

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Fellelős szerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapestben 8, vidéken 10 fillér.

Azsiái szövetségek.

Budapest, február 14.

(L.) Tegnapelőtt hirtelenül és váratlanul kipattant a hír, hogy Anglia szövetségi szerződést kötött Japánnal. Tegnap egy német kormánylap azt is meg tudta, hogy a két hatalmasság titkos katonai konvenciót is kötött. És ma azt jelentik Pétervárról egy párisi lapnak, hogy Oroszország is szövetségi szerződést kötött Kínával, s a szerződés okiratának szövegét egy hét múlva közzé is teszik.

Látnivaló, hogy most hirtelenül és sürin potyognak az aranyalmák a kínai fáról, amelyet oly erősen rázogatót hat hatalmasság jó másfél százéves történetét. Két szövetség támadt a szélső Keleten s ezzel a szélső Kelet népei új világtörténelmi ösvényekre tértek.

Amidőn ezt a száraz diplomáciai művet figyelő szemmel tanulmányozzuk, első sorban egy mély emberi érzés rezgeti meg szívünket. Tanulni lettünk egy nagytehetségű azsiái nép emberszámba vételének. Japán ernyedetlen szorgalma, óriási kulturmunkája révén ime megkapta Európától a testvéri csókot. Csak véletlen, hogy pusztán hatalmi érdekből csaltant el ez a csók: Japán megérdemelte a vén Európa elismerését, az aranykarikát, amelylyel a szélső Kelet az óvilág népeivel eljegyezte magát. A sárga ember nem lesz ezentúl megvetett ember. A sárga ember frigyártása, hí barátja nemcsak a hadakozó, de a kultúra szántóföldjeit művelő Európának is. Bizony csoda, hogy így lett. A fehér ember módfelett arrogáns a színes emberrel szemben. Az emberbőrnek épp akkora a szerepe a népek történetében, mint amekkora volt a kutyaabroncsok évszázadon át a családok történetében. Hogy ez ma is így van, arra példát szolgáltat a boer háború, amelyben a színes ember ma is *vogelfrei*. A nagyműveltségű észak-amerikai Unió legjobb köreiből is elsuítogják

a *black* szót, mihielyt olyasvalaki lép a társaságba, akinek ősei közé száz évvel ezelőtt véletlenül egy *fekete ember* is tévedt. Oh, a bőr színe is faktor olykor, amely előre viszi, vagy hátra szorítja a talentumos embert.

A sárga japániai a fehér európainak ősi ellenszenvét győzelmesen leküzdötték. Ma egy rangba emelte őket a diplomaták okossága a fehér emberekkel. Szivtelen mulasztás pótlása ez, örülünk neki emberi szívünkkel.

A humanizmus lirájához azonban fontos politikai próza adja a magyarázó szöveget. Politikai alakulásokkal állunk szemben, szükségese, hogy számbavegyük azokat is. Látunk egy hivatalosan publikált kettős-szövetséget s hallunk egy hivatalosan nem publikált másik kettős-szövetségről. Az egyik pár Anglia és Japán, a másik Kína és Oroszország. Ha jól látunk, körülbelül az európai két nagy államszövetség analogiáit fedezük fel az azsiái szövetelekben. Amit Európában a hármasszövetség jelent, azt jelenti Ázsiában az angol-japán szövetség. Amit Európában a francia-orosz szövetség akar, azt akarja Ázsiában az orosz-kínai. És amint Európában a két szövetség egyensulya biztosította és biztosítja a békét, valószínű, hogy Ázsiában is biztosítja a békét a két új szövetség. Ha így van, helyén és rendjén van ez a szövetelek.

Eddig a szélső Keleten jelentkezett feltélenkedés és hatalmi verseny azért is veszélyesnek rejtett magában, mert az ott támadható bonyodalmak visszahatással voltak s volnának ma is Európa békés állapotaira. Sőt tarthatunk attól is, hogy fontos európai kérdésekert erőszakkal próbált volna megoldani ama távoli tengerpartokon valamely európai hatalmasság, mert ott a politikai terrén bizonytalansága sokkal kényelmesebb alkalmat adott volna bonyodalmak felidézésére és diplomáciai csomók

erőszakos kettévágására. Most megnyugodva látjuk, hogy ez az eddig bizonytalan terrén fől van mérve, meg van határozva, fől van parcellázva, pontosan körül van szabva. Olcsó mesterkedésekkel nem lehet ott többé manipulálni. Jogok és kötelességek lőnek precize megszabva, oly fogalmak, amelyek a szélső Kelet eddig nem ősmert s amelyeket eddig az ott érdekelt európai hatalmak sem óhajtottak ősmerni a sárga emberrel szemben.

Igaz, hogy a legmesteribb módon megszervezett szövetségi szerződések sem biztosítják végérvényesen a békét. Nincs az az okirata a világnak, amelybe egy ügyes diplomata ne tudna ruganyos latitűdöket beleolvasni. Az ily szerződések tehát csak aránylagos biztosítékok. De ezeket is örömmel üdvözöljük.

A két szerződés létrejötté két új azsiái hatalmi csoportot teremtett, amelyek most már pontosan megmérhető mennyiségek és minőségek. Eddig is versengtek egymással e hatalmi csoportok, de csak mint *ad hoc* szövetségek, illetve érdekársak. Még pedig nagyobbára a sárga ember megkérdezőse és beleegyezése nélkül. Most azonban a szerződések választóvize egy pillanat alatt végbevitte a vegyblomást: ősmernük a vonzó és tisztító elemeket, a pozitív barátokat és ellenfeleket. Fontos az, hogy e szövetségekben benn van: Ázsia két legnagyobb bennszülött népe: a japáni és a kínai. És benn van az Ázsiában leginkább érdekelt két európai hatalom: Oroszország és Anglia. Minket a két utóbbi érdekelt politikailag leginkább, mert az ő azsiái magatartásuk érzékenyen visszahat az európai kontinens politikájára. Eddig a Földközi-tenger medencéjében versengtek, most Ázsiába tették át diplomáciai sakkjátékuk tábláját. Jó őket távol tudni. Nekünk kellemebb, ha Oroszországot Kína inkább érdekli, mint a Balkán. Szövetségtár-

T Á R C A.

A rejtély.

(Première a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: *Abrányi Emil*.

Hervieu kétfelvonásos színműve, *A rejtély*, ma vonult be a nemzeti színpadra. Hosszu vagy rövid életre? Itt az első rejtély. A közönség izlése kiszámíthatatlan. Sok darab alig tetszett, némely darab félig megbukott a bemutatón és a további előadásokat zsufolt házak nézték hónapokon át.

Párisban ennek a darabnak állítólag szenzációs hatása volt. Vajjon miért? Mi volt az oka, hogy ilyen darabnak Párisban szenzációs hatása lehetett? Talán az, hogy a kifáradt, blaziert párisiaknak két szélsőséget adott a szerző: a legvadabb brutalitást, mely a hütlén asszonyt szabadon leüthető, szétmarcangolható objektumnak tekint; és a Voltaire szellemes ironiájába mártott krisztusi elnézést, mely a szerelemben mindent megbocsát.

Talán az tetszett a párisiaknak, hogy a szerző úgy tesz, mintha valami nagy érdekű, nagy fontosságú problémát vetne fől, noha valójában színpadi fogásokkal dolgozik és minden törekvése arra irányul, hogy óriásilag fölesigázzott kíváncsiságot keltsen a darab vége iránt.

Aki belelát a drámairók műhelyébe, körülbelül bizonyosra veheti, hogy itt nem a gondolat mélysége, nem az életbölcsesség, nem az igazság, nem holmi lelki problémának a művészi megfogása volt a cél, hanem a technikai vir-

tuozítás. Az egész darab a befejezés csattanójáért készült. És itt a fő, hogy a közönség másfél órán keresztül lázas kíváncsisággal, elgyötört idegekkel találgassa: Leonóra vagy Gizella volt-e a házasságtörő? A két uriaszony külsőleg párhuzamosan becsületes a darab végéig, noha már az első felvonás kezdetén tudjuk, — az öreg marquis és a gavalier Vivarece ur beszélgetéséből — hogy az egyik asszony bűnös; hogy Vivarece ur az egyik férjes asszony haláloszobájába éjszakánként bejár. A közönség még akkor sem lát világosan, amikor a két férj a randevuról hazatérő Vivarece urat megcsipí, mert az asszonyok akkor is párhuzamosan tagadnak; akkor is párhuzamosan állítják, hogy ók kifogástalanul tisztességesek. Evidens, hogy valamelyik a kettő közül vakmerően hazudik. De melyik az? Gizella-e vagy Leonóra? A nagyon kíváncsi emberek — és a közönség többsége ilyenekből áll — majd kiugranak a bűrköböl. És ezt a kéjesen kínos, szétpattanásig hevített kíváncsiságot csak a legutolsó pillanatban elégíti ki a szerző, amikor az egyik asszony velőtrázó sikoltással elarúlja magát. Már most mehetnek haza urak és uriaszonyok a színházból és mosolyogva mondhatják — különösen a legkevésbé találgatóknak, akik maguktól nem találnak ki semmit s akiknek mindent a szájukba kell rágni —: Lám, én mindjárt gyanítottam, hogy nem Gizella, hanem Leonóra csalta meg a férjét a fess Vivarece urral!

A kíváncsiság, a feszültség, a találgatás, a várakozás fölesigázása: ez volt a fő Hervieu előtti, nem a rejtély lelki része. Külsőleg megoldódott a rejtély, mint egy pikáns rébusz. De mit látunk a szerelem nagy, bensőséges misztériumai-ból? Mit látunk abból a rejtélyes erőből, mely Leonórát a családi szanktuáriumból Vivarece karjaiba viszi? Azt látjuk, hogy Leonóra hallatlan

vakmerőséggel fogadja magánál a szeretőjét éjnek idején, a férje szomszédságában és hallatlan vakmerőséggel hazudik, amikor Vivarece-ot rajtakapják; de azt nem mutatja meg a szerző: milyen átalakulás megy végbe egy olyan állás, nevelésű asszony szívében, mint Leonóra, amig odajut, hogy a tilos szerelemnek ilyen mámoros rajbjává, a vakmerő hazugságnak ilyen tökéletes virtuozává lesz? Ha ezt nem látjuk: Leonóra kettős vakmerőségét nem értjük. Mind a kettő képtelenségnek tűnik fől.

Szeretőjével egy nyári lakásban, egy falusi pavillonban áldoz a titkos szerelem istenének, egy szűk helyen, ahol négy szobában két család lakik s ahol a rajtakapás veszedelmének minden pillanatban ki van téve. A férjéről, Gerardról tudja, hogy erős indulatú, vérmes ember, aki nagyon kevélyen őriz a homlokát, szentségnek tartja a házasságot, szigorúan veszi azt a hűséget, amit az asszony az oltárnál fogad s kész volna halállal büntetni a házasságtörést. Ezt tudja Gerardról és ez a Gerard ott hál a mellékszobában. De nemcsak Gerard ilyen, hanem az öcsese, Raymond is, sőt ez az ur talán még hevesebb is vadabb. Ez a két tüzes vérű testvér féltékenyen őriz egymás becsületét. Mindkettő szolidáris abban a felfogásban, hogy a házasságtörő asszonyt meg kell ölni, mint a rossz kutját, a csabítójaival együtt. És ez a Raymond a maga feleségével, Gizellával, szintén abban a négyes szobás pavillonban lakik. A két testvér lélekzete, ha egy kissé erősebben aluszna, ugyszólván áthallatszik a falon abba a szobába, ahol Leonóra magához eresztí Vivarece-ot. Tigrisek barlangjában kevésbé veszedelmes randevukat tartani, mint ebben a lakásban. És Leonóra, aki előkelő asszony (tehát megszokhatta, hogy uralkodjék magán), aki fél a férje és a sógora heves, bosszúálló természetétől,

sunknak, Németországnak jobban esik, ha Anglia inkább a szélső Kelettel foglalkozik, mint Kis-Ázsiával. A sárga embernek halásak vagyunk, hogy lekötötte ezt a két hatalmasságot.

Sok munka vár mind a kettőre a Sárge-tenger partjain. S míg ők ott emberül dolgoznak, mi is nyugodtan dolgozhatunk idehaza a béke jegyében.

A budgetvita.

Budapest, február 14.

A levegő esőndes, az üvegtetőn át verőfény árad a völgybe: a tegnapi viharra, ha ugyan vihar volt, már semmi sem emlékeztet. S a budgetvita folytatódik, ahol még a szünet előtt megszakadt — csak talán valamivel érdekesebben.

Két szűzbeszéd tette ezt a mai ülést érdekessé. Az igaz, hogy több beszédre nem is került sor. A két beszéd kitöltötte az egész ülést.

A Lipótváros új képviselője volt az érdekesebb és mondjuk ki mindjárt, az értékesebb beszéd. Sándor Pállal szemben kétségtelenül sok animozitást vegyült a várakozásokba, de az animozitást lefegyverezte, a várakozásokat kielégítette, talán föltúl is multa. Amilyen elfogultan kezdett beszélni, olyan otthonosan folytatta a a végén, el kellett ismernie politikai ellenfeleink is, olyan parlamenti sikerrel zárta le első vállalkozását, melylyel ő is, a parlament is nagyon meg lehet elégedve. Végre is mindig jó, ha a parlament egy új és rátermett erővel gyarapodhatik. Sándor Pál pedig rátermettnek bizonyult. A parlament meghallgatta be-zédét s kiindulási pontját ugyan merésznek, de okfejtését világosnak, nézőpontjait érdekesebnek, előadását tisztának, mér-sékletét megnyerőnek, modorát tapintatosnak találta s ehhez képest a beszéd végén pártkülönbség nélkül sok rokonszenvenvel üdvözölték.

Szép sikere volt, bár ez nem látszott eleinte bizonyosnak. A karzatokon sokkal több barátját láthatta, mint a völgyben: mellette és magával szemben. A néppárt eleinte meg is próbálta, hogy talán belezavarhatná, kivehetné a sodrából. De Sándor Pál, aki egy darabig nem akarta észrevenni az ellenséges szándékot, váratlanul jól is, erősen is visszavágott. Ez ugy esett, hogy a néppárt színelni próbálta, mintha a nyugodt gazdasági fejtegetések utánatnék és a szokott séma szerint átkiáltott a szónokhoz:

— Beszéljen az uzoráról!

Sándor Pál csak hallgatta egy darabig. De egyszerre Rakovszky István kapta fel a jelszót s ő mondta:

— Hát az uzora?
Erre már Sándor Pál se maradt nyugodt.
— Az én személyemre akar ez célzás lenni?
— kérdezte élesen.

Rakovszky gögösen jegyezte meg:

— A személyére? Nem. Én nem tudom, mivel foglalkozik a képviselő ur...

— Mindenesetre okosabb dolgokkal, mint Rakovszky képviselő ur, aki ok nélkül mindent személyes ténre akar vinni. Kérem — velem személyes ténre is találkozhatik!

Ez az erős, éles hang hatott. A t. Ház helyeselt, a néppárt leszerelt és Sándor Pál most már véges-végig nyugodtan szöhetne fejtegetéseit, melyek hovatovább még az érdekelt agráriusok érdeklődését és figyelmét is megnyerték. Nyugalanság csak ott keletkezett, ahol a fogyasztási szövetkezetek ellen fakadt ki, azért bizony nem mondhatni sem helyes, sem modern felfogásnak. Egyebekben pedig mértéktartó, okos, tapintatos volt a gazdasági antagonizmus kezelésében, ügyes volt a Rubinekkel való polemikában, értekes volt felhozott adataiban s szívény volt egész állásában. Beszéde tehát tetszett s a szónoknak még az ellenzékéről is sokan gratuláltak.

A másik szűzbeszédet Artim Mihály mondta, az új néppárti akvizíciók sorából. Tótosan beszél, de jó magyar. Bájosan közvetlennek látszik, ha szemhatára nem is szélesebb, mint a makoviczai határ. Elvinte ez a bájos közvetlenség igazán tetszett, cserébe megbocsájtották a szónoknak még azt is, hogy nemcsak a *körjegyzőt* ejti tótosan *korjegyzőnek*, de a felhozott állításában is vannak hasonló jöhíszemű ferdtések. A jóízű előadásért elfogadták a tartalom vékonyságát is. Hiszen olyan kedves volt, mikor ez a pap ugy védte magyarságát, hogy sorra mondta el, hol harcolt negyvennyolcban a nagyapja, a nagybátyja, az apja, az apósa...

Homéri kacaj.

— Kérem, én görög-katolikus pap vagyok, nekem lehet apósom...

Bájos volt tovább is az első félórán. De aztán elkapta a váratlan siker mómora és beszélt, beszélt, talán még most is beszél. Egy óraker legalább még öt perc szünetet kért, hogy azután még sok mondani valója lesz. Ki is beszélte az ülést, de azt már kevesek hallották...

A képviselőház ülése február 14-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök. Lukács László pénzügyminiszter, Wlas-

sics Gyula közoktatásügyi miniszter, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, Cseh Ervin horvát miniszter.

(Bejelentések.)

Elnök bemutatja a breznóbányai, felsőmuzslyai, herendi, kapnikbányai, mohai, besztezerce-naszódi, buzási, nagy-ugróci, beresztóci tanítóknak Szóts Pál és a vág-besztercei tanítóknak Zsambokrthy Emil képviselő által beadott kérvényeit a taniói fizetés rendezése tárgyában.

Tárgyalás és jelentései végezt kiadatnak a kérvényi bizottságnak.

A költségvetés.

Sándor Pál: Mielőtt rátérek azokra a gazdasági kívánásokra, melyek e napokban gróf Zselenszky Róbert, Baross Károly és Rubinek Gyula t. képviselő-társaim által oly érekesen és szépen terjesztettek elő, legyen szabad öszintén megvallanom, hogy e felső-lalásokhoz tüötött várakozásom bizonyos irányban nem teljesült. Szerettem volna agrár képviselőtársaim részéről fejtegetést hallani arról, hogy mit céloz tulajdonképpen az agráriusok hazánkban? Mit jelent az a hatalmas zászlóbontás, mely az utolsó években a közvéleményt oly élesen foglalkoztatta? Melyek azok az alapelvek, melyek őket az ugynevezett merkantilistákot megkülönböztetik, és végre, mit féltenek az agráriusok a merkantilistáktól? Mert ha tisztán mezőgazdasági célok volnának azok, amelyeket ők hangoztatnak, ebben az értelemben én is agráriusnak érzem magamat. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ha azonban olyan pártnak alakítása volna céljuk, amilyent például Németországban észlelünk (Egy hang: Ezt senki sem mondta!), akkor ennek ok- és időszűrését részemről nem értem s ez magyarázatra szorít volna. E két országban a helyzet nagyon különbözők egymástól. Németországban hatalmas ipari fellendülést észlelünk, melynek folyománya a mozgó tőke nagymérvű gyarapodása. Érhető tehát a föld-birtok félelme, hogy hatalmát és szupremáciáját elveszti. Ha Németországban az a porosz junker báró Stumm és Krupp ellen védekezik, jól teszi, mert ugy vagyonban, mint jövedelemben ő a gyengébb fél. Nem érhető azonban ez nálunk, hol kereskedelm és ipar alig létezik (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) és ami létezik, az is pang, (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) hol a kereskedők és iparosok a népek csak egy kis töredékét képezik ugy vagyonban, mint jövedelemben, hol egy latitudium töbet ér az összes nagy kapitalisták vagyonánál. (Elnök ellentmondás a baloldalon.)

Nálunk, ismétlem, ez a félelem alaptalan. Be fogom bizonyítani. (Felkiáltások: Nehéz lesz!) Bizonyítják pedig ezt a következő igen érdekes és igen tanulságos statisztikai adatok. (Halljuk! Halljuk! Felkiáltások a baloldalon: Természetesen az adóalap!) Az adóalap is. Poroszországban 1899-ben az adó-statisztika szerint 8000 márkát meghaladó évi jövedelem összege 4144 millió márká, esik ebből a föld-birtokra 867 millió, a tőkére 1080 millió, az iparra és kereskedelemre és bányászatra 13.4 millió, egyéb haszonbátó foglalkozásokra 92 millió, tehát az összes adójövedelemnek csak 21 százaléka ered ingatlanból. 1892-től 1899-ig az ingatlan jövedelme 15 százalékkal növekedik, az egyéb jövedelem pedig 83 százalékkal. Ugyancsak Poroszországban 1899-ben azok vagyona, akiknek 3000 márkánál nagyobb jövedelmük van, 60.527 millió márká, a mből ingatlanra a forgó tőkével gyütt 25.123 millió osk. Magyarországnak 1895-ben 168 volt azon földbirtokosok száma akiknek kataszteri tiszta jövedelme meghaladja az 50.000 fo-

akinek gyermeke van s aki ezt a gyermeket annyira szereti, hogy a válás gondolatát a gyermek miatt perhorreszkálja: ez a Leonóra mégis ebben a pavilonban osztja meg férjének szánt fekvőhelyét a szeretőjével.

S ugyanez a Leonóra, a mikor Vivarec-ot a vadászatra készülő testvérek kora hajnalban rajtakapják és Vivarec nem valja be a dühöngőknek, hogy melyik asszony szobájából osont ki: ugyanez a Leonóra éppen ugy tagad, mint az ártatlan Gizella; engedi, hogy az ódium az ártatlan Gizella fejére szálljon, sőt azt is engedné, hogy a felbőszült, gyanujában tájékozódó Raymond ott a szemé láttára fojtán meg az ártatlan Gizellát.

Megengedem, hogy igazra legyen a banális közmondásnak, mely az asszonyt és az asszony szerelmét kiküthatalatlan, örök rejtélynek mondja; de a drámaírótól megkívánom, hogy pszichológiájával bevilágítson ebbe a rejtélybe; hogy az asszonyi lélek művészi rajzával, az asszonyi érzések finom elemzésével megértesse velünk az asszonyi cselekedetek beszámíthatatlanságát.

Hervieux rejtélyeket hoz a színpadra bevégzett tények alakjában. Belsőleg nem magyaráz semmit. De ha ennyire szereti a rejtélyeket, darabját még rejtélyesebbé tehetné volna, ha Leonóra akkor sem árulja el magát, amikor a testvérek jelenlétében hirt vesz a szeretője haláláról. Miért ne lehetne föltenni arról, aki a tagadásban, a színelésben, a hazugságban ennyire szuverén, hogy végig tudja játszani szerepét és ebben a kritikus pillanatban is tud parancsolni az idegeinek? Igazán kitűnő mulatság lenne, ha közönség a darab végéig sem okosodnék ki Leonóra és Gizella párhuzamos magaviseletéből: melyik hát az igazi bűnös? Sőt azt kell mondanom, hogy ez a következetes színelés, a magát védő számitásnak ez a bravuro hazugsága jobban illenek Leonórához, mint az a banális fölkiáltás, az a

közönséges gyöngöcség, amivel a halálhír hallásakor magára vall.

Ez az áruló sikoltás befejezi a kétfelvonásos drámát. De rejtély marad: mi történik a házasságtörő asszonnyal ebben a familiában, ahol a házasságtörő feleség kivégzése családi elv és hagyomány? Gerard neki tort ugyan és meg akarja fojtani Leonórárt Raymond szemeláttára, aki buzdító tapsaival kísérik ezt az önbíráskodó aktust; de amikor a szelid és szerelmes botlások dolgában rendkívül elnéző öreg marquis — a fiuk nagybátyja — Leonóra javára intervénál, Gerard hirtelen mást gondol és ezt a meglepő kijelentést intézi össze-vissza fojtogatott hitveséhez: *Azt akarom, hogy nálam maradj és nyomorultan, megbecsletelnie tovább élj!*

Megteszi-e Leonóra Gerardnak ezt a szives-séget? Rejtély. Annit látunk, mielőtt a függöny legördül, hogy az elnéző öreg marquis szeliden magához emeli a porból és azzal az előjövő idővel vizgatja, amikor a *Kain-termezet* kivész az emberekből és szerelem dolgában mindnyájan olyan elnézők leszünk, mint a magukat immár kintomból öreg arisztokraták.

Hát a Vivarec ur öngyilkossága nem rejtély? Ennek a gavallérnak volt bátorsága randevukat tartani a testvér-tigrisek barlangjában, volt bátorsága elhódítani a Gerard feleségét, de nincs bátorsága megvédeni az asszonyt, amikor ez a legborzasztóbb helyzetbe kerül. Nehogy a vallató férjek kivégezék belőle az igazságot, nehogy kiderüljön, hogy az egyik asszony kompromittálva van: inkább szíven lövi magát a vadászfegyverével (mintha baleset forogna fönn) és ezzel mind a két asszonyt kompromittálja. Halálával nem hárítja el a gyanút Leonóráról, de szerencsésen rátereli Gizellára is. Ezentul mind a két férj brutális megvetéssel fog banni a maga asszonyával, ha csak Leonóra önszántából nem vall

be mindent. De ha vall, akkor kiteszi magát annak, hogy Gerard megöli. Es ilyen helyzetben az okos és nagylelkű Vivarec nem azt tartja kötelességének, hogy az asszony mellé álljon, hogy mentse, a mi menthető, hogy észszel, energiával kivágja magát és kedvesét a veszedelemből, hanem azt tartja kötelességének, hogy szépen a föld alá bujjon. Ennél perverzebb gyávaság, ennél haszontalanabb áldozatkészség, ennél ostobább raisonnement, ennél ügyetlenebb megoldás még nem volt, amióta áll a világ és drámaírók mozognak rajta. De nem is lehet elhinni, hogy fiatal ember, akiben forr a vér, akiben tombol az életisztón, aki egészséges mint a makk, aki gazdag, csinos és szerencsés a szerelemben: férgek ételül dobja magát, küzdés nélkül elvesse magától az életet. Az ilyen ember inkább verekszik, inkább száz párbajt viv, inkább dacol a halállal, de önkénynt nem jegyzi el magát vele.

Vivarec ur önfeláldozása irtoztató hülyeség. A két testvért, Gerard-t és Raymond-t viszont felháborítóan brutálisnak találom. Vadászat a szenvedélyük és ideáljuk a vadász-kutya. Azt akarják, sőt megkövetelik, hogy az asszony is legyen olyan hű és engedelmes, mint egy jól idomított kopó. Ezek a frakkos barlanglakók ugy járnak-kelnek a kastélyukban, mintha állatszelidítők volnának, az asszonyakat meg bestiak, akiket őrzniök kell. Egyik ösük — valami Lothaire Gougirar — szeretné volna visszaállítani azt a törvényt, hogy a parasztnak, aki orozva nyulat lö a uraság birtokán, vájják ki a szemeit. Erre az ösükre nagyon kevélyek. Ők maguk egyet-értenek abban, hogy hütlenség esetén az asszonyt le kell ütni, mint a rossz kutyt. Hasonló durvasággal azt mondhatnám, hogy az ilyen urakat pedig le kell taglózni, mint a barmot. Ha valakit elragad a vak szenvedély és őrzőgő furiájában leüti az asszonyt, akit hűtelennek talál: tetté

rintot; azonban csak 37 volt azok száma, akik 50.000 forintot meghaladó kereset után fizének harmad-ostalgyi kereseti adót. (Felkiáltások a néppárt: Ellátgadják!) Akkor a statisztika hazudik. (Mozzgás és zaj a néppárt.)

Németségben 1895-ben az 500 hektárnál többet bíró birtokosok száma 4080, összesen 4.460.000 hektár területtel. Ugy, hogy egy birtokosra átlag 1067 hektár esik. Nálunk ugyanezre az 1900 holdat meghaladó birtokosok száma 3977, összesen 12.990.000 katasztrális hold területtel; vagyis egy birtokosra átlag 3256 hold esik, ami jóval több, mint Poroszországban.

Tehát kétségtelen, t. Ház, hogy a hatalmas tőkék nálunk a Jauraknál és a Jópátságnál vannak elhelyezve (Ellenmondások a néppárt.) és nem a kereskedőknél és iparosoknál, akik kevés kivétellel nyomorognak. (Ugy van! jobboldal!) Ettől a szegény és az utolsó időkben nem inkább elszegényedtet oszlatótló lélek önk? Ezek ellen a hatalmas szervez- kedés és a nagy zászlóbontás teletelges. Ezeket önk elpusztíthatják akkor, amikor akarják. (Felkiáltások a néppárt: De nem akarjuk!) Dehogy nem akarják. Igaz, védeni fogják ezek létérdekeiket, megérhetésük- ket, de hiába való ez a harc, ha önk pusztulásukat elnártózták volna.

Förster Ottó: De mi védjük őket!

Sándor Pál: Meglehet, hogy tisztán gazdasági célok vezérlik agrár képviselőtársaimat is és nem azon szándék, hogy ezen az alapon politikai pártot alapsítsanak. Így kívánám legalább én is magyarázni agrár képviselőtársaim politikáját és így igemis meg- férne az agrárizmus és merkantilizmus akármelyik párt keretén belül, ha a gazdasági kérdésekben kü- lönböző árnyalatokat képviselnek is.

Hiszem nem lehet feltételezni akármelyik párt- tól, legyen az bármilyen, közögi vagy más alapon álló párt, hogy annak minden egyes tagja teljesen minden ízében egyforma uniformisba legyen bujt- atva. Lehetünk egy ideának követői a nélkül, hogy ezért az individualitásnak lelki rabszolgaságára sű- lyednénk. Vagy talán a t. függetlenségi pártunk nem volt-e díszes és mindnyájunk által igen nagyrabecsült tagja Herman Ottó, a republikánus? Vagy a t. nép- párt padján — valljuk meg őszintén — nem léte- nek-e különböző árnyalatu. kevésbé szabadelvi és kevésbé szabadelvi feltevések. (Zajos ellentmon- dások a néppárt.)

Rakovszky István: Nálunk? Szó sincs róla!

Molnar Jenő: Egy szabadevű sínes!

Rakovszky István: A szabadságot szeretjük, de a bankszabadságot nem (Egy hang a jobboldalon: Az a kérdés ki értenek alatta?) Az ipar- és keres- kedelmi bankot és hasonló intézeteket. (Zaj.)

Sándor Pál: Igaz, hogy az utolsó időkben agrár eiszavak alatt oly heves kirohanások intéztek- ket a nemzetnek egy másik gazdasági osztály a ellen, mintva veszedelmes ellenséget akarnának megsemmi- síteni. Ha a gysnustársnak, a sárbauprásnak, a keres- telvonalnak ezen igyvereit nem fogják hamarosan tokba reteni: államszervezetünket oly veszélynek tesszük ki, amelyről még ma fogamat sem akoiha- tunk. A sok kisember, aki eddig az áruközvetítésben találta keresetét, aki ebből is csak keservesen fizet- hette adóját és még keservebben tarthatta fenn ma- gát és családját, ki fogja nyitani a társadalom elő- ős kezét és jóval szaporítani fogja a munkanél- külléknek amugy is nagyszámú tömegét. Várhatja a t. pénzügy miniszter ur ezektől a földöz ragadt embe- rektől, hogy jövőre adót fizessenek. Ezek ellen a kényszereszközök, a toglálás, az árverés mar eivesz- tetik éretlenül bántásukat ezeknek nem maradt egye- bük mint a koldusbot és azt nem lehet fogja ni.

menteni nem, de sajnálni tudom, különösen ha a laacsnysorsu, primitiv ember az illető, aki a műveltség és a gondolkodás fényűzését sohasem engedhette meg magának. De ha előkelő urak, arisztokraták, templomba járó mágnások, hideg megfontolással elv gyanánt hirdetik, hogy a hiúság és önzés ama vegyülete nevében, amit férji büszke- ségnek mondanak, van joguk megf jteni, agyonlőni, lekaszbolni az asszonyt, akit hanyag vagy éppen rossz bánásmódjakkal maguktól elriasztottak, akit leketlenségükkel, gyöngédtelenségükkel éppen ök kergettek a szerelem édes veszedelmébe: az ilyen emberektől undorodva fordulok el.

Határozottan kellemetlen kompanyia van itt együtt. Legszimpatikusabb volna még az öreg De Neste marquis, aki Gerard és Raymond brutális fel fogásával szemben az elnéző, megbocsátó életfilozófiát predikálja. Csak az a bökkenő, hogy ez a tiszteletreméltó aggyastyán ifjabb korában ugy élt és csapongott, mint Faublas lovag. A szerelem akkor szerföltött frivol módon fogta föl, most pedig, fehér hajjal, rokkant testtel, mindent elnézni akaró jósaága veszedelmesen hasonlít egy kerítőasszony türelmességéhez. A halmi készülő Vivarce urat nagyon furesán akarja meggyőzni arról, hogy a szerelem nem szabad tul-tragikus- san vennünk. Elmondja, hogy életében tíz férjes asszonyt csábított el, vagyis összesen husz ház- zasságtörés terhelte a lelkét, mert a tíz férjjen kívül tízszor csalta meg a saját feleségét is. Sőt a fiatal ember vizgatására kibőfönti, hogy egyszer a felesége visszaadta neki a kölcsönt. Ezt a meglepő vallomását a főpárban kinevetették, tehát a mai bemutatón cvatosságból nem mondta el.

Az öreg marquis filozófiájában a XVIII. század türelmessége és XV. Lajos korának a léhasága vegyül. Akkor a házasságtörés — mind a két részről — hozzátartozott a nagyvilági tónushoz. De nekünk az ilyen tónus nem kell s ennél fogva

Félek, hogy csak akkor fogja a nemzet képviselete a bajt egész nagyságában meglátni, ha már az adóbe- vételek számadatái fogják hirdetni a kereskedelem pusztulását. (Egy hang bafelől: Pusztítását! Pusztí- tani, önk pusztítanak!)

Rakovszky István: Az uszorások pusztítanak! Azokról beszéljen!

Sándor Pál: Én azt állítottam, hogy fogvasz- tási szövezetekből egy állam meg nem ébhet, legyen az keresztény, vagy akármilyen fogvasztási szövekezett.

Ivanka Oszkár: Uszorából még kevésbé!

Sándor Pál: Micsoda uszorából!

Rakovszky István: Áru-uszorából!

Sándor Pál: Reám cőzoz ezzel!

Rakovszky István: En nem is tudom, mivel foglalkozik!

Sándor Pál: Mindenesetre okosabb dolgokkal, mint Rakovszky képviselő ur! (Derűltség és tetszés jobboldal.) En nem lépek a személyes térre, mikor nincs okom; de velem léphet a személyes térre, ha akar és velem a személyes téren is megismer- kedhetik.

Rakovszky István: Köszönöm szépen!

Sándor Pál: Szívesen, máskor is! (Derűltség.) Az 1897-iki és 1898-iki rossz termésnek nemcsak gazdáink között pusztították, hanem elsöpörték a vállalkozásokat és megbénították a kereskedelmet. Sajnos agrár képviselőtársaink másutt keresik a bajt és miképp előbb is ugy ma is bármikor, ha gazda- sági viszonyaink rosszabbra fordulnak, mindjárt a tőzsdét okozzák. A tőzse nálunk minden rossznak a kutorrása, a pojárók mogronlója, a szennynek, a pszopának természetes, legtermékenyebb talaja, a népek átka és a merkantilizmusnak életfeltétele. ereje. Irthóháborút viselnek elene agrár barátaink. rendszabályozni kell a tőzsdét, mondják a népek testéből a lelkéjyt ki kell vágni, a lát meg kell nyír- bálni a iattubajtasóktól és egyéb ilyen bájos hang- zásu kívánságok merülnek fel il- enkor. Milyen öröm, milyen dicsőség egy ilyen intézménynek tagja lenni! Nem tagadom t. Ház, vannak a tőzsdének kinövésai, árnyoldalai, de ezek ellen küzdött a tőzsdetanács elnöke is érdemes, igen erőies elnökének vezetése alatt a mostani törvény alapján és az autonómián belül, és a törvényhozás még fog a kottni egy újabb törvényt mely talán teljesen ki fogja küszöbölni ezeket a hiányokat. De méltóztassanak nekem t. Ház, egy másik emberi alkotást mutatni, melynek árny- oldalai kinövésai ne volnának. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.)

Förster Ottó: Itt van a néppárt! (Nagy de- rűltség.)

Sándor Pál: Vagy talán a parlamentárizmusnak, a szabadság tapkövének, mincsenek-e kározosat ki- növései? Vagy talán önk nem ismerik a szabad- ságot gyökösait, akik könnyedén pszikolják be még a családi küszöb szentelőt is? (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) De azért senki sem fogja akarai a par- lamentnek becsúllását, vagy senki sem akar a szabad- ságnak, e hatalmas védbástyanak végét vetni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) A tőzse is ily intézmény, t. Ház. Kár tenát oly vakon nekirönni. Tanuljunk a külföld példájából. Ott próbálták a tőzsdét agyon- szabályozni, de ez nagyon rosszul sikerült.

A baj kutorrása az hogy nálunk minden, a mi a tőzsdével összefüggésben áll, a társadalom vezető-osztályában bizalmatlansággal és elenszeny- vel találkozik. Még emlékszem azokra a parlamenti tárgyalásokra, amikor nyitlan, kerekén kimondták: minek minéinknek kereskedelm, minek minéinknek ipar; Magyarország a mezőgazdaság országa, csak ebben lehet boldog a magyar. Gyönyörűen leje-

gette ezt az ellenszenvet egy általam igen tisztelt agrárpárti férfin, Bujanovich Sándor, az agrárügylél- sen, Kassán. Kijombortotta azt a megfoghatatlan és meg nem dönthető ferde nézetet, hogy nálunk a politikában és a társadalomban a vezető-osztály minden olyan foglalkozástól, amely nem ugyneve- zett uri foglalkozás, irtózik. Doktornak, mérnöknek és pláne iparosnak, kereskedőnek neveltetni gyer- mekét, az nálunk nem standesgemäss. Miniszteri vagy megyei tisztviselőnek, a legjobb esetben ügy- vednek, de mindenesetre urnak, gazdának nevelik nálunk a fiataloságot és már gyenge korában beleolt- ják fogékony szivébe azt az ellenszenvet, hogy jobb fizetésnélküli miniszteri fogalmazónak, vagy pláne durmistának lenni, mint kereskedelmi vagy ipari fog- lakozással keresni meg a mindennapi kenyeret. (Áltá- lános helyeslés és tetszés.)

Ritkán olvastam nemesebb, beszűletesebb szív- ből fakadó, őszelenebb szócátot, mint Bujanovich- nak e telovaltasát az agrárizmusról. Kár, hogy egész- séges eszmemenetét nem hozta nagyobb nyilvános- ságra és még nagyobb kár lett volna, ha ezt az egészséges irányt nem folytatja, nem folytatja a nemzet felvilágosítását abban az irányban, mint eddig tette.

Ha a középosztály kivenné részét a kereske- delmi és ipari tevékenységéből, ha beleléne magát azokba az intézményekbe, akkor nem léteznék az antagonizmus merkantilizták és agrarizták között. Mert a tőzse, az a prügelknabe, nem más mint egy eszköz, instrumentum, amely a gazdasági helyzetet jelzi. A barométerhez hasonlítató, amely mutatja a jó és rossz időt. De mert a barométer ezt a teladatot híven tejesíti, azért akkor, ha vihart jelez, nem kell földhöz vágni, okos ember nem fogja a barométert okozni, hanem a vihart fogja a baj kutorrásának te- kiutni. Meg fogja továbbra is tartani a barométert és várni fogja a jobb időket, mert mégis csak el fog mulni a vihar és annak pusztítása és követni fogják azt még szépe, derült napok is. (Tetszés a jobboldalon.) A vihar barométer nélkül is pusztít. A válságos köz- gazdasági helyzetet t. Ház, nem a tőzse okozta és nem a tőzse, vagy annak bármely agyonrendszabá- lyozása fogja a vihart lecsendesíteni.

Förster Ottó: Vannak ám rossz barométerek is! (Derűltség a néppárt.)

Sándor Pál: Folyton kell hallanom azt az okos- kodást agrár részről, hogy mi csak a tisztességtelen üzérkedést akarjuk megszüntetni (Ugy van! Ugy van! a néppárt.) mi a tisztességes kereskedelmet tiszteljük és becsülük. (Ugy van! Ugy van! a néppárt.) En mondom, hát ugy van! (Derűltség jobb- oldal.) Mi a tisztességes kereskedelmet becsüljük és segítini kívánk az működésben. Hát ez jó volna, ha nemcsak a teoriában volna így hanem a kivitel- ben is. De a kivitelben mit látunk? (Hallk! Hallk! a jobboldalon.) Azt látjuk, hogy az itt-ott leburján- zott tisztességtelen elemek miatt az egész kereske- delmi osztály üldözötte veszik. A tisztességes bor- kereskedelmet károsította leginkább a borpancsoló manipuláció. A tisztességes borkereskedelem kározt- tatta legerősebben ezen ádáz méregkeverők leiket- len eljarását. A tisztességes borkereskedelem látta volna legszervebben a zajtalan, de annál erőiesebb akciót. De va- jon a dobzó mel etti gyermekes eljá- rás, amelyet az agrár-körök abban az időben tanusi- tottak nem épp a tisztességes borkereskedelemnek okozott-e kiszámíthatatlan károkat? A pinceszöveke- zeteket meg lehetett volna a kaitani, a nélkül, hogy a magyar borkereskedelem Ausztria gyámságába ker- gessük. Ott szintén voltak hamisítók. (Felkiáltások a néppárt: Annyi nincs, mint itt!)

Most a magyar bort akarják meghamisítani

De Neste marquis nem az az ember, aki föleml- hetne bennünket a nemes humanizmus magasla- tára. Valami frivol és neveltséges ize van a leg- szebb toleranciának is, amit tőle hallunk. Az meg éppenséggel szerencsétlen dolog, hogy a darab végén magához emeli és ugy glorifikálja Leonórát, mint egy vértanút. Azt a nőt, aki csak az imént diszgusztált bennünket a hamis esküjé- vel és a vakmerő hazudozásával. Illetékelenebb moralista rosszabb helyen sohasem almazott még magasztos szentenciát.

*

A párisi szenzációs siker után a mi bemuta- tónk hatása nagyon mérsékelt volt. Nálunk is találgatták: *Márkus* Emilia vagy *Hegyesi* Mari- e a bűnös, de nem idegrázó érdeklődéssel, nem tugságosan lázas kíváncsisággal. Szomszédjaink felgmatikusán, sőt némi humorrall fejtegették, hogy a bűnös bizonyosan *Márkus* Emilia lesz, mert az érdekes, bűnös asszonyokat rendszeren *Márkus* Emilinának, a makulátlan Madonnákat *Hegyesi* Marinak osztják. A mélyebb belátásuk még abból is következtettek, hogy amikor a marquis az első felvonásban egy rémes családi drámáról szóló hírlapi cikket olvasott föl: Gizella nemes hévvel a meggyilkolt feleség pártjára kelt, Leonóra pe- dig hallgatott és a himzseről nem merte fölvetni a szeméit.

Lehetséges, hogy Párisban rohamosabb tem- póban folyt az előadás és a színészek lázasabb hazualatolt tudtak teremteni. Nálunk csak a nők voltak egészen kifogástalanok. *Márkus* Emilia osakugyan olyan volt, mint egy Sfinx. Bámulatos finomsággal árulta el láthatatlan bűnének a titkát, éppen a hírlapi cikk felolvasásakor. Alig észre- vehető mozdullattal hátra vetette a fejét, szeme kissé megrebbent és mélyen, szinte csak a pillák alatt, valami retentő borzadás vonaglott végig, mintha a meggyilkolt nő sorsában a saját jövőjét

sejtette volna meg. Temperamentumát hangban, né- zésben, gesztusokban nagy művészettel tartotta fé- ken, hogy rejtélyes macacsságból ki ne kergessék az üldözők, míg végre az utolsó sikoltásban sokáig elfojtott félelme és fájdalom vad erővel tört ki. Ez az explózió különb a szerző raffinált csattanójá- nál. *Hegyesi* Mari az ártatlan asszony nyíltságát, merészségét éreztette velünk nagy igazsággal és meggyőző melegséggel.

A két vadászatkedvelő, rusztikus, masszív testvér szerepben *Imánfi* és *Mihályfi* kedvesebb, karcosabb és dallamosabb volt, semhogy hatalmas, megdöbbenő, imponáló hatás áradhatott volna játékkukból a tetenkapás és vallatás jeleneteiben. Hevesen deklamáltak, de mintha nem lettek volna igazán dühösek. Pedig itt a fojtott és a kitörő harag egyaránt félelmes, ha olyanok adják, akiknek elhiszszük, hogy kegyetlenül férfias lelkük mélyéig föl vannak háborodva. *Náday* a marquis alakjában a jószágot, a szelidséget szépen szinezte, de valamit még hozzá tehetett volna a Voltaire- szerű csipős ironiából és abból az arisztokratikus nonchalance-ból, mely a meghatótságot is könnye- den, mintegy odavetve fejezi ki.

Az első felvonás után kelt kihívás is nehezen ment. A második — bár a vallatás egy helyén nevetés hangzott föl, Leonóra hamis esküje alatt pedig a csöndes megbotránkozás moraja — élén- kebben hatott és az előadónak öt-hat kihívást szerzett fázadozásuk jutalmául. De szenzációs sikeről szó sem lehetett.

A *Rejtély* után Labichenak egy naiv, kedves, itt-ott unalmas és elavult egytelvonásos vigjátéka, a *Betörő* került színre. Meg sem közöli azokat a pompás apróságokat, ahol a nyárspolgárokat csufolja. *Rózsahegy*, *Dezso* és *Lánczy* Ika hármá- sán több ízben jól mulatott a mai première- publikum.

Ausztriában. (Zaj balfelől.) Ott szintén voltak borhamisítók, amde ott nyugodtan, esendben, zajlanul, de annál erősebben pusztították a hamisítók. Nálunk azonban nem ismerik még egy jó cégnek az értékét. Nem tudják, hogy egy jó cégnek a hirtve közgazdasági értékét képez és hogy az ilyen értékek elpocsékolása és elfeledése a nemzeti vagyton ellen elkövetett bűn. (Ugy van! Ugy van! a jobb oldalon. Zaj a néppártot.) Most áttérek arra, ami a Házat — gondolom — leginkább érdekeli fogja, az őrlési forgalomra. (Halljuk! Halljuk!)

Rubinek Gyula felolvastott itt valamit egy német lapból. (Derütség balfelől.) Hogy mit mond az a lap az őrlési forgalomról, hogy milyen hátrányára van az Magyarországnak. Én majd egy magyar újságból fogok felolvasni, nem ismeretlen szerzőtől, nem német szerzőtől, akinek hazafiságot mérlegelni nem tudom, hanem olyasmival fogok felolvasni, amit a „Közlekedés” 1897. március 27-iki számában olvastam. (Halljuk! Halljuk! a néppártot.) Felkiáltások: Ki írta? Miután pedig az a néhány sor, amelyet leszak bator felolvasni, olyan szerzőtől való, akit az agrár-körök feltétlenül elismernek, (Felkiáltások a néppártot és a szélsőbaloldalt: Ki az?!) Rubinek Gyula! (Mozgás.) . . . azt hiszem, kételkedésnek nem lehet helye. Rubinek Gyula 1897-ben, tehát akkor, amikor az őrlési forgalom már 6 év óta érvényben volt, a következőket írja: (Halljuk! Halljuk! Olvassa.) „Mi nem vagyunk az őrlési engedélynek ellenségei. Annak elérését, mint az osztrákok, soha sem követeltük és nem is fogjuk követelni. Mi csak a visszaélések megszüntetését sürgetjük, amint hogy sürgetni fogjuk a jövőben is. A vám lefizetése mellett behozott búzából örült liszt kivitele után a vám visszafizetését helyes intézkedésnek tartjuk, mert ez által malomiparunkat fenntartjuk, másrészt csekély buzaletelgünk elhelyezését a külföldön elősegítjük.”

Ez olyan vallomás, amelyet én, mint u. n. merkantilista — ámbar ma sem tudom, hogy mi az a merkantilista (Derütség és zaj) — alárok.

De leszak bator ezt a felolvasást még egy kisírt folytatni, bár tudom, hogy a felolvasásokat a t. Ház nem szereti. (Felkiáltások a néppártot: Halljuk! De igen!) Tegnap véletlenül a kezembe került a Közlekedés 1902. február 12-én megjelent száma. (Egy hang jobb felől: Tegnapelőtti!) Tegnap kaptam kézhez. Ebben a számban Rubinek Gyula ur mintegy az 6 beszédének apoteózisát festi és a következőket mondja ugyanaz a Rubinek Gyula, aki ezt írta, abban a Közlekedésben: „Az adatok nyomán a laikus előtt is kézzelfoghatólag bebizonyítható, hogy légből kapott az az állítás, mintha az őrlési forgalom a magyar liszt kivitelét emelte volna.” Továbbá így folytatja: „Ezek az egyszerű, de teljes hiteltelenségű adatok halomra döntik azt a teóriát, amely az őrlési forgalmat, mint olyat tüntette fel, amely a mi lisztkivitelünkre fokozólag hat, amely teóriát a fővárosi malmok mesterségesen tartották fenn és amelynek mindazok hitelt adtak, akik maguk nem akarván tanulni, elismert nagyságok felületes és egyoldalú állításaira alapítják az 6 meggyőződésüket.” (Derütség jobb felől)

Tehát ismétlünk: elismert nagyságok felületes és egyoldalú állításaira alapítják az 6 meggyőződésüket. Ez a Közlekedés-ben íratott 1897-ben, tehát akkor, amikor már hat év óta volt érvényben az őrlési forgalom. Írta pedig Rubinek Gyula. Én meg vagyok győződve, hogy ez az 6 véleménye volt 1897-ben.

Ivanka Oszkár: Öt év alatt sokat tanult! (Derütség.)

Sándor Pál: Koncedálom azt is, hogy ez egy kisdéd tévedése volt; azt is koncedálom, hogy szívesebben látán, ha ezt nem írta volna.

Ivanka Oszkár: Az adatokat tessék cáfolni! (Zaj. Halljuk! Halljuk!)

Sándor Pál: Legyen meggyőződve, t. képviselőtársam, én meg fogom cáfolni az adatokat, olyan alaposan, hogy később majd talán nem is kívánta volna a cáfolatot. (Halljuk!)

Nem fogok reflektálni arra az örületes tintaharagra, amely az agráriusok és a malmok között folyt és folyik még ma is. Azon civakodás mind, hogy Ausztria-Magyarország kivitelű állam-e vagy nem. Igenis kivitelű állam Magyarország, még pedig akkor, ha több buza van a két államban, mint amennyi kell, vagy mint amennyi a mi vagyoni viszonyainknak megfelel. Beviteli állam akkor vagyunk, ha rossz termésünk van, ha nincsen annyink, mint amennyi nekünk kell, mint amennyire népünknek szüksége van. Van azután a középtermés. Hogy akkor van-e kivitelünk, vagy nincsen, az attól függ, hogy anyagi viszonyaink milyennek, attól függ, hogy a nép eszik-e buzaslisztet, vagy pedig megelégszik a kukorica-liszttel is. Azt tehát abszolúte meghatározni nem lehet. Én inkább hajom az agrár felfogáshoz és azt mondom, épp úgy, mint Rubinek Gyula, hogy alig van kivitelű feleslegünk. Azonban van kivitelünk másban, van feleslegünk másban. A finom lisztet Magyarországon és Ausztriában el nem használhatjuk, azt nekünk részben a vámkülföld határain túl kell elhelyeznünk. A finom lisztben tehát igenis van feleslegünk. Ezt a körülményt különben még az agrár körök sem tagadják. Azon gondolkodunk ugyanis, hogy kivitelű szövetkezetet alakítsanak az összes malmok részvételével, amely a finom lisztfeleslegeket a határon túl elhelyezze. Tiszta bizonyíték ez arra, hogy ők is tudják, hogy van felesleg, mert különben a szövetkezet alapítása teljesen felesleges volna. Azt hiszem tehát, hogy ha azt mondom, hogy finom lisztfeleslegünk van, ebben ellenkezésre nem találók. Ha pedig azt mondom, hogy finom liszt tekintetében kivitelű állam vagyunk, akkor azt is kell mondanom, hogy bármilyen legyen a termésünk, finom liszt dolgában mindig kivitelű állam vagyunk. Bizonyítja ezt legjobban az 1897-iki inséges év. Az az év, amikor határozottan importálni kellett Ausztria-Magyarországba, az az év, mikor a világ minden zugából a búzát magunkhoz váltottuk. Abban az év-

ben, amikor a buza ára két-három forinttal drágább volt mindunk Magyarországon, mint Londonban, egy millió métermázsát kivitelünk volt az őrlési forgalom alapján, amelyből csak a vámvisszatérítés 1 forint 80 krajcár jelentett. De nemcsak ez az egy millió métermázsát külföldre elhelyezendő liszt azt a kárt, mely származik abból, hogy nincsen őrlési forgalom, hanem az a körülmény, hogy van még hat millió métermázsát lisztünk, melyet Csehországban, Ausztriában kell elhelyeznünk. Ezt a Csehországból küldött lisztet pedig nekünk sokkal olcsóbban kellene eladnunk, azért, mert nem volna meg a természetes konkurrencia; mert itt nem volna meg az angol, az Océánon túli piac, amely finom lisztünk egy részét magához vonzana. Ennek természetes következménye azután, hogy az osztrákok sokkal olcsóbban kapják meg a lisztet, amit különben adatomkal is be fogok bizonyítani. Csak arra akarok utalni, hogy éppen 1901. őszén, amely évre olyan szívesen hivatkoznak agrár barátaink, azt, hogy a buza ára nem emelkedett — amint az mindenedől tudva van — azok az őrlési finom lisztkészletek okozták, amelyek itt Budapesten felejtődtek. Mert mi történik most Magyarországon? Mi nagymennyiségű búzát vittünk ki 8 frt-ért és most kénytelenek leszünk Magyarországra 10 frtos búzát behozni. De hiszen ez természetes. Látjuk, hogy már Csehországból Auszgon keresztül nagymennyiségű amerikai búzák adatnak el; látjuk, hogy Bécs és Budapest között ismét csak 10 krajcár a különbség, ahelyett, hogy 30 volna; látjuk, hogy Stájerországban Triestben át nagymennyiségű amerikai búzák kötetnek 10 és nem 8 forinttal, amint mi adtuk a búzát a cseheknek és angoloknak. Nagy különbség az t. Ház, ha mi 8 forintért vagyunk kénytelenek eladni búzánkat és 10 forintért kell azt a mi szükségletünkre importálnunk, mert a nagy importra szükségünk van és az árak ezen az alapon, mert az importra szükségünk van, még inkább fognak emelkedni.

Hogy azonban igaz az, t. Ház (Halljuk! Halljuk!), hogy a szegény ember fizette meg az őrlési forgalom eltérését és a csehek olcsón kapták tőlünk a finom lisztet, azt a lisztárak következő kimutatása mutatja, amelyet beszerzem sikerült. (Halljuk! Halljuk!) Ez a kimutatás minden hónapban két időpontban állítatik össze: a hónap első és második felében és birtokomban vannak az 1899., 1900. és 1901-ik évből való kimutatások. Ha a kimutatásból például az 1899. és 1901. években a március második felére vonatkozó adatokat összehasonlítjuk, akkor azt látjuk, hogy a 7-es liszt 3 koronával olcsóbb, a nullás liszt pedig ugyanabban az időben 6 korona 80 fillérral olcsóbb lett, tehát 3 korona 80 fillér az a különbség, amelylyel a szegény ember drágábban fizette a lisztjét, a finom lisztet pedig olcsóbban adtuk az angoloknak és a cseheknek. De vannak itt sokkal nagyobb különbségek is. Vegyük például az 1901-ik és az 1900-ik évek közti különbségeket. Itt azt látjuk, hogy a lisztárak közül a hetes liszt 3 korona 20 fillérral lett olcsóbb; ugyanakkor, vagyis június második felében, 3 korona 40 fillérral lett olcsóbb a nullás liszt. Itt például 4 korona 90 fillér a különbség a két adat között, ott ahol a fehér lisztet annnyival olcsóbban és a barna lisztet annnyival drágábban kellett fizetni.

Ha mi egyszerűen csak azt a hatmillió métermázsát átlagot vesszük alapul, akkor — minthogy a mi népünk két koronával drágábban fizette a barna lisztet, mi pedig olcsóbban adtuk a finom lisztet — ez a hatmillió métermázsát 12 millió korona különbséget tesz ki.

Nem akarom a t. Házat ezen egész kimutatás felolvasásával untatni . . . (Általános Halljuk! Halljuk! kiáltások.)

Augustus 2-án . . . (Élénk felkiáltások balfelől: Melyik évben!) . . . tessék azt az évet választani, amelyeket tetszik, mindegyikre vonatkozólag felelek.

Pichler Győző: 1901-ben!

Sándor Pál: És melyik évvel hasonlítottuk össze, az 1899-iki, vagy az 1900-iki évvel?

Pichler Győző: Az 1900. évvel!

Sándor Pál: A 7-es liszt ára pl. 1901. augusztus első felében 1 korona 20 fillérral csökkent, a nullás liszt pedig ugyanazon évben 4 korona 40 fillérral hanyatlott, tehát ismét 3 korona 20 fillér a különbség. Ha pl. a december hónapot vesszük, amely könnyebben érthető talán azért, mert ekkor emelkedés volt, a december hónap kedvezőnek mutatkozik. November második felében a nullás liszt 60 fillérral, a 7-es liszt pedig 2 K. 80 fillérral. Tehát e tény bizonyítja, hogy a barna lisztnek révén lett a finom liszt ára lenyomva, úgy, hogy malmainknak egyszerűen úgy kellett kalkulálni, hogy felvették egyszerűen azt, hogy ők vesztenek 80 fillért a finom lisztben és nyerneik 3 koronát a barna lisztben és így csinálták meg a kalkulációkat és így vették a búzát; mert természetes, csak úgy lehet a búzát venni, ahogy a lisztet el lehet adni. Ezzel bebizonyítottam, hogy a finomabb liszt proporcionálisan visszafelé jött, míg a barna liszt, tehát a népnek életmódja, megdrágult. Az őrlési forgalomnak még egy előnye van (Halljuk! Halljuk!) és ez az előnye abból áll, hogy az őrlési forgalommal rákényszeríthetjük a malmokat arra, hogy egész üzemüket fenntartsák, mert ha átengedjük a malmoknak az őrlési forgalom előnyét, akkor megköveteljük tőlük, mint eddig mindig megkövetelte a minisztérium, hogy a teljes üzemet fenntartsák.

Áttérek most az árakra. 1887-ben emelték fel a vámkot 50 krajcárról 1 forint 50 krajcárra. 1887-ben kezdődött a vámbáború Romániával. Ez tartott 1891-ig. Ebben a négy évben nem létezett sem őrlési forgalom, alig volt bevitelünk ebben a négy évben, tehát a vám, miután lett emelve, nem volt bevitel, őrlési forgalom nem létezett, minden tekintetben érvényre juthatott. Ebben a négy évben úgy álltunk, mint

most: 1 forint 50 krajcáros vám, bevitel jóformán nem volt, most sincs.

Erről a négy évről a kamara számításokat tett, amint Rubinek t. képviselőtársam is beavallotta, hogy voltak, amint 6 magát kifejezte, idők, 1887-től 1891-ig, amikor mi is az arparitáson felül voltunk; így mondta és ez már bevállás, hogy 6 is számításokat ejtett ezekre az időkre.

Én precízíteni kívánom ezt és azt kell mondanom, hogy 1887-től 1891-ig csak néhány hét volt olyan, amikor mi drágábbak voltunk, mint London, de rendszerint mi voltunk olcsóbbak és London volt drágább. Már pedig rendszeren 2 forint 19 krajcár volt olcsóbb Budapest, mint London; ennek megvilágítására néhány adatot hozok fel:

Ime, 1888—1889. közt. Akkor Londonban 9 forint 4 krajcár, nálunk 7 forint 42 krajcár volt az ár; ugyanabban az esztendőben Londonban 10 forint 59 krajcár, nálunk 7 forint 94 krajcár; ugyanakkor áprilisban Londonban 9 forint 58 krajcár, 7 forint 39 krajcár Budapesten. Konstatálhatjuk tehát ezekkel az adatokkal és ebben nem létezik ellentétes felfogás, mert itt a számok beszélnek, konstatálhatjuk, hogy Budapesten az árak határozottan olcsóbbak voltak, mint Londonban.

Várady Károly: Mirole volt akkor jó a vámközösség? (Halljuk! Halljuk!)

Gróf Zselénszky Róbert: Más viszonyok voltak akkor!

Sándor Pál: 1891-től 1897-ig pedig az őrlési forgalom működött és azt mondja Rubinek t. képviselőtársam: csodás jelenség az, hogy ez egész idő alatt mindig mi Budapesten a londoni paritáson felül voltunk, tehát éppen megfordítva: előbb Budapest volt olcsóbb és London drágább, most pedig Budapest sokkal drágább és London olcsóbb. Ez pedig sokszor a legpregnansabban jutott érvényre.

Hogy azonban bemutatam kétségtelenül azt, hogy hogyan működött az őrlési forgalom, én is egy kis statisztikát állítottam össze.

Összeállítottam az 1837—1890. éveket, azt a négy évet, amikor mi Romániával vámbáborban voltunk és kiszámítottam a következő négy évnél átlagárait és kiszámítottam ugyanannak a négy évnél és még két évnél átlagát, tehát hat évnél egy-másután.

Ha 1887-től 1891-ig az átlagot veszem, akkor a következő árakat és termékeket kapom:

1887-től 1890-ig átlagtermés Magyarországnak 37 millió. 1891-től 1894-ig átlagtermés 42 millió, tehát 5 millióval több. A világhármával 1887-től 1890-ig 594 millió átlag, 1891-től 1894-ig 662 millió átlag, vagyis 68 millióval több. Budapesten az árak voltak 1887-től 1891-ig 8 frt 07 kr., 1891-től 1894-ig 8 frt 63 kr. Londonban az ár volt 1887-től 1891-ig 9 frt 57 kr., 1891-től 1894-ig 8 frt 32 kr. Milyen furcsa jelenség! Ugy az abszolút, mint a relatív árak jobbak, mert míg akkor, mikor 5 millió métermázsával több termésünk volt Magyarországon, mikor a fogyasztás még nem emelkedett azon magasságra, mint 1901-ben, mi körülbelül 57 krajcárral magasabb árakat jegyezünk, mint abszolút árakat a relatív árak pedig abban mutatkoztak, hogy London 50—60 krajcárrel olcsóbb árú mutat. Ez mutatja, hogy az őrlési forgalom árainknak használt. De megtettem azt a próbát, hogy a négy évet, melyben az őrlési forgalom megvolt, összehasonlítom a rá következő 6 évvel és arra az eredményre jutottam, hogy ha nem is volt oly nagy ár, de volt 8 forint 20 krajcár, ez a hat év pedig volt az az idő, midőn Magyarország termése legnagyobb volt. Azt hiszem be lehet bizonyítani, hogy ezen hat évben az arparitás határozottan a mezőgazdaság javára volt. (Helyeslés jobb felől.) Ezt nem lehet kifogásolni, ebből nem lehet elvonni semmit.

Ezután hosszasan foglalkozik Rubinek statisztikai adataival, majd így fejezi be beszédét: Magyarország lisztgyárai, — mert úgy nevezik őket, — a magyar névnek eddig dícsőségét szerelték, Magyarország lisztgyárai eddig szubvenciót nem kaptak, Magyarország lisztgyárai az egyedüli iparágat képezik nálunk, melyet nagyiparnak nevezni lehet, mely a világ minden sarkán ismeretes. A Hungarion flour minőségét az egész világban ismerik, kár azért a piacért; hogyha egyszer elvesztettük, ha megszokják más ország lisztjét, azt a piacot mi soha vissza nem kaphatjuk. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

És most megengedi a t. Ház, hogy a többi kérdésekről nem nyilatkozzom, mert később van, mint gondoltam, be is fejezem beszédemet azzal, hogy visszatérek oda, ahonnan kiindultam. Én nem ismerem teljesen agrár képviselőtársaim nézetét. Ha ők tisztán a mezőgazdaság fellendítését kívánják, abban én hi bajtársuk vagyok, bár egyes gazdasági kérdésekben különböznek is nézeteink. (Helyeslés.) Az az egy bizonyos, hogy közösen törekedünk egy cél felé, hazánk virulását kívánjuk, egy zászló alatt törekedünk ugyanazon cél felé, egy vezérünk van nekünk agrárkörnek és merkantilistáknak a szabadelvűpártban, akikben kölcsönösen megbizunk, (Mozgás és zaj a baloldalon.) aki már a múlt országgyűlés utolsó napján kifejtette nézetét az agrár és merkantilis irány felől.

Béthy Ákos: Ó az ur! (Mozgás a jobb oldalon.)

Sándor Pál: Ezt a nézetet én is magaménak vallom mert minden szava igazságos. Én tehát Széll Kálmán politikáját nemcsak azért követem. (Zaj a baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbról.) mert a szabadelvűség fátylát lobogtatja, hanem azért is, mert meg vagyok arról győződve, hogy a gazdasági érdekeknek is mindig igazságos és ebben az igazságban tántoríthatatlan vezető lesz. (Élénk tetszés és élénkes jobbról és a középben. A szónokot számosan üdvözlők.)

Artim Mihályi azt tartja, hogy méltatlan támadások érték a néppártot, azért, mert vallásos. Szeretném, ugymond hazamod, de vallásomat is. Szeretném látni azt a kétlábu madarat, aki azt be tudná bizonyítani, hogy a vallásosság hazafialanság. A néppárt

tagjait a szegény nép bizalma választotta meg. Engem is. Minden lehető presszió ellenére. E presszió utolsó rugása az, hogy kiadatásomat kérték. Zsidó szemtelenség ez. (Zajos derűtség.)

Szólok is liberális. Ily programmal akart fellépni. De ellenfele, a zsidó-liberális Feszt Lajos piszkálta fel a népet, hogy szóló néppárti. Hát az lett. Kérte Feszt Lajost, hogy ne választassa meg szólót. (Derűtség.) De a nép, a tenségsz makoviczai nép megválasztotta őt. Hazafiás nép az, 48-ban Kossuth zászlaja alatt küzdött. Rákóczy, Bocskay, Bethlen innen toborozták katonáikat. Nem szorulnak senki leckéztetésére.

Azoknak pedig, akik az ugynevezett tarisznyahazaúság bajnokai s a néppártot hazafiatlansággal vádolják, azoknak azt mondja: „Elég már! Nézzenek más jövedelmi forrás után!”

Ezután felsorolja, hogy egész rokonsága részt vett a szabadságharoban. Szólok pedig oly nyírá emelte iskoláját, hogy minden embere a faluban irástudó. Az ő falujából mind türekek lesznek a hadseregben. (Derűtség.) s oly kocscsikokat nevelt, hogy akár melyik mágánál feladhatják őket. S ezért nem kap semmit, még az öt jogoson megillető konvencziát sem. Mert nála még a 18 fokos hideget is övedelmi forrásnak számítják be. (Derűtség.)

Következik ugymond: A sárosi állapotok, vagy A liberálisnum beemutatása életképekben. (Zajos derűtség.) A liberálisnum nem sokat használ a szegény népnek. Még a Bach-korszakban sem bántak úgy a néppel, mint a jelen korban. Megtiltják a népnek, hogy a vásáron beszéljen.

A főszoigabiró írnoka bajba került. Sikasztott, aktákat hamisított. De semmi baja sem történt. Mert a liberálisnum szent nevében megbocsátották neki.

A főszoigabiró nem bocsátotta be az esperest egy faluba azon ürügy alatt, hogy körjegyzőválasztás van.

Kabók Béla: Hogy hívják a főszoigabirót?
Artim Mihály: Nevét ő maga sem becsülte sokra. megváltoztatta. (Zajos derűtség.)

Egyszer meg egy közég paraszti összejűtek tanácskozni, hogy a közös költségeket mily arányban vállalják el. De a csendőrség szétkergette őket, azon indoklással, hogy szociális gyűlések akarnak tartani. (Felkiáltások: Gyulázat.) Nem csuda, hogy ily viszonyok mellett tömegesen vándorolnak ki Amerikába.

Hosszasabban foglalkozik még a ruén nép bajával s azokkal a törvényekkel, amelyek a nép teltségűzésére hoztak.

Végül kijelenti, hogy a költségűést nem fogadja el. (Zajos helyeslés a néppárt.)

Elnök a vita folytatását holnapra halasztja.

BELFÖLD.

Kitűntetett államtitkár. A király dr. Bernáth Géza igazságügyi államtitkárnak a másodosztályú vaskoronarendet adományozta. Az erre vonatkozó királyi kézirat ma jelent meg a hivatalos lapban. Dr. Bernáth Géza körülbelül három éve végzi az igazságügyminisztérium adminisztratív államtitkári teendőit; azelőtt királyi jeltűtláblai elnök volt Szegeden. Birói pályáján a legkitűnőbb gyakorlati jogászok egyikének bizonyult és midőn most harmadik éve kinevezék államtitkárnak az igazságügyi minisztériumhoz, jogászai szakkörökben ezt a kinevezést azzal a jóleső megnyugvással fogadták, hogy szerencsésebb választás alig képzelhető, mint amely Bernáth Gézára esett. Attól fogva pedig Bernáth Géza működése a sikeres munka és alkotások hosszú sorozata lett. A királyi kitűntetés tehát egy nagy diszszel és nagy felelősséggel járó, nehéz állásban szerzett igazi érdemeket jutalmazott meg.

Ráfogások. A néppárt nagyon nehezen tud belenyugodni abba a fájdalmas valóságba, hogy a trónörökös pétervári útja körül megkísérlett akciója csufos kudarcra végződött lefelé is, felfelé is. Különösen felfelé. Es ez fáj legjobban a néppárti kebleknek. Talán fájdalomesillapító akar lenni az a kis denunciació, amely ma az *Alkotmányban* ékeskedik, vagy talán egy utolsó, kétségbeesett kísérlet arra, hogy ha már maga olyan kegyetlenül kikapott, ne maradjon sértetlen Széll Kálmán se. Persze, hogy erre legkevésbé fegyvere az ultramontán sajtónak a ráfogás. Ősi, kipróbált jezsuita-szerszám. De ezuttal ügyetlen kéz próbálkozik vele. Azt írni Széll Kálmánról, hogy tegnap „pontról-pontra hozzájárult Komjáthy fejtegetéséhez, aki nyers tszettelenséggel nyilatkozott a királyságot viselő Habsburg-dinasztiáról és a trón várományosáról”: ez igazán akkora vakmerőség, amelyet csak a ferditésre mindenáron kész rosszindulat kockázathat meg. Aki Széll Kálmán tegnapi beszédjét hallotta, vagy olvasta, az tudja, hogy nemcsak nem igaz az, amit az *Alkotmány* állít, hanem annak éppen az ellenkezője igaz. Aki tehát ilyet mer állítani, az nyilván arra számít, hogy Széll Kálmán beszédjét csupa siketek hallgatták és

csupa vakok olvasták. Mert aki hallotta és lát, az tudja, hogy Széll Kálmán a Komjáthy történelmi promisszáit ismétellen és a leghatározottabban utasította vissza s kimondta, hogy a történelmi perspektívát ellenzéki céltartással szerkesztette meg, ellenzéki céltartással és helyt nem álló következtetéseket akarván belőle levonni. És az a rosszindulat, amely ilyen számításra vetemedik, nagyfokú rosszindulat ugyan, de egyuttal akkora ügyfűsűdéllel párosul, hogy már éppenséggel nem veszedelmes.

A konverzió. Ma is folytatták a konverzió ügyében megkezdett tárgyalásokat. A mai megbeszélés Popovics Sándor miniszteri tanácsos és Kornfeld Zsigmond vezérigazgató közt azokról a pénzügyi technikai és jogi szempontokról folyt, amelyek a művelet lebonyolításánál figyelembe veendőek. A tárgyalások befejezése, minthogy különböző típusú papírok konvertálásáról van szó és így nagyon beható kalkulációkra van szükség, tíz-tizenegyet napnál hamarabb nem várható.

Mohay Sándor üdvözlése. Gyulafehérvárról jelentik hogy a várcs közönsége tegnap tartott közgyűlésén egyhangulag elhatározta, hogy országgyűlési képviselőjét, Mohay Sándort, igazságügyi államtitkárrá való kinevezése alkalmából írásban üdvözi.

Az autonóm vámtarifá. A *Neue Freie Presse* mai estilapjának közlése szerint osztrák parlamenti körökben már bizonyosra veszik, hogy az autonóm vámtarifá a tavasszal már nem kerül az osztrák képviselőház elé. Ennek az az oka, hogy most már szinte kétségtelen, hogy az autonóm vámtarifá a tavasz végéig nem fog elkészülni. Ugy látszik, hogy a két miniszterelnök legutóbbi budapesti tanácskozás, bár bizonyos pontokban közeledést hozott létre, nem fejlődött odáig, hogy teljes megállapodásról szó lehetne és a vámtarifának még a tavasszal leendő benyújtása valószínű volna. A benyújtásnak ezt az elhalasztását azonban nem szabad össetveveszni azzal a meg nem levő szándékkal, hogy a miniszterelnökek és a szakreferenseknek a vámtarifá doában való tanácskozásai elnapoltassanak. Ez a szándék nincs meg. Ugy látszik, hogy a mostani budapesti tárgyalások alkalmával magyar részről az a kívánság nyilvánult, hogy a tárgyalásokat nem szabad oly módon vezetni, hogy azoknak bizonyos határidőig való feltétlen befejezését kellene szem előtt tartani és hogy a vámtarifának még a tavasszal való beterjesztéséhez kell ragaszkodni. Ellenben nem lehetetlen, hogy a tárgyalásokba bejátszott annak az eshetőségnek a megtörlése is, hogy Németország részéről fölmerült a kereskedelmi szerződés meghosszabbításának gondolata. Ausztria részéről az a nézet érvényesült, hogy a tárgyalásokat lehetőleg gyorsan kell folytatni, de a tárgyalás befejezését bizonyos fix határidőhöz nem kell kötni. Az autonóm vámtarifát azonban lehetőleg oly időben kell elkészíteni, midőn a kereskedelmi szerződések felmondási ideje még nem járt le.

Képviselők piknikje. Amint értesülnk, a képviselők piknikje március 8-án lesz. A rendezőbizottság mindent elkövet arra, — amire már *Csávossy Béla* háznagynak, a bizottság elnökének is elég biztosíték — hogy a piknik híres elődeikhez méltó legyen. A ténnyel egy értékre, mint érdekességre nézve rendkívüli meglepetés lesz a hűgyekre nézve.

Szerződésünk Mexikóval. A képviselőház közgazdasági bizottsága ma délután 5 órakor gróf *Andrássy* Tivadar elnökelte alatt ülést tartott, melyben a kormányt Széll Kálmán miniszterelnök és Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter képviselték. A bizottság a kereskedelmi ügyeinket Mexikóval ideiglenesen szabályozó szerződés beikélezéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalta.

Heltai Ferenc előadó ismertette a javaslatot és eloadására ajánlotta a bizottságnak. *Krasznay* Ferenc és *Csávossy* Lajos az előadóval szemben a javaslatot nem tartják eloadhatónak, mert nézetük szerint az rést út az 1899. XXX. t.-c. 4. szakaszának intézkedéseim, amelyek megszüntetik, hogy új nemzetközi szerződés nem köthető, amíg a monarchia két állama új autonóm vámtarifában meg nem egyeztek.

Széll Kálmán miniszterelnök az ellenzéki bizottsági tagok aggodalmaival szemben kijelenti, hogy az 1899. évi XXX. törvények 4. szakasza garanciális jellegű abban az értelemben, hogy a külfölddel kötendő szerződések előtt új autonóm tarifá alkotását szabja meg. Ez a dispozió azt jelenti, hogy a külfölddel megkezdendő tárgyalások előtt jobb tartást kell alkotnunk, mely a magyar mezőgazdasági és ipari érdekeket egyenlő védelemben részesíti. Ez a rendelkezés azonban csak a nagy nemzetközi szerződések tartotta szem előtt, azokat, amelyek 1903-ban lejárnak vagy felmondhatnak. Azt azonban nem jelenti, hogy kivételesen ne lehessen a legtöbb kedvezményes elbánás keretében szerződnünk. Az 1899. évi XXX.

törvényekben lefektetett nagy elvet ez a javaslat is respektálja és megtartja, mert kivételes felhatalmazást kér az eltérő eljárásra. Eppen ezért ez a javaslat az említett törvényt nemcsak nem sérti, hanem ellenkezőleg megerősíti. De közgazdaságilag lehetetlen volna ezt a szerződést meg nem kötni, mert ha minden európai állam szerződéses viszonyban van Mexikóval, nekünk sem lehet másképp elárni, miután előzőleg már a diplomáciai érintkezést helyreállítottuk.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter utal az ellenzéki álláspont tarthatatlanságára. Ez a javaslat mindenben respektálja a 99. XXX. törvényeket és semmi prejudiciumot nem tartalmaz. Gazdasági szempontból pedig hiba volna ha a szerződést meg nem kötünk, mert egy piacot sem szabad elhanyagolnunk és a Mexikóban élő magyarok érdekében a konzuli egyezmény feltételül szükséges.

Neumann Armin szólott még hozzá a javaslathoz, az ellenzék érveit cáolva, mire a bizottság a törvényjavaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben eloadgatta.

Választási ügyek a Kurialán. A Kuria első választási tanácsa ma *Paiss* Andor elnökletével folytatta a gróf *Teleki* Gyula ökörmeei képviselő mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását. Dr. *Dobossy* Ferenc, a választás védője valótárságnak mondta a kérvényben fölhozott vádakot s nyilatkozatokkal cáfolta azt az állítást, mintha számos választó jogosulatlanul szavazott volna *Telekire*. Teljes joggal szavaztak mindannyian és az sem igaz, hogy a Sejnapárt szavazóit ok nélkül visszautasították. Tagadja végül a vesztegetés vádját s kéri a petíció elutasítását. A választás elnöke mondta ezután védelmét. A tárgyalást a Kuria holnap délelőtt folytatja. — A második választási tanács a *nemes-öcsai* mandátum ügyével foglalkozott. Tavaly október 2-ikán a nemes-öcsai választókerületben a kormánypárti ifj. *Eggenhoffer* József mérnök 248 szótöbbséggel győzte le a Kossuthpárti *Pogányi* Józsefet. A vesztés fél petícióval *Polonyi* Géza adta be. A választást a mai tárgyaláson dr. *Bán* Agoston és dr. *Ragályi* Lajos védte. A kérvénynek érdekes a bevezetése. Az van benne, hogy még a tavasszal *Eggenhoffernek* egyik bizalmas embere *Sárközy* Aurélnál, a komárommegyei főispánnál járt s azt az ajánlatot tette, hogy az öreg *Eggenhoffer*, ha a fiát megválasztják hatvan ezer forintot szán alkotmányos költségre. *Polonyi* Géza a petíció ismertetését azzal kezdte, hogy nem folyt be annak szerkesztésébe, így tehát föl van hatalmazva arra, hogy mellőzze a relatív érvénytelenségi okokat, és csupán az abszolút okokat tartsa fenn. Valamint mellőzi a főispán bizalmas értekezését a főkortessel is. *Erdélyi* Zoltán árvászeki főnök kapott *Eggenhoffer*ektől hatvan ezer forintot s a derék ur annyit korteskedett, hogy hivatalát is elhagyolta. Együtt járta be a kerületet a képviselőjelölttel, s együtt ittak mindenütt a választókkal, akiknek az italon kívül kijárt a tíz-husz korona is. Elejti azt a kérelmet, hogy a Kuria a kisebbségben maradt jelöltet mondja ki képviselőnek, de a választás megsemmisítését kéri. A választás védők beszéde után a Kuria a petíciót elutasította azzal a megokolással, hogy mivel a petícionálók eljették a relatív okokon alapuló kérelmet, ezzel elesett a kérvény alapja is.

A Kuria tudvalevőleg vizsgálatot rendelt el a Pécsvaradon megválasztott *Egry* Dezső, továbbá *Valasek* János verbói, *Orley* Kálmán margittai és *Hámory* László vizaknai képviselő választása ellen benyújtott petíciók dolgában. Az illetékes ítélőtábla kiküldött bírái befejezték már a vizsgálatot s jegyzőkönyveiket felküldötték a Kurialának, ahol már kiosztották a beérkezett anyagot az eloadóknak. Határidő kitűzésére még nem került a sor.

Igazolt képviselők. A képviselőház állandó igazoló bizottsága ma délelőtt tíz órakor *Szentiványi* Árpád elnökletével ülést tartott, melyen gróf *Karátsonyi* Jenő szamosújvári és *Major* Ferenc szomboktői megbízó levéllet megvizsgálta s a törvény rendelkezései szerint megjelöltek taláta. A bizottság a két új képviselőt a harminc napi határidő fenntartásával igazolta. A jelentést *Belcsika* Béni terjeszti a képviselőház elé.

KÜLFÖLD.

A trónörökös útja. *Ferenc* Ferdinánd trónörökös pétervári időzése mindenestre sokkal rövidebb volt, semhogy már ennél a külső körülményről fogva is meg ne cáfolná a látogatáshoz itt-ott fűzött, messzemenő kommentárokat. Maga báró *Aehrenthal* pétervári nagykövetség a következő kijelentést tette a trieszti *Piccolo* tudósítója előtt:

— Nem is érdemes azokkal a kommentárokkal foglalkozni, amelyeket egyes külföldi lapok a trónörökös látogatásának politikai következményeirel fűztek. Ezek minden komoly alapot nélkülöznek. Néhány lapnak az a felfogása, hogy a látogatás a

hármasszövetségre befolyással lebet, valósággal naivítás. Ugyisint az az állás sem felel meg a valóság-nak, mintha a trónörökös látogatása a két birodalom között való gazdasági közeledés, vagy egyezmény megvalósulását jelentené.

Ha az orosz lapok nem méltatták is valami különös lelkesedéssel a trónörökös látogatását — melynek a fentebbiek szerint ugyem volt politikai célja és jelentősége — és ha a cár polhárköszöntőjében hiányoztak is azok a tüntető jelzők és szófordulatok, melyekkel ilyen esetben két államnak a barátságát világgá hirdetni szokás, mégis kétségtelen, hogy a trónörökös pétérvári látogatása csak megerősítette Ausztria-Magyarország és Oroszország közötti kétségtelenül fennálló jó viszonyt.

Az angol-japán szerződés.

Budapest, február 14.

Az angol-japán szerződésről ma a brit parlament mindkét házában nyilatkoztak az angol kormány illetékes tagjai s magyarázataik nemcsak a szerződés értelmezésére, hanem az előzményekre is kiterjedtek. Amidőn ugyanis *Landsdowne* külügyminiszter úgy magyarázta az angol-japán szövetséget, hogy ezzel Anglia Japán más hatalmak szövetsége ellen öhajította megóvni, sejtini engedti azt is, hogy ily szövetség eshetősége nem volt kizárva. A vitából konstatálható az is, hogy az angol ellenzék rokonszenvvel fogadja a kormányt ezt az előrelátó lépését.

London, február 14.

Az alsóház mai ülésében az angol-japán egyezmény tárgyában tett kérdésekre *Cranborne* külügyi államtitkár kijelenti, hogy az egyezmény tartalmazta a nyilvánosságra hozatala előtt közölték az amerikai kormányval, de az nem mondott róla véleményt. O'Kelly ama kérdésére, hogy a szerződés Manduriára is vonatkozik-e és hogy a német kormány abban a véleményben van-e, hogy az angol-német egyezmény Manduriára is vonatkozik, *Cranborne* kijelenti, hogy *Manduria* épp oly kevéssé van kizárva az egyezmény érvényességi köréből, mint *Khinának* bármely más tartománya. (Tetszés.) Az angol-japán egyezmény tartalmazta a német kormányval is közölték. Az angol-német egyezség még érvényben marad.

Norman a ház elnapolását indítványozza, hogy a figyelmeztetést az angol-japán egyezsége irányítsák. A szerződés meglepte az országot. Komoly eltérés ez az ország hagyományos politikájától és Angliát érdeke és hajlama ellen háborúba sodorhatja. Japánra a szerződés igen előnyös, de kérdéses, hogy Anglia érdekeit elég hatályosan mérlegelték-e. Hasztalan volna tagadni, hogy a szerződés Oroszországra céloz.

A két szerződő hatalmasság jogaira és kötelezettségeire nézve kijelenti *Cranborne*, hogy a szerződésnek nem az a célja, hogy rendelkezéseit az egyik vagy a másik szerződő fél semmisségé miatt alkalmazza. Ellenkezőleg, csak az egyik vagy a másik hatalom jogainak komoly vagy nagyon komoly fenyegetést veszi tekintetbe a szerződés. A szerződés csak akkor lép hatályba ha a felek valamelyikét valamely más hatalom agresszív akciója fenyegeti és nem ad jogot az egyik, vagy a másik szerződő félnek arra, hogy a szövetségéstársat felszólítsa érdekeinek védelmére, ha saját támadása következtében fenyegeti veszély. A segítségülhívás jogának gyakorlása tehát pontosan meg van szabva. A szerződő félnek csak akkor feltétlen kötelezése a fegyveres beavatkozás, ha egy hatalmasságnál több intervenciát és ha szövetség áll fenn Anglia vagy Japán ellen. Kétségtelen, hogy Anglia a szóbanforgó egyezmény tekintetében az amerikai kormány teljes helyesléssel találkozik. (Tetszés.) Anglia politikája Keleten nem agresszív, hanem csak a Kelet haladását öhajítja. (Helyeslés.)

Campbell-Bannermann kijelenti hogy az ellenzék csak legjobb indulattal van eltelve Japán iránt és csatlakozik ahhoz a kívánsághoz, hogy minden nemzetnek egyenlő mértékben nyújtsanak módot a kereskedelemre. Ha azonban a helyzet kielégítő volt, amint *Cranborne* állítja, kérni, mi szükség volt olyan lépésre, amely bizonyos veszélyt rejt magában és alkalmas arra, hogy más hatalmasságokban féltékenységet és gyanút keltsen.

Balfour tagadja, hogy a szerződésnek barátság-talan jellege volna valamely nemzet ellenében. Anglia mindenképpen azon támaszkodik, hogy a többi hatalmassággal békés viszonyban éljen. A szerződés óvás az ellen, hogy a Keleten kalandos politikát üssenek, de a kormányt csak eszdegyében sincs, hogy e tekintetben gyanút tápláljon Oroszország ellen.

Hosszabb vita után *Norman* visszavonja indítványát.

London, február 14.

A felsőházban *lord Spencernek* az angol-japán szerződésre vonatkozó kérdésére *Landsdowne* külügyminiszter kijelenti, hogy a kormány nem szándékozik

még több okiratot közölni a szerződésre vonatkozólag. *Spencer*, úgy látszik, azt hiszi, hogy a kormány-nak olyan okirata vannak, amelyekből kitűnik, mi történt Anglia és más kormányok között, amelyek esetleg azt kívánják hogy csatlakozzanak a szerződéshez. Ilyen okiratok nincsenek. Nézete szerint ez a megegyezés Angliát és Japánt sokkal jobban érdekli, mint más hatalmakat. Egy hatalomnak sincsenek a távol Keleten olyan érdekei, amelyek Angliát és Japán érdekei mellé lehetne állítani. A szövetség nagyon értékes és célja a statusquo, a nyitott ajtó politikájának és a békének fenntartása a távol Keleten. A szerződésben semmi sincs, ami ellenkezőnek a hatalmak politikájával. Ha Angliának az a politikája, hogy Japánt valamely szövetség védelmére ellen támogassa, ez olyan dolog, amit nem nyilatkozhatunk ki elég hangosan és elég határozottan. (Helyeslés.) Anglia Japánt meg fogja védeni az ellen, amit legnagyobb veszedelmének tekint, tudniillik más hatalmak szövetsége ellen. Főitehetjük, hogy ha Japán valamely más hatalmassággal háborúba keveredik, tudni fog védekezni. Ha azonban egymél több hatalom fenyegeti vagy megtámadja, nagy veszedelemben roghat. Ilyen veszedelem esetén akar segítségére menni Angolország. (Helyeslés.) A szerződés arra kötelezi Angliát, hogy segítsen egy barátságos országon, amelynek más hatalmasságok szövetsége által való megsemmisítését nem tűrheti és ha szerencsétlenségre ellenségeskedésre kerülne a dolog, a szerződés határozni fogja az ellenségeskedés kiterjedését.

Rosebery azzal kezdi, hogy itt az adott pillanat arra, hogy a szerződésben foglalt számos körülmény tárgyalásába belemenjenek. Reméli, hogy a szerződés kedvező benyomást tett és gratulál a külügyminiszternek a szerződés megkötéséhez. (Halljuk! Halljuk!) Csak azon osodálkozik, hogy a kormány már régen nem gondolt arra, hogy Angliának Japánnal való viszonyát a kínai bonyodalmakra való tekintettel, kielégítőbb alapra állítsa. Ilyen megegyezés Angliát megalázásoktól és ingadozásoktól kímélte volna meg. A szerződés nemcsak a távol keleten, hanem Európa minden részében is fogja éreztetni hatását. Tudni öhajítja, miképp érinti a szerződés Manduországot.

Landsdowne külügyminiszter kijelenti, hogy az angol kormány sohasem kételkedett abban, hogy Manduországnak a kínai birodalomnak egy része és hogy a kínai birodalom integritása alatt vagy Manduországnak, mint a kínai birodalom többi részeinek integritását kell érteni. A miniszternek nincs tudomása róla, hogy a szerződés megkötése összefüggne a kormánytunk Vej-Háj-Vajt illető szándékainak módosulásával, de tény az, hogy a kormány elhatározása mind a két ügyben körülbelül egy időben történt. Van a táviratban egy másik hely, ahol a két állam közös érdekeire utal.

Ezzel a kérdés tárgyalása véget ért.

Jokohama, február 14.

A japán sajtó leplezetlen örömmel fogadja az angol-japán szerződést és gratulál Japánnak, hogy beépett a nagy nemzetek sorába. A lapok kiemelik a szerződés békés jellegét és ennek bizonyítékát látják az iratok közzétételében.

Peking, február 14.

Kínai hivatalnokok, közlik *Csing* herceg nagy meglepedéssel nyilatkoznak az angol-japán szerződés megkötéséről. *Csing* herceg kijelentette, hogy nem fog tovább tárgyalni az orosz képviselőkkel az orosz-kínai bank és Kína között tervezett egyezményről.

Berlin, február 14.

A *Neueste Nachrichten* szerint nem lehet szó arról, hogy Németország közreműködött volna az angol-japán egyezményben. Németország sem Anglia, sem Japán részéről nem értesült a szerződés megkötése előtt hivatalosan a tárgyalásokról.

Sanghai, február 14.

Itt általában azt tartják, hogy a mandurái szerződésnek az Oroszország által öhajított szövetségben való aláírását az angol-japán egyezmény egyelőre lehetetlenné tette.

London, február 14.

A japán-angol szerződés közzététele óta azt hiszik, hogy újabb meglepetések is várhatók. Azt a lecfolt és ismét telmerült hírt, hogy a Filippi-szigeteket az Egyesült-Államok más hatalomnak engedik át, most már nem tartják oly fantasztikusnak.

Pétérvár, február 14.

A *St. Petersburger Zeitung* az angol-japán szerződésről azt írja: Bennünket mindenekelőtt az az általános momentum érdekelt, hogy a szerződés célja Kína és Korea épségének megóvása és csakis a távol Kelet általános békéjének megtartására szolgál. Ha ez öszinte kívánsága a két szerződő félnek, akkor semmi megrondító nincsen ebben a meglepetésben. Anglia is, Japán is, tud-

hatja, hogy az orosz kormány is a statusquo, azaz Kína és Korea területi épségének fenntartása mellett foglalt állást és ennél fogva a szerződésben kifejezett törekvésük semmiképp sem ellenkezik Oroszország szándékaival. Aggodalomra a szerződés egyelőre nem ad okot.

A *Herald* azt írja: A szövetség megkötése az orosz diplomáciát nem érte váratlanul. Ugy tudjuk, hogy Japán idevaló képviselője kormányunkat a legelőjárható módon értesítette kormánya eljárásáról és hogy az orosz kormány már a kínai zavarok ideje alatt egész határozottan Kína integritását vallotta programjával. Nekünk nincs kifogásunk az ellen, hogy Anglia és Japán ünnepies formában csatlakozik ehhez az álláspont-hoz. A távol Keleten tehát remélhetőleg öt zavar-talan békeesztendő van előttünk, amelyeket ázsiai szövetségünkkel való viszonyunk kiépítésére teljesen fel fogunk használni, hogy Anglia és Japán Korea integritását és függetlenségét is elismeri, az csak nagyon kellemesen érinthet bennünket.

Washington, február 14.

Az angol-japán szövetség közzétételét itt öröndetes megiepedésként fogadták. Megelőgedéselle konstaltják a szövetség alapeszméjének összhangzását az Egyesült-Államoknak a mandurái kérdésben követett politikájával. Az új kettősszövetségnek élénk szimpátiát jósolnak az amerikai szenátus részéről.

Berlin, február 14.

A Wolff-ügynökség jelenti Pétérvárról: Itteni pénzügyi körökben azt állítják, hogy Japán, miután a Credit Lyonnaisnál tett kölcsönkísérlete meghiúsult, ez évi január 28-án Londonban 14 millió font sterlingnyi hitelt szerzett. A január 30-án aláírt egyezményt oly prémiumnak tekintik, melyet Japán Angliának a kölcsönért fizet.

New-York, február 14.

A *New-York Times* az angol-japán szerződést koalíciónak nevezi. Japán mint Anglia szövetségese a jövőben meg lesz kímélve oly csaldóságoktól, amint az 1896. évi volt.

Páris, február 14.

Denis Guibert konzervatív képviselő *Waldeck-Rousseau* miniszterelnökhöz levelet intézett, amelyben bejelenti, hogy miután *Delcassé* külügyminiszter távol van, a miniszterelnökhöz fog interpellációt intézni az angol-japán szerződés ügyében.

A botrány-parlamentből.

Bécs, február 14.

A képviselőház ma a miniszterelnöknek *Lueger* tegnapi interpellációjára adott választ tárgyalta. Előbb azonban a beérkezett irományok közt felolvasták *Eisenkolb* interpellációját, amelyben azt kérdezi, hogy miért nem indították meg a vizsgálatot egy aussigi leány megmagyarázatlan eltűnése tárgyában, aki állítólag rituális gyilkosságnak esett áldozatul.

Az első szólok *Steiner* volt, aki osodálja, hogy a miniszterelnök olyan gyorsan választott erre az interpellációra, holott számtalan régi interpelláció válasz nélkül marad. Keményen kritizálja a bécsi szabadelvűpárt eljárását. Példákat hoz fel annak bizonyítására, hogy ez a párt jogtalan eszközökkel nyult be a választási mozgalmakba. A német haladó-párt, mondja egyebek között, teljesen lejárt magát Alsó-Ausztriában és minél erősebben támadják a liberálisok és elnökük *dr. Lueger*, annál inkább fog Bécs népe a jövőre is *Lueger*hez csatlakozni. (Helyeslés a keresztény-szocialisták soraiban.)

Vogler kijelenti, hogy csak nyomos okokból, a bécsi polgármester hallatlan provokációja miatt tökélté el magát arra, hogy a ház nyugodt munkáját tegnap benyújtott indítványával félbeszakítsa, hogy megakadályozza azt, hogy a keresztény-szocialisták frivol gyanúsításait felhasználhassák az agitáció céljaira. Köszönetet mond a miniszterelnöknek az interpelláció gyors elintézéséről, amelyvel teljesen meg van elégedve és aktívak öajítja azt az állítást, hogy *Lobmayer* tisztességtelen módon jutott a bécsi diszpolgársághoz.

Mikor Vogler azt mondotta, hogy kár volt *Lueger*nek annyira elajlasodnia s ilyen alávaló interpellációra vetemednie, *Gessmann* közbekiáltott:

— Itt mindenkit szabad piszkolni, csak a zsidókat nem!

Lueger: Ahá, Weil ur, a nagy férfi!

Steiner: Ptiuj, szégyen, gyalázat, ronda zsidó!

Fernerstorfer: Csakhogy végre megtalálták a megváltó kitejezést! (Derülttség.)

Eldersoh: *Gessmann*, hallja, öznek nagyon zsidó a potája!

Gessmann: Ez már még is sok! Jó lesz hallgatni! Meggyözdödhetik az ellenkezőjéről!

Schuhmeter: *Lueger* interpellációjában előfor-

dol az a kifejezés, hogy *batyus zsidó*. Gondoljon a multjára Lueger és emlékezzék vissza arra, hogy valamikor demokrata volt és zsidók pénzén választotta meg magát!

Kienmann: Vörös a szegénytől, mint a rák!
Schneider (Schuhmeierhez): Legyen csöndben! Őn is a Novara-utóból való! (Derültség.)

Eldersoh: Maga részeg!
Ellenbogen: Szégyelje magát, aljas semmi-rekellő!

Schneider: Automobilon jártak a Novara-utóba! Ki adja hozzá a pénzt?

Eldersoh: Maga pimasz!
Richter: Schneider megint részeg!
Schuhmeier: Jó lesz nem beszélni a Novara-utóról! Tudja mindenki, hogy a keresztény nők szövetségének sok tagja a Cirkusz-utóban lakik! (Derültség.)

Schuhmeier felmutat egy névjegyet, amelyen Lueger megköszön 90 forintot, amit választási célokra kapott.

Lueger: Hol szerezte?
Schuhmeier: A gvardiántól!
Lueger: Hogy jutott hozzá?
Schuhmeier: Semmi köze hozzá!
Lueger: Adja hát ide, ha meri!
Schuhmeier: Csak nem gondolja tán, hogy félek öntől?!

Lueger: Mutassa azt a kártyát!
Schuhmeier: Fogja! (Átadja Luegernek.) Ugy-e valódi? Beismeri hát! (Lueger hallgat. Nagy derültség.) És itt vannak a zöld szavazó-cédulák, a keresztény-szocialisták választási visszafeléseinek és csalásainak bünjelei! (Felmutatja a szavazólapokat.)

Gessmann: Azokat is loptátok! (Nagy zaj a szociáldemokraták padjain.) Lopott jószág! Egy Lipschitz nevű zsidó látta a szavazólapokat, még mielőtt a vározháza nyomdájából kikerültek!

(E pillanatban Lipschitz kihajol a baloldali karzatról és lekiált valamit Gessmannnak, amit a nagy lármában nem lehet megérteni. A keresztény-szocialisták felugrálnak: Ki a zsidókkal!)

Schneider: A zsidó újságírók takarodjanak!
(Az előnk rendeletére egy teremőr kiutasítja az illetőt a karzatról. Egy újságíró elkialtja: Dobjátok ki a szemtelen zsidót! A teremőr kiutasítja a közbeszólót.)

Lueger (kontra-vezérszónok): Elsősorban a távollevő Voglt szidja, aztán Kienmann ellen fordul.
Seitz: A régi neveletlen tréfák!

Lueger: Viselje magát tisztességesen, Seitz! (Nagy láрма. Felkiáltások: Aljas gazember! Semmirevaló kölyök!)

Seitz: Ön gyáva és ostoba!
Strobach: Tömjétek be annak a zsidónak a száját!

Lueger folytatónak azt mondja, hogy a Lobmayer diszpolgárságáról szóló akták eltűntek.

Strobach: Ellopták!
Lueger: Igen, eltűntették! Majd azt mondja Lueger, hogy nem emlékezik, vajjon azt tanácsolta-e Lobmayernek, hogy templom-építésre adja a pénzt, vagy pedig gyermekkorházra. (Felkiáltások: Ahá, megint nem emlékszik!) Hiszen csak nem generoznám magam! Az ilyen szemtelenséget pedig kikérem magamnak! (Felkiáltások: Alávaló gazember!)

Lueger: Kíváncsi vagyok, ki fizette meg azt, hogy ellopták a szavazó-cédulákat. Ezért legalább öt forintot kellett kapnia az illetőnek!

Schuhmeier: Tapasztalatból beszélek!
Lueger: Schuhmeier, ön lopott jószágot tartogat! Az a névjegy is lopott! És most tisztázzuk a novara-utcai ügyet.

Schuhmeier: Nem szégyelli magát! Védtelen nőket gyanúsít! És ez Bécs polgármestere!

Lueger védekezik ama vád ellen, mintha ő a tanítókat és hivatalnokokat politikai meggyőződésük miatt üldöznék. Malikot azért büntette meg, mert egy aggasztóan arculattal fenyegette.

Seitz: Hazugság! Ön maga is tudja, hogy hazudik!

Lueger: A szociáldemokraták republikánusok, akik kivonulnak az ülésteremből, amikor Rainer főherceg aranylakodalmáról van szó!

Eldersoh: Gondoljon 48-ra!
Lueger: Rainer főherceg volt Ausztria első alkotmányos miniszterelnöke! (Seitz közbeszól.)

Strobach: Csönd, zsidó! Annak a zsidónak mindig jár a szája!

Seitz: Maga hizott verlastádt!
Strobach: Ostoba zsidó!

Lueger: A szociáldemokraták közt gyermekök vannak, neveletlen kölykök, akik a kocsmi hácsójára ugrálnak és beköpdöcsnek!

Lueger pártfeleinek zugó helyeslése közepette

azzal végzi, hogy a keresztény szocialista-párt tisztá eszközökkel vitte keresztül a választásokat.

Pernerstorfer volt vezérszónok pro. Lueger, amint előrelátó volt, az interpellációban foglalt állításokat nem bizonyította be, hiven elvéhez: inkább gyáva, mint ostoba. Pernerstorfer egész beszédét, amelyben Lueger köpenyforgatással és az immunitással való visszaéléssel vádolja, ismételen félbeszakította a nagy láрма, amely akkor ére a tetőpontját, mikor Pernerstorfer az immunitás mögött való elbuvást becstelenségnek és Lueger becstelenségnek mondotta.

Igy végezte szavait:
— Ha én antisemita volnék, akkor nem hívnám meg Rothschildot a bárra! Rothschild nem törődik a Lueger antisemitizmusával, kóp réb s nem megy a bába. De ha elmenne, Lueger szép pukkedtit csinálna előtte, mert azt tud!

Lueger: Na! Na! (Gessmann közbeszól.)
Schuhmeier: Ön a perszifikált hazugság!
Gessmann: Vén semmirekellő!

Strobach: Zsebmetző!
Eldersoh (Strobachnak): Ön szegyenfolt!

Pernerstorfer: Csodálatos, hogy akadnak még becstületes emberek, akik Luegerrel, egy alávaló szedő-vedett párt vezérével kezelt szoritának! (Nagy zaj.)

Lueger: Ön nem sérthet meg becstületes embert!
Eldersoh: Himpellér!

Percegek tartó zaj támad erre. Az elnök hiába rázza a csengetyűt, a kölcsönös sértegetésnek se hossza se vége.

Pernerstorfer beszéde után, amely alatt az elnök rendre is utasította, de szava a nagy lármában nem volt hallható, helyreigazító felszólalások következtek. Azután a ház megkezdte a boszniai vasutakról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

HIREK.

Budapest, február 14.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Február 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A király titkon.** Ma reggel fél kilenckor Gödöllőre utazott a király, ahol délután fél négyig vadászott. A vadászatban résztvett *Pettera* fővadászmester és a kiserő is. A király délután fél négykor visszatért a fővárosba. — Az a hír, mintha *ő felsége* e hó 15-én Bécsbe visszatérne, téves, mert *ő felsége* még 17-ikén általános kihallgatásokat ad és még ugyanazon a napon nagy udvari ebéd is lesz. *ő felsége* csak *Rainer* főhercegnek e hó 19-én végbemenő aranylakodalmára utazik Bécsbe és rögtön utána ismét visszatér Budapestre.

— **A bokharai emir a cárnál.** Pétervárról jelentik, hogy a hivatalos lap közlése szerint a bokharai emir még ebben a hónapban Moszkvába érkezik és néhány napi ott tartózkodás után Pétervárra utazik a cárlátogatására.

— **Wlassios Gyula üdvözlése.** A kassai jogakadémia tanári kara Wlassios Gyula kultuszminiszterrel a jogi oktatás reformjáról szóló törvénytervezet közlése alkalmából feliratilag üdvözölte. Az üdvözlésben kifejezik azt a reményüket, hogy a jogi képzés rendszerre átalakítás, egységes szervezete alakul át és kifejtik, hogy ők hivatottak a jogi oktatás decentralizációjának és a jogakadémiai egyetemmel való fejlesztésének.

— **Santos Dumont balesete.** Monacóból jelentik nekünk, hogy *Santos Dumont* ma délután ötödik órákban szállott fel kormányozható léghajóján *Cap Martin* irányában. Mikor a léghajó a montecarlói galamblovótér közepébe érkezett, egy repedt következtében a léghajó burkja fölfele fordult és *alig tíz perc alatt kúriúbe lassan a tengerbe süllyedt.* Santos Dumontot a léghajót kísérő bárka sürgősen felvette. A léghajó teljesen elsüllyedt a tengerbe.

— **Rákóczy emléke.** Az Egyetemi Kör a főiskolák ifjúságát lelkes átiratban szólítja föl, hogy Rákóczy megbélyegzése töröltsék az 1715-iki dekretumból és emléke gloriálkáltassék. A kör memorandumot intéz a képviselőházhoz s külön memorandumot terjeszt Pest vármegye törvényhatósága elé; a főiskolák ifjúságát pedig felhívja, hogy saát törvényhatóságukhoz hasonló célu memorandumot intézzenek.

— **Grünwald Béla szobra.** Szőlőm vármegye közgyűlése ma a F. M. K. E. megkeresésére nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy a vármegye jeles fiának, *Grünwald* Bélának emlékére Besztercebányán szobrot emel. A közgyűlés a mozgalom előkészítésére bizottságot küldött ki.

— **Rampolla lesz a pápa.** A *Le Journal* érdekes cikkeiről, hogy micsoda politikai végrendeletet készült hátrahagyni a pápa. A multkor, közvetlenül egy kedvelt kardinálisának halála alkalmából maga köré gyűjtötte tanácsosait és szemlélte teljes frissességében rámutatott annak szükségességére, hogy végső rendelkezéseit megtegye:

— Annyi jeles biborosom dül ki nap-nap után mellőlem; még két-három halott és nem lesz a biborokok közt; más, mint az én kreaturáim, az én akaratom szülötte. Egy sem marad azok közül a kiváló tanácsosok közül, akiket IX. Pius hagyott rám.

Azután rátért azoknak a veszélyeknek a lejtgetésére, amelyek az olasz királyságot tenyegetik és minden jegyzet nélkül egész tömeg számadatot mondott el a szocialista törekvések terjedéséről.

— Ez a szegény fiatal ember — szölt a pápa a királyról — kiteszi magát annak, hogy ugyanazok a kezek, amelyek nagyapját trónra emelték, fogják őt onnan lezitatani.

Majd így folytatta:
— Az előrelátható események arra készítetnek, hogy utódommal foglalkozzam. Művem akkor sem lesz befejezve, ha Isten kegyelméből élek is néhány esztendeig még. A sikert csak a meg nem szakított, folytatónag munka tudja biztosítani. A pápák gyakran jelölték ki maguk utódait és VII. Gergely pápa művét sem koronázta volna siker, ha ő maga nem jelöltö volna ki utódát III. Viktorban, emez pedig II. Urbánt nem teszi vala utódává, aki viszont II. Pascaiban látta követőjét. Tudom, hogy egy hosszú uralkodás után a választók szívesen látják egy új irány képviselőjét, már pedig az Egyház csak úgy menthető meg, ha az én irányom fog logikusan tovább élni. Kérem önöket, munkatársaimat, hogy e kérdés megoldásában támogassanak engem.

A három biboros tanácsos, akinek csak a pápa óhajására szabad megszólalniok, csodálkozó arccal hallgatták ezeket a szavakat, mit látva a pápa, még a következőket mondta erős hangsúlyozással:

— Erre pedig csak egy mód van! S ez a mód az, hogy magam fogom kinevezni utódomat. Meg fogom ezt tenni hatalmam teljes tudatában!

A pápa ezzel elbocsátotta tanácsosait.

Rómában, ahol minden titkot nagyon rosszul őrznek meg, ennek a titoknak is hamar híre ment. Mindenki meg van róla győződve, hogy a pápa Rampolla biborosot fogja utódjává kijelölni.

— **Magyarországi hírlapírók nyugdíjintézete.** *Tenczer* Pál, aki a nyugdíjintézet tagjainak a sorából kilépett, 933 korona befizetést dijt kapott vissza. Ezt az összeget most 1000 koronára kiegészítette és a nyugdíjintézet elnökéhez, dr. *Falk* Miksához azzal a kéressel küldötte meg, hogy azt, mint a nevére szóló alapítványt kezeljék és kamatait az intézet céljaira használják föl. Az igazgatóság a legközelebbi ülésén fog ebben az ügyben határozni.

— **Még egy trónkövetelő.** Madridból mostanában nem sok érdekes telegramm érkezik. Spanyolországban ez idő szerint olyan csend van, ami vagy rezignáció vagy megelőzője valami viharának. Az a telegramm azonban, ami ma érkezett a spanyol fővárosból, érdekes. Azt mondja, hogy Bourbon Ferenc y Castelloi herceg, spanyol tábornok, néhány hónap előtt hosszabb szabadságra ment, mert egy előléptésénél mellőzték. A mellőzés szándékosan történt, mert a herceg, aki különben XIII. Alfonz királynak unokatestvére igen prepotensen viselkedett, sőt utonutólag hangzolta, hogy neki jussa van a spanyol trónra. A herceg duzzogva ment szabadságra és Lisszabonban telepedett le, ahol azonban viselkedésével egy igen kellemetlen diplomáciai incidensre adott okot. Bourbon Ferenc herceg ugyanis Lisszabonban Anjou házbéli hercegnek adta ki magát és ahány hivatalos látogatást tett, mindannyiszor hangsúlyozta, hogy jogot formál a francia trónra. A dolgot végre megsokalta a lisszaboni francia követ és panaszt tett spanyol kollégájának, aki azonnal instrukciókat kért Almodovar herceg spanyol külügyminisztertől. Hogy a miniszter hogyan intézkedett, azt még nem tudjuk, de az bizonyos, hogy a portugál udvart nagyon kellemetlenül érinti ez az incidens és szeretne megszabadulni a kellemetlen hercegtől. Bourbon herceg különben, amikor híret vette a francia követ intervenciójának, azonnal táviratot küldött a spanyol hadügyminiszternek, amelyben egy tábornokból álló becsületbírótság összeállítását kéri annak az eldöntésére, hogy ő csakugyan Anjou-házbéli herceg.

— **A fogoly kitüntetése.** A párisi szépművészeti akadémia a régészeti-bizottság által kitűzött pályamunka díját egy olyan embernek ítélte oda, aki Szent-Ilona szigetén él mint fogoly. Az illető egy francia levéltári hivatalnok. Az angol-boer háború kitérése után Transvaalba sietett, hol vitézül harcolt a boerokkal együtt, el is fogták, de a harc közben ismét ideje és kedve egy memorandumot írni és elküldeni a francia szépművészeti akadémának, melyet most a nevezett akadémia ki is tüntetett.

— **A Hudson hullámaiban.** Hannah Phillips meghalt nemrégiben Amerikában. Elettében, halálában egyformán figyelmet kellett. Amíg élt, szóval, tettel úgy működött, hogy a szabadgondolkodó jelzőt szerezte meg a neve mellé. Sőt úgy jellemezték, akik elparentálták, hogy különösen erős volt a szabadgondolkodásban. Elettében hát kivált és érdekfeszítő volt ki magának a világ sok millió asszonya között. Mikor aztán meghalt, a haláláról is elérte azt, hogy foglalkozni kell vele. Ámbár aligha hiúság vezette abban az elhatározásában, amelylyel a temetését úgy rendezte be, amint berendezte. Mikor az ember kiszakad ebből a szép nagy világból, az aztán következő időre nem igen rendezkedik be a hiúság alapján. Hannah Phillips temetése mindazonáltal érdekes, feltűnő volt. Végrendeletében pedig úgy intézkedett felőle a szabadgondolkodó kisasszony, hogy a holtestét okvetlenül hamvasztásuk el, s hamvait vessék bele a nagy Hudson folyó hullámaiba. Ugy is történt. A család az utolsó pontig teljesítette a végrendeletök akaratát. Holtestét elégették, a hamvakat egy urnába összegyűjtötték, s a folyó partjára vitték először is, ahol virágokkal borítottan a gyászoló atyafiság halotti dalokat zengtet felőtte, majd a halott bátyja és nővére a folyó közepére evezve az urnával, ott kinyitották, s tartalmát a hullámokba öntötték. S a Hudson hullámai elkapták Hannah Phillips hamuvá lett földi maradványait s vitték a tenger felé, hogy nyomuk se maradjon. És amennyi poézist találhatunk ebben a költésztől áthatott lelkek, épp annyi logika is van Hannah Phillips temetésében. Szabadgondolkodó volt egész életében, a konvenció és hagyományok ellensége, úgy gondolta hát, hogy a temetése is más legyen és ne sablon. A halála ne legyen olyan rettenetes a hozzátartozóinak, azok ne járhasanak ki siratni őt egy biztos helyre, ahol mindig megtalálhatják.

— **A madridi jósnő** Madridban nemrégiben egy híres párisi jósnő ültötte fel a sátorját. Az a mestersege, hogy kézből jósolja meg a jövődőt s az a pletyka róla, hogy nem kisebb ur, mint a spanvol király hívta le a spanyol fővárosba. Az ifjú urakodó kívánsói, hogy mi lesz vele, meg a birodalmával — meg mind a kettejükkel együtt. A lapok persze feszegették a dolgot s megkérdézték a jósnőt is, hogy miért Jót voltaképpen. Az ő üzlete pers e megkívánja azt, hogy ne álljon utjába ennek a pletykának. Hát meg se cáfolta és meg se erősítette a hirt. Azt mondja, hogy egy igen nagy állásu személyiség meghívására ment le — és azóta szörnyen divatban van. Mindenki tőle akarja megtudni a jövődőt. A mindenki alatt persze csak az értendő, aki fizetni tud.

— **Szerbek és törökök harca.** Banjalukából jelentik hogy Salmaróban a meszet előtt politikai okokból véres verekedés támadt a szerbek és a törökök között. Három szerbet megöltek és többet súlyosan megsebesítettek.

— **Felfüggesztett főkapitány.** Szatmárról táviratozzák: Gróf Hugonay Béia főispán dr. Korbay Károly városi főkapitányt és egyik rendőrtisztviselőjét, Sós Józsefet a vizsgálatok folyamán ellenük fölmérült terhelő adatok következtében ma állásától felfüggesztette.

— **A Budapesti Gyógyászati-testület** ma délután tartotta évi közgyűlését Jármy Ánya elnöke alatt a testület Aggteleki-utcai helyiségében. Az előző megvívott beszéde után Pintér Pál testületi titkár terjesztette elő jelentését, amelyet a közgyűlés — a számadatokkal együtt — tudomásul vett. Végül megvitették a választásokat. Előzőknek újabb dr. Jármy Gyulát választották meg; alelnök Radulescu György lett, pénztárnok: Bayer Antal, könyvtáros: dr. Deér Endre, gyűjtőmunkás: Török Sándor, titkár: Pintér Pál. A választmány rendes tagjai: Jencs Vilmos, Radanovic Dani, dr. Rosenberg Sándor, Róssavölgyi Imre, Tauffer Károly és Zboray Gyula; pótaggok: Hassinszky Károly és Korányi Lajos.

— **Hadihajóink cirkáló uton.** Triesztből jelentik, hogy a Budapest. Wien és Monarch hadihajók márciusban Ripper ellentengernagy parancsnoksága alatt a Földközi-tengeren cirkáló utra indulnak. Ez alatt az ut alatt, amely körülbelül két hónapig fog tartani, hadihajóink ellátogatnak Coriu, Tarento, Nápoly, Spezia, Toulon, Barcelona, Alexandria és Algir kikötőjébe.

— **Gyászmise Szmilko tiszteletére.** A Concoórdia-malom égése alkalmával elpusztult Szmilko József tiszteletére gyászmise lesz holnap délelőtt tíz órakor a Bakáts-téri plébánia-templomban, ahol részt vesz a tisztelet-tisztkar és a IX. kerületi órség. A misét Kurz Vilmos plébános mondja.

— **Nemzetközi diákszövetség.** Az egyetemi ifjúsági reformpárt mai ülésén egyhangulag el fogadta *Wlassics* Tibor elnök indítványát, hogy a párt testületileg lépjen be a *Corda Fratres* nemzetközi diákszövetségbe. *Wlassics* Tibor hosszabb beszédében méltatta a szövetség szép céljait és kifejtette, hogy ez az a terv, amelyen egy komoly örekvessé ifjúsági pártnak érvényesülnie kell. Az előző szavait nagy lelkesedéssel fogadták s indítványát egyhangulag vették tudomásul. Ugyancsak az *Ullmann* Andor és *Baruch* Elemér másod-előléte. *König* Györgyöt és *Deutsch* Oskárt főjegyzőkbe választották.

— **Elnyugt szerkesztő.** Hamburgból jelentik, hogy dr. *Hartmeyer* Emil, a *Hamburger Nachrichten*nek, Bismarck volt organumának a szerkesztője meghalt. Bismarck Herbert herceg *Hartmeyer* Hermannhoz, a lap új szerkesztőjéhez a következő részvétárviratot küldte:

Fogadja a fájdalmas gyászbeszéd alkalmából legfőbb részvételem Annál jobban érint engem is a veszteség, mert elhunyt nagyapja mindenkor *há barátja* volt atyámnak és családomnak.

— **Herceg herceg és az amerikalak.** A porosz herceg látogatásának úgy általánosságban örül Amerika, de a fogadtatás ceremóniáit mégse lehet olyan simán előkészíteni, ahogy azt a fő-íróintézőkörök szeretnék. Egy csomó nyers republikánus semmiképpen sem hajlandó lelkesedni azon, hogy szerencsésük van a porosz hercegre s ez a rideg magartartás természetesen befolyásolja azoknak az uraknak a munkáját, akik minden ambíciójukat abba helyezik, hogy a rendezési kérdéseket a legényesebben oldják meg. Az Egyesült Államok kongresszusa negyven-ezer dollárt szavazott meg a herceg fogadtatásának költségére. Newyork városai eliben egyelőre nem akarják megszavazni azt az ötvenezer dollárt, amelyet ugyanerre a célra Low polgármester kért. Nem azért, mintna nem kívánják a látogatást, vagy nem tartanak a város kötelezőségének, hogy az előelő vendég házigazdája legyen, hanem azért sztrákolnak, mert csakis előlők. Fornes van benn a fogadó-bizottságban, holott őt tiztagu küldöttséggel akarják magukat képviseltetni. Ez a kívánságuk jogos lehet, de a mostani városi képviselőtestületben nagyobb részben Tammany-pártiak és más káros elemek vannak úgy, hogy ezeket az embereket nem lehet mint Newyork képviselőit a herceg elé állítani. A fogadó-bizottság tehát elhatározta, hogy inkább a tagok között összegyűjti a szükséges összeget. Hogy erre képes, az bizonyos. A fogadó-bizottságban ott vannak azok a gazdag emberek, akik igen gyakran sokkal nagyobb összeget áldoznak pillanatnyi kedvtelésből. Morgan, Vanderbilt, Rockefeller és társaik valami különleges dolgot akarnak a herceg tiszteletére rendezni. Az egész országból száz férfi fut külön e célra kiküldött bizottság összeváltogatni és ezt a száz férfi mint az amerikai társaság legelőkelőbbjeit fogja a vendégeknek bemutatni. A kiválogatásnál nemcsak a gazdagság lesz irányadó, hanem a szellemi arisztokrácia is, úgy hogy tudósokat, filozófusokat, orvosokat, jogászokat, tanárokat is bevásáztatnak. A választás természetesen nem könnyű és egy newyorki újság már száz dollár jutalmat tűzött ki annak, aki a száz kiválasztott közül a legtöbbet eltalálja. A készülődés zavart csinált az operaházban is. A város ugyanis e hónap 25-ére nagy operai diszeldadást tervez, amelyet Henrik herceg egész kíséretével meghívott vendégsereg jelenlétében néz végig. E célból öt elsőemeleti páholyból egy hercegi páholyt akarnak alakítani. Ez a terv általános helyesléssel találkozott, csak a 88. páholy bérlője, Hitecock Tamás nem akarta páholyát e célra átengedni.

— **En is vagyok olyan ember, mint a herceg,** mondta, és nem látom be, miért engedjem át a páholyomat? El nem vehetik, attól nem félek. A hercegi páholy eszméje parvenüzerti. A demokrácia elvei ellen van. Hiszen a herceg elmebet az Operaházba, mint az Operaház egyik részvényesének a vendége. Hiszen az Egyesült-Államok elnökének sinos udvari páholya. Okos célra szívesen odaadnám a páholyomat, de ilyen csipetnyi királyság kedvéért... Ezért a parvenüzseriségért a németek nevetnének ki bennünket legjobban.

Ez a hajthatatlanság azonban a diszeldadást nem fogja lehetlenné tenni. Majd találunk valami más módot, amelynél nem lesz szükség a republikánus Hitecock páholyára.

— **Halálhír.** Haraszi Mór ma délbén meghalt Budapestben 73 éves korában. Tizenkilenc esztendősen korában a szabadságharobban mint veres pantlikus huszár vett részt. Evtizedeken át volt Jász-Nagykun-Szolnokmegye közigazgatási bizottságának tagja. Temetése vasárnap délelőtt 10 órakor lesz az Andrássy-ut 21-k szám alatt levő gyászházban, ahonnan a kerepesi-úti temetőbe viszik örök nyugalomra.

— **Felolvasás Bosnyákországról.** Szokolay Kornél a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete alapján előadásokat fog tartani a Keleti Kereskedelmi Akadémián *Bosnyákország és Hercegovina közigazgatási viszonyairól és intézményeiről.* Az előadások tolvó hó 15-ől kezdve minden szombaton délután 6 órakor lesznek az Akadémia egyik tantermében (Alkotmány-12). Tekintettel arra a fontosságra, amelylyel a megszállott tartományok közigazgatási viszonyainak közelebbi megismerése a magyar üzleti világra nézve bir, az Akadémia igazgatósága szívesen látja vendégül ezeken az előadásokon az érdeklődő szakközönséget. Az első előadás holnap, szombaton délután 6 órakor a Kereskedelmi és Iparkamara palotájának dísztermében (Szemere-utca 6.) tartatik meg.

— **Tűz.** A Rottenbiller-utca 54-ik szám alatt lévő *Braun*-féle festékkereskedésben ma délután 2 órakor tűz támadt. A tüzet a központi tűzörség hamarosan eloltotta és így a kár csekély.

— **Munka.** A főváros fölirt a kormányhoz, hogy segítsen a munkanélküliek súlyos helyzetén azzal, hogy a tervezett állami munkákat sürgősen hajtsák végre. A kereskedelmi minisztérium már felet is az írásra. Az mondja, hogy a kereskedelmi minisztérium mindent megtett a munkahiány megszüntetésére s fölhasználta a rendelkezésre álló összes eszközöket, hogy munkát adjon. Az államvasutak igazgatósága az utóbbi időben 34,050,955 korona értékű munkát rendelt meg. De a közel jövőben még több megrendelést fog tenni. A távíró- és telefonépítésekhez 2,854,031 korona értékű anyagot rendeltek meg s az építést a tavasszal megkezdik. Hidak építésére nyolcadélt milliő korona rendkívüli hitel irányoztak elő s ezt a munkát is nemskára megkezdik. Tavaly kezdték meg a központi zálogház építését, ami más élt milliő koronába kerül. Az idén pedig a kereskedelmi minisztérium központi épületét fogják restaurálni.

— **Házasság.** Löwy Soma, a Löwy Adolf losonci gabona- és terményüzlet-cég tagja jegyet váltott *Berczel* Lenke kisasszonnyal *Berczel* Lipót kereskedő és földbírtokos leányával, Balassa-Gyarmaton.

— **Földrendés.** *Jelzavetelpótló*, Oroszországból jelentik, hogy ott tegnap este 12 óra 55 perckor több másodpercig tartó földrendés volt. Több ház fala megrepedt. Ot perccel később ismétlődött a földrendés és ezután fél másodpercig tartott. A földrendés északról dél felé tartott. Bakuból jelentik, hogy *Semaha* várost a földrendés teljesen elpusztította. Részletes adatok még nem érkeztek Asztárában is érezték a földrendést.

— **Vonatösszeütközés.** Az államvasutak igazgatósága ma a következő hivatalos jelentést adta ki:

A Budapestről Belgrád felé menő 904. sz. gyorsvonat tegnap, e hó 13-án Hegyes-Peketehegy állomás előtt beütközött a tolatást végző 943. sz. gyorsvonathoz. Az összeütközés következtében *Pozmann József* raktoros meghalt és *Bodor* János a 904. sz. vonat vezetője aiso lábszartörést szenvedett. Utasok nem sérültek meg. A gyorsvonatnál a kalauzkocsi, az ékező és egy személykocsi, a tehervonatnál pedig a kalauzkocsi és egy tehercocsi több-kevésbé megrongáltatott és a mozdony szerkocsija és egy tehercocsi kisklott. A balesetet az a szabályellenes eljárás idézte elő, hogy az állomásnál a fönnálló szigorú tilalom dacára az érkező gyorsvonat szemben tolatást végeztek. A szigorú vizsgálat folyamában van.

— **Munkanélküliek tüntetése.** *Ebésből* jelentik, hogy a munkanélküliek ma délelőtt tüntetni akartak a nagy lovas-kaszárnya és az parlamenti épület előtt de a nagy számmal kivonult lovasrendőrség s a csunya idő megghusította szándékukat.

— **Megszűnt sztrájk.** A gyermekruha-készítő munkások már két hét óta sztrákolnak és mestereik tegnap délután tanácskoztak az iparistületi helyiségben. A tanácskozást *Gorecsky* Zsigmond iparhatóságú biztos vezette szép sikerrel. A mesterek ugyanis el fogadták a munkások követelésének nagy részét. Megadták a nőeknek a minimális heti tíz korona és a férfiaknak a napi tizenhat korona munkabért; az éjjeli munkát eltörlték; a vasárnapi munkaszünetet szigorúan megtartják; a munkarendet kifüggesztik a műhelyekben; a hitébért szombaton fizetik ki; a sztrákolók közül hat héten belül senkit sem boosátanak el; a tizenegyórai munkaidőt megadják. Ellenben nem fogadták el a sztrákolóknak azt a követelését, hogy a minimumnál nagyobb fizetési munkások bérét husz százalékkal fölemeljék s hogy a darabszámú munkát eltörljék.

— **Razzia egy kávéházban.** Ma délelőtt razzia volt a Károly-köruton levő *Orozy*-féle kávéházban, ahol ötvennyolc embert fogdosott össze a rendőrség. A VII-ik kerületi kapitányságra vitték őket s a munka nélkül levők ellen megindították az eljárást.

— **Rablógyilkosság.** *Pécéről* táviratozzák: *Nürnberg* Herman lisztkereskedőt a Gyár-utca sarkán esti 1/4 órakor üzletében véreben fetrengve találták. Az asztalján, melyben pénzét tartotta, ki volt huzva és kirabolva, csak egy forint ára aprópénz volt szét-szórva a földön. A rablógyilkosságnak áldozatát eszméletlen állapotban a közeli kórházba szállították, ahol a halálát vívdók. *Nürnberg* 70 éves öreg ember; fejzszeapásokat észlelték rajta. A rendőrség még este kihallgatta. Azt mondta, hogy csak arra emlékezik, hogy hirtelen rosszul lett. A tettes kézrekerítésére az egész rendőrség mozgósítva van.

— **Fővárosi Orfeum.** Február hónapban rendkívüli látogatottságnak orvend a *Fővárosi Orfeum*, amely sok érdekes dologgal szolgál. *Konora* a csodálatos villámszámoló, *Bartos* kisasszony az elragadó táncosnő, *Kornai* humorista, *Farini* szonglőr, a zenei *Vindobona* és a többi szereplő is olyan programmá egyesül, aminőt Budapestben ritkán lehet látni. Mint értesültünk az igazgatóság 12 napra megnyerte a híres *Loie Fuller*, aki hétfőn, e hónap 17-én kezd megvendégszereplését.

(x) A legfurcsább nevek alatt vannak hirdető különböző Santal-készítmények. Tisztaság és hatás tekintetében a külföldi készítményeket felülmúlja a *Santal Egger*, melyet orvosok is rendelnek, ahol Santalt Copavít, vagy Cubabát javasolnak. Csak a törvényileg védett *Tigris*-védjeggyel valódi.

Véres sztrájk Triesztben.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Trieszt, február 14.

A napok óta tartó sztrájkmozgalom ma véres utcai harcra fajult, amelynek eddig nyolc halottja és harminchárom sebesültje van. A sztrájk következtében a munka mindenütt szünetel, az üzletek zárva vannak, se a villanyos-, se a lovasuti-kocsik nem közlekednek, sőt az újságok sem jelenhetnek meg, mert a szedők és a nyomdászok is csatlakoztak munkástársaikhoz.

A véres utcai harc estelelé történt. Tegnap egy század gyalogság vonult ki arra a térre, ahol a munkások tartózkodnak. A katonák ma is örökdel a rend fölött, nem is volt jelentősebb rendzavarás. Lábhoz tett fegyverekkel álltak a katonák, mikor estelelé egy leány esernyőjével hirtelen ráütközött egy tisztre. A megtámadott tiszt kardot rántott és jelentéktelenül megsebesítette a munkáseány mellett. A tömeg erre közöport zúdított a katonákra mire a század tüzelt, nyolc ember holtan rogyott össze és körülbelül tizen-nyelc súlyosan megsebesült.

Már reggel harcias volt a hangulat a városban. Az üzletek lezárt ajtóit meg megdöngetik a munkások. Néhány kereskedő nyitva akarta hagyni üzletét, de a a néptömeg kényszerítette őket, hogy becsukják boltjukat. Korán reggel ezrével jártak be az emberek az utcákat. A villamos-vasut nem közlekedhetik, mert a villamos-telepen nem dolgoznak. Különösen nagy csődület támadt a Lloyd-palota előtt délelőtti kilenc óra-ker. de a rendőrség a me lékutakba kergette a tömeget. Egy rendőrt kövel megsebesítettek. Két embert letartóztak. Időközben katonaságot rendeltek ki s mint-hogy a tömeg magatartása lenyegető volt. elrendelték a helytartóság épülete, a tartomány bíróság, a posta-igazgatóság, a déli vasut, a szabad kikötő és a Lloyd-arszénál előtti terek megszállását is. A gázlepet tegnap este óta tartja megszállva a katonaság. A Lloyd-élelmészeti raktára előtt nagy tömeg tolongott ordítva és kurjongatva. Az ablakokat mind beverték. Déiben már az egész város katonasággal volt megszállva. A déli vasuton teljesen szünetel az áruorgalom s a vasut azon láradozik, hogy a személyforgalmat fenntartsa.

Délután 3 órakor a Politeama Rosettiben vagy 4000 lónyi tömeg négygyűlést tartott, melyen Uccar munkásvezető elnököl. Uccar és egy Pittoni nevű szocialista meg akarta nyugtatni a tömeget, de beszédek nem lehetett hallani, mert az összegyűlt tömeg folyton a munkás-dalt énekelte, fűtült és kiabált. A munkások vezetői megegyeztek abban, hogy hozzájárulnak az iparielügyelő által javasolt választott-bíró-sághoz, amelynek tagjai felelőrszben a Lloyd-társaság képviselői, felelőrszben pedig a sztrájkolók képviselői legyenek. A munkások azonban nem akarnak előbb visszatérni a munkába, míg a választott-bíró-ság nem döntött. Ezért holnap reggel újabb nyilvános gyűlést akarnak tartani.

A Politeama Rosettiben tartott gyűlés után a néptömeg, melyhez az utcákon egybegyűlt emberek ezrei csatlakoztak, a Beiláros felé vonult és a korzón át a Piazza Grande-ig jutott, ahol a felállított gyalogszázad visszaszorította a Tözsde-téren át. A katonaság által szétszórt tömeg ismét egybegyűlt, körutakon ismét a Piazza Grande-ig hatolt és ott hátába került a gyalogszázadnak. A századot vezénylő százados ekkor egy lélszázadot szembefordított a tömeggel, mire ezek kövekkel dobálták a katonaságot és a rendőrséget. Azt a főhadnagyot, aki ezt a lélszázadot vezényelte, kődobásokkal mellén és fején találták, úgy hogy elesett. E pillanatban a katonaság tüzelt: nyolc embert agyonlőttek és sokat megsebesítettek. A Tözsde-tér megtisztításánál egy nő szuronyal súlyosan megsebesítettek. Az őrség szétszórta a tömeget, miközben isméitelen kénytelen volt fegyverét használni és sok embert megsebesült. Számos letartóztatás történt.

A Dreher-féle sörgyárat, melyet a tüntetők ismételtelen megtámadtak, két század védi. Tüntető csoportok vonultak át a külvárosok utcáin és bezúrták az összes utcai lámpákat és ablaküvegeket. A Lloyd által javaslatba hozott három választott bírót a munkáseány elfogadták. Holnap reggel sem jelennek meg a trieszti lapok.

Bécs, február 14.

A déli vasut a következő közleményt adta ki: A trieszti munkás-sztrájk miatt február 14-ikétől kezdve újabb intézkedésig Trieszt-délvasut, Trieszt-állam-vasut és Trieszt-szabadkikötő részére gyorsárú, élelmiszerek, sőr és élőállatok kivételével, áruk fel nem adhatók.

Trieszt, február 14.

Újabb verzió szerint a halottak száma nyolc és harminchárman sebesült meg. Egy embert, aki a postahivatalban egy levelet akart feladni, egy göly halálosan talált. Mikor a katonaság a Piazza Granden tüzet adott, egy másik csapat, amely a

színház-téren volt felállítva, azt hitte, hogy amott veszedelem fenyegeti bajtársait és szintén tüzellt.

Bécs, február 14.

Ellenbogen ma tárgyalta a sztrájk miatt báró Call kereskedelmi miniszterrel, azután Triesztbe utazott.

Farsangi szemelvények.

(Bőjt van, véget értek a bálók s velük együtt a bál tudósítások. Van, aki bélyeget gyűjt, van, aki pillangókat, akad olyan is, aki pénzt tesz félre, én bál tudósításokat rendszerezek. Statisztikára, bővebb részletekre nem akarok kiterjeszkedni, csak éppen azt óhajtanám bemutatni, hogy az egyes bálokat mily nótával nyitották meg.)

I.

.....hiszen a medikusokról lévén szó, a gyönyörűen feldiszlített terem csakhamar megtelt szép lányokkal és asszonyokkal. Radics Béla pedig rákezdett... hiszen medikusokról van szó!... a népszerű dalra:

Hallod-e te Katika, Katika,
Kell-e doktor, patika, patika? ...

II.

... „nem hiába hirdették a falragaszok, hogy Fővs bál, de vörös is vo t az egész Opera. A cigányok kilenc órakor rázendítettek a nótára:

Vörös bort ittam az este ...

Afg hagyták abba a lelete fiuk, a honvédezenekar a Piros cipőből játszott részleteket ...

III.

... mint minden évben, ugy ezidén is pompásan sikerült a Borbélyok Önképző- és Segítő-Egyesülete vigalma. A thujákkal és tenyőkkel feldiszlített terem egy zugában egyszerre csak játszani kezdtek a cigányok:

Amig utaztam, soh'sem haboztam ...

IV.

... eleven sokaság zsbongott a Vigadóban. A Gazdaszönyök bálja ugyancsak nagyszerű volt. Szerelmes urak simultak a karsu dominókhoz, míg a zene andalító zengette:

Szeretői a pap a lencsét ...

V.

... a Bölcsőde bál se maradt el a tavalyi mögött. A zene az estét a kedves dallal nyitotta meg:

— Aludj babám, aludj! ...

VI.

... a jogászok ezidén is kitéltek magukért. Pirosló arccal táncoltak a lányok a vidám dalra melynek a legutóbbi tünnetések bizonyos zamatot adtak:

— Nem ütök a jogászt agyon ...

VII.

... ugy mint ezidén soha, a Kovácsok szövethetezete bálján, olyan jókedvvel nem táncoltak még a nótára:

— Vasald kovács, ihajja!
Tíz-husz pengő nem drága ...

VIII.

... eleven ötlet volt a rendezőségétől, hogy a Kalapos segédek jelmez-estélyén a cigányok azzal a dallal nyitották meg a mulatságot, hogy:

— Pántlikás kis kalapom ...

Ennyi egyelőre elég.

ugy, hogy mintegy 800,000 korona fog betölteni, ami éppen elegendő lesz arra, hogy a régi templomot lebontsák s az utat a Bomba-tér közepén fölépítsék. A bizottság fölkerítte Szabó M. Ferencet, hogy ezt a javaslatát adja be írásban.

(*) Baross-tér. A főváros középítési bizottsága egyik legutóbb tartott ülésén tudvalevőleg azt a javaslatot tette, hogy a központi pályaház előtt levő teret Baross-térnek nevezzék el. A tanács tegnapi ülésén tárgyalta a javaslatot s kimondotta, hogy a javaslatot minden megjegyzés nélkül átteszi a közmunkatanácshoz. A törvény ugyanis az utcák elnevezésével a közmunkatanácsot bizza meg; eddig a főváros is tett előterjesztést, de mióta a terjedékegyezséget megszüntették, a tanács ragaszkodik a törvény betűjéhez és a közmunkatanács ügykörét nem érinti. A közmunkatanács bizonyára megerősíti határozatával a középítési bizottság javaslatát, amivel a Baross szobor körül levő kereskedők, nagyiparosok és háztulajdonosok méltánvolást érdemlő törekvését valósítja meg. Az érdekeltek azt kívánják most már, hogy a tér elnevezése mennél előbb megtörténjen; a mostani állapot ideiglenességében ugyanis — mint egy számos alálrúsalal hozzánk intézett levelünkben írják — nem tudják mit irassanak nyomtatványaikra és egyéb cégelzűsükre. A közmunkatanács bizonyára méltányolja ezt a nehézséget és elősegíti, hogy mihamarabb megtörténjen a tér házainak számozása.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** A windsori vig nők. Ma este a Várszínházban a windsori vig nők, Nicolai bájos vig dalműve került színre részben új szereposztással. Falstaff hatalmas kardját ezuttal Kornai Richard öltötte magára, aki ebben a szerepben határozott sikert aratott, noha a mi nagy mesterdalnokunk, Ney Dávid ismert alakítása ugyancsak megnehezítette helyzetét. Kornai, akit kiváló intelligenciája és rendkívüli színészettsége miatt ugyancsak hamar kedvelt meg a közönség, ma este nagyon haladt pályáján. Mint kitagadaltan Falstaff megmutatta, hogy tehetsége tulajdonképpen minő szerepkörre utalja. Nagyon jól énekel és jellemző alakításával, amely gazdag volt kitűnő árnyalatokban, valósággal elragadta a közönséget. Kornai a Falstaffszerepben, továbbá a bass-buffo szerepkörben elsőrangú oszlopa lehetne az Operaháznak. A többi szereposztás a régi volt. — A feltétlen elismerés hangján kell megemlékeznünk az idősebb Waldmann tanárról, aki gyönyörű tónussal és meleg bensőséggel játs:otta el a ma először a hegedű-szólót, Krancsevics sokra kötelező örökségét. (G.)

** A Régi világ. A Régi világ, Hunyadi Margit színműve, ma került színre harmadszor a Vigszínházban. A közönség fokozódó érdeklődést tanusit az udonság iránt, amelyről az egész sajtó oly általános elismeréssel emlékezett meg. A szereplőket és köztük a szerzőt is igen sokszor tapsolták a lámpák elébe. Az érdekes darabot vasárnap este adják negyedszer.

** Hercege Ferenc új darabja. A Vigszínház magyar ciklusának következő udonsága Hercege Ferenc új darabja lesz, melyből most már erősen folytatják a próbákat. A darab címe, mint már megirtuk, Balatoni rege, de nem lehetetlen, hogy az illusztris szerző a bemutató előtt még más címet ad darabjának. A Vigszínház nagy ambícióval készül az új Hercege-darabra, mely nemcsak a színház magyar ciklusának, de az idei színházi évadnak kétségtelenül egyik leg-érdekesebb eseménye. A darab szinpad-technikailag is szép feladatot ró a Lipót-körtüi színházra, amennyiben három felvonása a Balaton partján játszik, a hát-térben a Balatonnal magával. A színház a páratlanul szép tavat, minél „természethivebben” akarja bemutatni. Hercege új darabjának teljes szereposztása a következők lesz:

Mátyás király	Fenyvesi
Benigna	Csillag Teréz
Kinzi Pál	Góth
Palóczy	Balassa
Drágt	Kazaliczky
Pipacs, udvari bolond	Szerémi
A molnárné	Haraszthy H.
Sztropkó, várnagy	Rónaszéki
Stosius mester	Vendrey
Gunda	Alpár J.
Istók, a király apródja	Halász J.
Sió	Varsányi Irén
Gyöngyösz	Pécsi Paula
Lesencze	Fábián Kornélia.

Történik az I-ső, II-ik és IV-ik felvonás a Balaton partján, a III-ik Benigna várban.

Hercege új darabjának bemutatója, mint értesülünk, keddehez egy hétre, e hónap 25-ikén lesz.

** Matiné. A holnapi nagy művészmatiné mely vasárnap délelőtti 11 órakor a Royal-teremben lesz megtartva a következő rendkívüli érdekes műsor lett felállítva: I. Vieuxtemps Concert D-moll, előadja Hartmann Artur hegedűművész ur. II. Dalok, éneklő Burrián Gároly ur, a magy. kir. Opera művésze. III. Bach Giocanna, előadja Hartmann ur. IV. Dalok, éneklő Diósy H. Berta, a magy. kir. Opera művész-

FŐVÁROS.

(*) A Mérnök-Egyetel kérvénye. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület kérvényt intézett az összes törvényhatóságokhoz s ezek közt a fővároshoz is az iránt, hogy a nagyobb műszaki alkotásokra vonatkozó előadó-javaslatokat ve e közöljék. A székes-főváros középítészeti igazgatója azt a javaslatot teszi, hogy vegyék igénybe a Mérnök- és Építész-Egyesület hozzájárulását a nagyobb szabályozások kereszt-tülvitelekora a monumentális építkezéseknél s akkor, ha nagyobb szabású műalkotások kivételéről van szó. Javasolja egyszersmind, hogy az egyesülettel a műszaki alkotásokra vonatkozó szabályrendeletet is közöljék, ugy azonban, hogy minden egyes esetben a tanács döntse el ennek a szükségességét. A tárgyhöz többen szóltak, mire a bizottság többsége ho.azárta, ahhoz, hogy — mindig a tanács kezdeményezésére — a nagyobb műalkotások, vagy szabályozások terveit közöljék az egyesülettel.

(*) Uj templom a bombatéren. A középítési bizottságban ma Szabó A. Ferenc arra való hivatkozással, hogy a II. kerület bomba-téri római katolikus templomnak fölemelésére többféle tervet mutat ak már be, de ezek egyike sem vezetett célra, azt a javaslatot teszi, hogy a templom előt elterülő 900 négyyszög-ölnyi területet adják el házak építésére. Remélhető, hogy a kormány ezekre a telkekre megadja a harmincévi adómentességet s így jó áron lehet eladni,

nője. V. Feure Berceusa b), Hauser: Magyar rapszódia, előadja Hartmann ur. Jegyek négy és két koronáért kaphatók Rózsavölgyi zeneműkereskedésében és vasárnap délelőtt a hangverseny napi pénztáránál.

Hírek a Népszínházról. *Béldi Istor és Fejér Jenő* eredeti nagy operettjének, a legközelebb már jubiléi *Katalinnak* holnap, szombaton lesz a 43-ik előadása. A címszerepben *Hegyi Arankával* és *Germani* hadnagy szerepében *Kury Klárával*. Vasárnap délután *Abonyi Lajosnak* rég nem adott népszünnüve, *A betyár kenője* kerül színre, melynek legutóbbi előadása a mult év májusában volt *Buzi Zsófi* szerepében *Hegyi Arankával*, kinék ez egyik legkiválóbb népszünnüi alkotása. Vasárnap este a Népszínház új, nagyszerű bohózata, *Egy görbe nap*, betédszer kerül színre.

W. Kramer Terés a holnap, szombaton színterület *Bánk bán* Molinda szerepében lép fel először, mint az Operaház szerződött tagja. Az előadás több szerepét *Flattné G., Bróukli, Beck, Kertész, Ney D., Szendrői és Takáts* játszzák. *Flattné Gertrud* szerepét ezuttal fogja először énekelni. A dalműben előforduló *Nagy kettős táncot Balogh Sz. és Cammarano* táncolják. Az előadást bérlészünetben (9. sz.) tartják.

Horváth Attila triója. A *Grünfeld-Bürger* kvartett vasárnapi budai hangversenyén érdekes szerzeményben lesz alkalma gyönyörködni a közönségnek. A hangversenyen ugyanis előadásra kerül *Horváth Attilának*, a kitünő vak zongoraművésznek és zeneszerzőnek *E-moll triója*, amelyben a zongorarészt maga a szerző adja elő. A főváros közönségének régen volt már alkalma arra, hogy *Horváth Attila* művészi játékát élvezhesse s az így kétszeresen is érdekes hangverseny iránt rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik úgy a művészek, mint a nagy közönség körében.

Posta-tisztviselők hangversenye. A budapesti posta- és távradatisztviselők ének- és zeneegyesülete e hó 15-én. a Vigadó nagytermében, *Bátor Szidor* karnagy vezetésével hangversenyyel egybekötött táncmulatságot rendez, amelyen *Bürger Zsigmond*, a m. kir. Opera hangversenymestere és *Thoman István*, a zenekadencia tanára fogják közreműködni. A műsor a következő: 1. Volkmann R.: Serepado. op. 63. Előadja az egyesület vonószenekara. 2. Schubert: Ejjel az erdőn. Előadja az egyesület férfi énekara, 4 kúrt kísérettel. 3. Szendy Árpád: II. Rapsodia (Pályanyertes mű.) Előadja zongorán: *Thoman István*. 4. *Bátor Szidor*: Az alvilág. Eredeti magyar dalok. Előadja az egyesület női- és férfi-énekara, tárogató, pázsitorsip és turla kísérettel. 5. a) Chopin — De Svert: Etude, b) Popper: Tündér-tánc. Előadja gondokán: *Bürger Zsigmond*. 6. Haydn: A vihar (La tempesta). Előadja: az egyesület női- és férfi-énekara, az egyesület zenekarának kísérettel.

Sada Yacco az Uránia Színházban. A budapesti közönség teletta nagy érdeklődéssel várja *Sada Yacco* és japán társulatának vendégszereplését, mely e hónap 22-ikén, szombaton kezdődik és hét estét át tart. *Sada Yacco* műsorán kívül ez estéken színre kerül *Henry Berénynek* a *La main* (A kéz) című mímódramája is. Az eddig előjegyzett s azonkívül megmaradt jegyek már holnapról, szombattól kezdve kaphatók az *Uránia* pénztáránál és *Bárd Ferenc* és *Tesztvére* színházjegy-irodájában. A helyek ára a következők: Földszinti nagy páholy: 70 korona. Földszinti kis páholy: 50 korona. Emeleti nagy páholy: 60 korona. Emeleti kis páholy: 40 korona. Kőrszék I—V. sor: 10 korona. VI—XI. sor 8 korona. XII—XV. sor: 6 korona. XVI—XX. sor 4 korona. Erklészék I. sor: 5 korona. II—III. sor 4 korona. IV—VI. sor 3 korona.

Az édes fészkek. A *Tarka Szinpad* holnap, szombaton bemutatja Courtelineuk *Az édes fészkek* című bohózatát, melyet *Lázár Leó* fordított. A kacsagató darab szereplői: *Csatari Janka, Végheily Angéla, Faragó Odón* és *Itányi Antal*. A műsor másik újjdonsága a *Pausz-kuplé*, amelynek szövegét *Rudnyánszky Gyula*. zenéjét *Scheimner Aurél*, a *Fifine* operette szerzője írta.

Az Egy görbe nap dalai. A Népszínház legújabb darabjának, az *Egy görbe napnak* nagy sikert aratott dalai, amelyeket *Barna László* karmester írt, megjelentek *Klöckner Ede* zeneműkereskedésében (József-körút 22—24.). A csinos kiállítású füzet ára 3 korona.

Elhalasztott hangverseny. Abból az alkalomból, hogy *Geyer Stefi*, a m. kir. Orsz. Zenekademiát elhagyva, világgörötra indul, az intézet február 26-án *Geyer Stefi* tiszteletére nagy zenekari hangversenyt rendez, meghívott vendégek előtt, mely alkalommal a zseniális fiatal művész *Beethoven* gyönyörű hangversenyt játszza *Hubay Jenő* zenekari kísérete mellett. *Geyer Stefi* 25-ére hirdettet volt önálló hangversenyt ezért hétfőre, március 3-ára kellett elhalasztani. Az előre váltott jegyek érvényben maradnak.

Hírek az Uránia-Színházról. *Tordai-Grail* Erzsi ma délután fél öt órakor tartja meg előadását *Arany János* költészetéről. E szép tanulmányról legközelebb a külföld is meg fog ismerkedni, mert *Tordai-Grail* Erzsi tanulmányát Németország nagyobb városaiban is be fogja mutatni. — az *Uránia Színház* műsorának több ízben említett érdekes darabját a *Budapesti életet Rákosi Viktor* és *Salamon Odón* együtt írják.

Wagner Cosima asszony egészsége. *Wagner Cosima* asszony, *Wagner Rikárd* özvegye, három hétig a *teltovai* kerületi kórházban gyógykezelés alatt állott. *Cosima* asszony egészsége teljesen helyreállt s

legközelebb Drezdába megy fának, *Wagner Siegfriednek* egy hangversenyére.

Egy színház jubileuma. Az *amsterdami Grand-Theatre* ötvenéves fennállását nagy díszszal ünnepelték meg a napokban. A jubileumnak nemzetközi jellege volt s az ünnepek rendezőbizottságában *Sarah Bernhardt* és *Coquelin* is benne volt. A jubiliárius estén a város polgármestere hivatalosan jelent meg s a város szerezéseikéinát fejezte ki.

Capus darabja Berinben. Alfréd *Capus* vigjátéka, *A szerence*, a napokban szép sikerrel került színre a *berlini Lessing-színházban*. A bemutatón a szíria szerző maga is ott volt s a közönség a darab első két felvonása után zajosan ünnepelte.

Operaelőadás a Telefon Hírműködésben. *W. Kramer* Terés asszony, a magyar kir. Operaház újonnan szerződött tagja első feltevével ma este a *Bánk bán*, *Erkel Ferenc* nagy operája került színre az Operaházban. A *Telefon Hírműködés* előzetes az előadást odahaza a lakásukon is végighallgathatják, mert a *Hírműködés* azt teljes egészében közvetíti fogja. Az opera közvetítése után az est folyamán érkezett újdonságait olvastatja fel a beszélőszék, majd annak bevezetővel 11 óráig meg *agódy* zene lesz hallható a kagylók kerekült, melyet az *Elite* és az *Emke-kávéház*ból közvetít a *Telefon Hírműködés*.

MŰVÉSZET.

Az Erzsébet-szobor pályatervei.

Budapest, február 14.

Beavattottak híresztelték már napok előtt, hogy az Erzsébet-szobor pályázata új diésőseget hozott a magyar plasztikai művészetre. Erthető tehát, ha fájdalmas csalódást keltett a jury döntése s még inkább a külföldi jurorok véleményei, amelyeknek sulya talán túlságosan ránehezedett a pályázat sorsára. De reménykedtem, talán még sem lehet igaz a porosz vendégünknek, aki fajtát meg nem tagadva oly nyers szakimondással bírálta el dédelgetett szkulpturánkat és művelőit. Hozzáférhetlen magasságban állt még a kritikuskoknak is *Zala György*, aki szép Andrassy szobráról *Eberlein elől* vitte el a palmát, *Strobl Alajos*, a mágnás hölgyek kedvence művésze, *Róna József*, a szabadságharc ünnepelt szobrásza és *Fadrusz János*, aki Mátyás királyt a grand prix-vel díszítetten hozta haza Párisból. Es ez a germain egyszerű pozdorjává akarta törni mindazt a sok diésőseget, ami ehhez a négy művészhez tapad. Voltak már nálunk mások is külföldi szakértők ily művészeti pályázatoknál, de ők azok legalább udvarias bókokkal hálalták meg a szép honoráriumot, és a charlotenburgi professor ellenben elég brutális ahhoz, hogy a maga gigászi erejével mérje össze a mi fiatal plasztikánkat, mintha ránk akarta volna olvasni *Széchenyi* sokat eltált mondanását, hogy a magyar fajnak nincs a plasztikai művészetet hivatottsága. Ez a porosz elfelejti, hogy Németországban sincs rajta kívül még két ember, aki meg tudna bírkozni Erzsébet királyné emlékével, úgy ahogy ő akarná, feltéve természetesen, hogy megértik azt az imádat-szerű érzést, amelylyel a magyar nemzet a nagy királyné emléktét körülveszi. Hamburgban néhány hete döntötték el a Bismarck-pályázat sorsát. Nem kevesebb mint kétszázötvenkilenc raunka versenyzett a kivételért és mégis oly művet jutalmaztak meg az első díjjal, amely nem tudta kivívni még a szakörök osztatlan helyeslést sem. Ezzel azonban korántsem akarom azt mondani, hogy az Erzsébet-szobor pályázatát talán nekünk magyaroknak hazafias elfogultsággal kell nézünk. Hála istennek, erre a magyar szobrászok nem szorultak rá és nem árthat se nekik, se művészetünknek annak nyílt és őszinte beállása, hogy az Erzsébet-szobor-pályázat nem váltotta be a hozzáfűzött szép reményeket.

Egy éve lehet, hogy egy egészen csekély jelentőségű kuppályázat az ifjú tehetségek egész sorát vetette felszínre, a régiebbek pedig elismert haladásról tettek akkor bizonyosságot, és most, amikor másfél millió kínálkozik jutalmul, sok szépképzettségű szobrászunk egészen félrevonul, vagy csöndesen meghúzódik a juryben, ahol nem kell rettegnie sem a dilettantizmus kínóveseitől, sem *Schmitz Brunók* brutális őszinteségtől.

Azzal mindenki tisztában volt, hogy Erzsébet királyné emlékének megörökítése oly nehéz művészi feladat, amelyhez fogható eddig még külföldön is alig s talán soha sem akadt. A szoborbizottság mégis a helyett, hogy megkönyvitette volna a pályázni készülő művészek munkáját, megmegehezítette azzal, hogy egyrészt megjelölte az emlékmű pontos helyét, de másrészt egyesek megtudhatták, hogy még a hely kérdésében sem kívánja megszorítani a művész szabadságát. Vagy talán a művészekben is kereszünk kell a hibát a pályázat meddőségéért, mert térdeltette őket a rendelkezésre álló roppant summa. Természetesen egynek kivételével, aki elég szerencsés volt küzdelem nélkül megszerezni a maga számára az ezredéves mult megörökítésének szép feladatát.

Es ezzel rátérhetnénk az *In memoriam sem-piternam* jellegű pályaműre, amelyet a három

díjazott közül az első helyen említ a jury és a külföldi vélemény. *Jámor* és *Bálint* építészek terveztek *Zalával* s nem megfordítva; ez a kitüntetés is kifejezetten főképp a derék építésznek szól, bár szerintem az egész műnek legbecesebb része a királyné alakja, amint trónusát elhagyva leszáll a nép közé. Ami még szobrászati elem van rajta, az inkább díszítésül alkalmazkodik. A hódoló nép két domborműve még ilyen értelemben sem érdemel említést. A két építész nem veszi figyelembe a pályázati feltételt és tervét kiviszi a Várkörbe, hogy mintegy koronája legyen a Várhegy arkitektonikus kiképzésének. Egyszerű, nemes oszlopsor dominálja az emlékművet, amely azonban ott a Várhegyen *Pestrol* nézve aligha érvényesülhetne, amint hogy nincs művészi hatása az ezredéves emlékmű két oszlopsorának sem a csekély méretek miatt.

Még szeretsapangóbb, még fantasztikusabb *Strobl* és *Gerster* pályaterve. Megrakra eredeti és kevesebb eredeti részletekkel, amelyeknek szobrászati részében azonban az avatott szem azonnal felismeri *Strobl* mesteri technikáját. A nagy királyi parkokból jól ismert görög oszlopsarnokban áll a királyné és a géniusz átnyújtja neki a palmát. Kőbe van faragva körülötté egész élettörténete és aztán le az Alagutig lépten-nyomon látjuk még *Strobl* ügyes kezét; a legeredetibb még az Alagut felé szánt két csoportozat, amelynek egyike *Toldi* Miklóst ábrázolja, amint a bikát leteperi, a másika pedig a sárkányon repülő garabonciás diákok tünteti föl. Altalában az egész emlékmű nagyon festői, de kérdéses, szabad-e egy egyszerű, nemes királyné emlékszobrát ily szertelenségek központjává tenni.

Az előbbi kettővel egyenlő díjazásban részesült a fiatal *Teles* Ede munkája. Architektúrája nagyon szegényes, de kompozíciója egységesen hat. A külföldi művészek véleményének hatása alatt a jury jóformán csak egy szobrászati ötletet jutalmazott meg, hogy a királyné alakjától oldalt eső reliefek mindinkább kidomborodnak, míg nem teljes alakok lépnek ki és hódolatot állnak meg a királyné előtt. Oly nagy tudás, modern művészet, mint *Teles*, bizonyára maga bámolt el legjobban művének ily kritikáján, mert neki tudnia kell, hogy ez az ötlet csak mozgalmas, nagystílusú, drámai erővel ható domborműveknél érvényesülhet, ahol élet és szenvedély lüktet, az pedig ily hódoló, ünnepies néposzloptól ki nem fejezhető.

A megvásárolt tervek közt van *Donáth Gyuláé*. A temető szobrásza, ahogy egy kritikus szép szíreleki után elnevezte, nagyon figyelemre-méltó tervvel köszöntött be és ha gyenge is az architektúra, azt elmondhatja, hogy maga csinálta. Így sikerült bizonyos összhangot teremtenie a plasztika és építészet közt. Ő is királynéja szép és előkelő, maga a jószág és gondviselés, a dekoratív szobrok is ügyesen alkalmazkodnak az architektúrához.

Vessünk egy pillantást *Schickedane* és *Herzog* oszlopsoros kartonjaira, de sokáig nem maradunk előttük, mert még kérdezni találnok magunkban, miért nem érdemesítette a jury a megvásárlás alsóbbrendű diésőseiben *Róna József* munkáját is. Talán az eredetiségnek, vagy a leleménynek valamely nyomát fedezte föl a két társépítész rajzain, vagy *Róna József* tervén nem vette észre, hogy egyebet ne említsünk, két esztendőnek küzdelmes munkáját és vasszorgalmát. Ugy hallom, hogy a jury eljárásával mindenki meg van elégedve, de engedelmet kérek, itt oly méltánytalanság történt, amely sokakban azt a benyomást keltetheti, hogy *Róna József* mellőzése izléstelen tévedés eredménye. *Róna József* terve határozottan el van hibázva, mert a királyi palota stíljéhez híven egy barokkstílusú, csavart oszlopon nyugvó baldachin alá állította a királynét, lerontva őnmaga az emlék monumentális hatását. Bizonyos misztikus hangulatot kölcsönöz *Alpár* építész a munkája a tervnek, amelyet alig tudnak enyhíteni a királyné hódoló mozgalmas csoportok. Maga a királyné legszebb éveiben áll előttünk, a koronázás díszruhájában. Tartásán méltóság ömlik el, ajkán mosoly, szemében a végtelen szeretet honol, amint fogadja hű magyarjainak hódolatát. Nemesek és pörök, katonák és polgárok, öreg honvédek tekintenek föl hálálkodva fennkölt alakjára és gyermekek visznek virágokat. Ünnepies kép ott alant a tarka, vegyes csapatok sokasága, mozgalmassága, mely talán árt a mű egységének. De a gondolat, amely a tervet átlengi, világos és átlátszó és a legjelentéktlenebb mellékalkal is oly finoman kidolgozva, hogy szinte érthetetlen, hogyan mellőzhette ezt a kiváló művészt, amikor oly nagy adakozó kedvében volt, hogy még kartonlapok busás megjutalmazására is teltett.

Külön megemlítésre méltatták véleményükben a külföldi szakértők *Fadrusz* munkáját, amelyet a Mátyás-szobor alkotója a nagytehetségű *Korb* és *Giergl* építészekkel együtt tervezett. Arkitektonikus emlékek készült, a szobrászati részeivel kíván hatni és már ezért sem tehetné nagyban megépitve azt a hatást, amit

Fadrusz tehetségének tisztelői várnak tőle. Román izlésű kápolna alatt ül Magyarország védőasszonya, mellette jobbról és balról sorakoznak a magyar szentek és várják Erzsébet királynét, aki megér a magyar szentek, a magyar nemzeti múlt hősei közé. Még lent van a lépcsőn a királyné és átadja a halál angyalának a sok éven át viselt töviskoszorút, hogy aztán maga is betérjen a magyar menyországba. Poétikus gondolat, szépen megmintázott alakokkal kifejezve, de éppen nem található föl e tervben az a nemzeti vonás, amelyet benne néhányan látnak, másrészt Fadrusz e mű tervezésénél részletezésekre pazarolta el erejét és nem találta meg azt a kapcsolatot, amely az emléket egyházi jellegűt a hazafias kegyelettel kibékítse. A zseniális Fadrusz nem szorult arra, hogy megvédje bárki is e művét a népszerűség hajhászának vádjá ellenében, de most a jury döntése után nem szolgálja művésztünk érdekét, aki még ma is a művész mellőztetésén kesereg.

Művészeti körökben szerte beszélnek, hogy Fadrusz tervo érdekében előkelő személyek buzgólkodtak, de minden igyekezet megtört a külföldről idehírt világhírű művészek kérelmelten pártatlanságán.

Bartholdi, a párisi művész igazi francia szellemességgel tudta elhárítani azokat magáról.

A miniszterelnök estéjén történt, hogy egy nagyon neves írónk így szólott Bartholdinak, amikor beszélgettek a pályázat sorsáról:

— En csak annyit mondom önnek, hogy maga a polgármester is könnyezett, amikor az egyik művét meglátta!

Bartholdi összeráncolta homlokát s nagy komolyan válaszolta:

— No ez egy kis tuzzás! . . . Elvégre az a szobor nem is olyan rossz, hogy könnyeket kelljen hullatni miatta.

Baldachin alá helyezték a királyné szobrát Führer Richard és Dankó József is, az előbbi némiképp monumentális hatást is ér el, míg Rintel Géza terve mely bensőségével és gondolat mintázott mellékalakjaival válik ki.

Erdekes két pályamunka ifj. Mátrai Lajosé és a 82 éves Dunaiszky Lászlóé. Amaz szobrászaink legifjabb nemzedékét képviseli, míg Dunaiszky abban az időben díszítette Pest városát, amikor ugyszólván uttörő munkát kellett végeznie. A halteri szőlőket kezes halászléának a 6 évesje alól került ki és izmos tehetség szép fejlődést mutatott Lendvay Márton szobrában, a Nemzeti Színház udvarán. Megvásárolt királyné-szobrán egy hatalmas Mária Teréziászerű nőalak dominál, de mellékalakjain inkább látjuk a tehetséget, amelynek lelkesedését a késő aggkor sem tudta lelohasztani. Mátrai egy teljesen zart kupolás csarnokkal vonta magára a bírálók elismerését, de a nagyközönség, amely nem indul a művészet elkapottat jelszavai után, nem fogja szentesíteni megjutalmazását olyan munkának, amely a nép elől elrekszi imádot királynéját.

Ezek az Erzsébet-szobor pályázatának tervei. A legtöbb munkán figyelemreméltó részletek vannak, de ezek elvesznek az egésznek kedvezőtlen benyomásában. Néhány terv más irányt szabott az emlékmű megvalósításának és a szobrászokat az architektúra díszítő elemévé süllyesztette alá, ahol pedig a plasztika érvényesítette jogait, ott az építészettől származó vergődése észlelhető a térvonalak miatt. Az emlékmű-bizottság dolga az új pályázati feltételek kiírásánál figyelembe venni a művészek jogosult óhajait s akkor, hiszünk, Erzsébet királyné szobra méltó szimbóluma lesz a hazaszeretnek és nemzeti halának.

Erős Gyula.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ Amruska mint hagyaték. Közvetlen hangú, mesterköltség nélkül való, érdekes kis regénynek a címe ez, amelyet egyébként Paral Bertalan most megjelent novellás kötetének a borítékán olvassunk. A kötet felét betöltő regényhez egyéb derűs históriák — szinorok tiz — is csatlakoznak a kétszáz oldalas, csinos könyvben. Második kötete ez a csöndben munkálkodó, kiforrott tehetségű szerzőnek. Vonzó egyéniség hangja vonul végig Paral Bertalan írásain. Regényének is, novelláinak is a természetesség, az igazság szeretete és az őszinteség a legnagyobb értéke. Tisztán látja az alakjait, kedvesen, józian beszélte őket s az érdekes mesék keretében valamennyi szépen illeszkedik bele. Néhány szóval lendületesen, megfelelő színezéssel jellemez a szerző akciókat és helyzeteket, ezért elbeszéléseinek egyes részei a földolgozás művészi voltában különösen is kidomborodnak. Az elbeszélés hangja nyugodt, jól érvényesül e nyugodtság révén a nyelvezet magyarsága s kifejező ereje. Mindenképpen élvezetes olvasmánya a szép kötet, amely különben Engel Lajos kiadásában jelent meg

Szegeden; ára egy korona, Szilágyi Béla fővárosi könyvkereskedő bizománya.

○ Az Akadémia ülése. A Magyar Tudományos Akadémiának harmadik matematikai és természet-tudományi osztálya 17-ikén, hétfőn, délután öt órákor ülést tart.

○ Szabad Lyceum. A Szabad Lyceum előadásainak keretében tegnap este Sebestyén Károly, a kitűnő esztétikus nagyrészt előadást tartott a rómaiak egyik legnagyobb költőjéről, Publius Vergilius Marmor. Jeles kritikai feldolgozásában ismertetve Augustus császár korát, az akkor divó felfogást és kifejtette Vergilius nagystíliú, örökbecsű költészetét. Az élvezetes és széleskörű ismeretekre valló előadást a nagy-számú hallgatóság érdeklődő figyelemmel hallgatta s végül lelkesen megtapsolta.

○ A Talpra magyar! francia fordításban. A Journal de Budapest hosszú cikksorozatát közlő Petőfi életéről, amelynek kapcsán a Talpra magyar! francia fordítását is közre adja. A fordítást két francia konzul végezte. Az egyik Tynaire budapesti, a másik Emil Gauthier Oroszországban állomásozó francia konzul. Gauthier sokáig lakott Budapesten, megtanult magyarul és Petőfi számos költeményét fordította Tynaire segítségével, aki tanulmányt magyar iskolákban végezte. Desseffy Arisztid most megküldötte e lap szerkesztőjének, Salamon Odónnek a Talpra magyar! egy másik francia fordítását, melyet néhai Öcsöse, Desseffy Árpád végeztet. Ez a fordítás teljes hűséggel adja vissza a Talpra magyar! szellemét, habár versformában gyöngébb az előbbinél. A Journal de Budapest mostani száma közli Desseffy Árpád fordítását is. Bartók Lajos, a Petőfi-társaság alelnöke, felkérte a lap szerkesztőjét, hogy az illető számokat becsejassa a Petőfi-társaság irattára rendelkezésére. A Journal de Budapest szerkesztősége és kiadóhivatala Kossuth Lajos-utca 14—16. sz. alatt van. A lap előfizetési ára egész évre 5 forint.

○ Szabad előadás. A Kereskedelmi Utazók Egyesületében Kabos Ede február 15-ikén, szombaton este fél kilenkor szabad előadást tart.

○ A Jó Egészség legújabb száma aktuális cikkeket közöl. A vörhenyről dr. Gerlőczy Zsigmond egyet. m. tanár, a szengéznyegézésről dr. Virostek A. Gyöző mentőorvos írta. Ujjab adatokat közöl a rákbetegségről s a külön éle rovatban számos érdekes apróságot, megszívlelésre méltó jó tanácsokat ad dr. Csutary Lajos min. tanácsos, az államvasutak főorvosa.

○ A kereskedelmi szakoktatás reformja. Kereskedelmi szakoktatásunk reformja és a pénzügyi tisztviselők cím alatt nagy szorgalommal és tárgyismerettel megírt füzet jelent meg Gerlőczy Béla, a hazai takarékpénztár tisztviselőjének tollából. A szerző pénzügyi tisztviselőink elméleti továbbképzésének rendszeresítését sürgeti s találon utal arra, hogy a kereskedelmi iskolák elvégzett fiatal embereket, akik pénzügyi szolgálatba lépnek, ott ismereteiket egy osztály, vagy alosztály keretében csak egyoldalúan fejleszthetik. A szerző olyan intézmény rendszeresítését tartja szükségesnek, amely módot nyújt a pénzügyi tisztviselőink arra, hogy ismereteiket esti tanfolyamok hallgatása által hivatalos elfoglaltságuk mellett is gyarapíthassák. A füzethez Székely Ferenc, a Belvárosi Takarékpénztár vezérigazgatója írt meleg hangon ajánló előszót. A füzet 1 koronáért kapható a szerzőnél.

○ Szalonpárba. (Költemények, írta Kaszab Géza.) A középiskolákban föllemelegkedő talentum termékei ezek a versek. Megvan bennük a fiatalság sok erénye és büne, — de akad a könyvben egy-néhány nagyon szép vers. A kis kötet ára 2 korona.

MULATSÁGOK.

)(A budai szegény gyermekeket felruházó egyesület holnap, szombaton, e hó 15-én a budai Vigadó összes termeiben tartja meg rendez évi jótékony-célú zártkörű táncostélyét, mely iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A Vészi József országgyűlési képviselő tiszteletbeli és Róna Ignác egyesületi elnöksége alatt működő százas rendező-bizottság a siker érdekében nagy tevékenységet fejt ki.

)(A medikus táncostély. A bőjtői mulatságok sorát a medikusok táncostélye ma fényesen nyitotta meg. Előkelő és minden tekintetben sikerült volt a Royalban lezajlott mulatság. A mulatságot pontban 10 órákor Bókay Árpád védnök nyitotta meg, mikor is Radics Béla bandája rágyújtott a Halál-e te Katika kezdetű eszardásra. A rendkívül elegáns táncrend Mutschenbacher Tivadar terve szerint készült. A bál rendezése körül az ügybuzgó rendezőségnek s különösen simabázi Tóth Gida elnöknek és Schmidt Béla főpénztárnak van érdeme. A jelen volt notabilitások között voltak: Nagy Ferenc, államtitkár, Vécey Tamás az egyetem rektora, Bókay Árpád orvoskari dékán, Cs. Zoltán Elek, Cseznák Benő altábornagyok, Müller Kálmán, Korányi Frigyes, Than Károly főrendiházi tagok, babarosi Schwartzner Ottó, Kézsmárcsy Tivadar, Két y Károly Tauffer Vilmos udvari tanácsosok, Hógyes Endre, Schulek Vilmos miniszteri tanácsosok, Réczey Imre, Dollinger Gyula, Genschich Antal, Klug Nándor, Pertik Ottó, Than-hoffer Lajos Lenhossék Mihály orvosgyetemi tanárok, K. Liphay Sándor udvari tanácsos, Láczy

Gyula, Koch Antal, Szinnyey József, Navratil Imre, Kuzmík Pál, Janny Gyula, Bäcker József, Dirner Gusztáv, Elischer Gyula, Hochhaht Károly egyetemi tanárok.

(A Budapesti aranyművesek ipartársulata és az ékszerészek országos szövetségének jótékony-alapja javára 1902. február hó 22-én, az ügyvédi kamara disztermben ékszerész-táncostélyt rendez.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Nyugalomba vonult kuriai tanácselnök. A király — mint a hivatalos lap mai száma közli — abból az alkalomból, hogy Szabó Agoston kuriai tanácselnök a saját kérésére végleges nyugalomba vonult, neki a bírói pályán szerzett érdemei elismerésül a másodosztályú vaskorona-rendet díjmentesen adományozta.

§§ Kinevezések. A budapesti ítélőtábla elnöke Vén Antal, Hanny Jenő, Oszvald Károly, dr. Csalyai Béla és Jakabfalvy Zoltán végzett joghallgatókat és Neumann Jenő és Jeszenszky Andor ügyvédjelölteket a budapesti ítélőtábla területére díjas joggyakornokká; a szegedi ítélőtábla elnöke Tóth Gyula végzett joghallgatót, zombori lakost; a vezetése alatt álló ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká, Villy Mihály végzett joghallgatót, füzessabonyi lakost pedig a vezetése alatt álló ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

§§ A Magyar Jogászegylet e hó 15-én, szombaton délután 6 órákor az ügyvédi kamara helyiségében (V., Szemere-utca 10. szám alatt) teljes ülést tart, melynek tárgya dr. Pap József felolvasása a magyar polgári perrendtartás javaslatáról. Vendégeket szívesen lát az egylet.

§§ Kirendelés. Az igazságügyminiszter Almásy Sámuel nagylondai járási szolgabírót a décsi, Balázs Gergely nagyenyedi lakos, alsófehérvármegyei árvászéki jegyzőt a gyulafehérvári, dr. Filler Dezső lemezi járási szolgabírót az eperjesi és Bapothay Károly halmi járási szolgabírót a szatmárnémeti kir. ügyészkerületébe ügyészségi megbízottakul, Korondi Sándor alibumári járásbírói aljegyzőt pedig az alibumári járásbírósság mellett alkalmazott ügyészségi megbízottakul állandó helyettesül rendelte ki.

§§ A szivességi váltók. Engel Mór kereskedő testvéreivel, Samuval és Zsófiával együtt 3300 forint értékű szivességi váltókat adott Pollák Lázló, Miksa és Ignác budapesti ruhanagykereskedőknek. Pollákék a váltók átvételekor megígérték Engélnek, hogy a lejáratkor berájtják. E helyett azonban beperelték a váltókat. Ezek a váltópör során kifogásokkal éltek s azt vitatták, hogy a perelt váltók szivességi váltók voltak s ok sohasem kapták kézhez a váltók értékét. A váltótörvényszék erre áttette az ügyet a büntetőtörvényszékhez, ahol család büntette miatt megindították az eljárást Pollákék ellen. A vizsgálat során azzal védekeztek, hogy Engél testvéreknek az atyja tartozott nekik 3300 forinttal s ez összeg erejéig javukra árukat is kötött le. A kérdéses váltók nem voltak szivességi váltók, csupán abból a célból állították ki Engélék, hogy atyjuknak ezt az adósságot törlesszék. A törvényszék vádatanása elfogadta ezt a védekezést s dr. Fried Vilmos védelme után a három Pollák ellen megszüntette a további eljárást.

§§ A soproni bankbukás. Sopronból jelentik: Gebhardt polgármester és Kréty tanácsos ellen a város pénzeinek a bukott Epítő- és Földhitelbanknál történt elhelyezése miatt elrendelt fogymli vizsgálat ügyében a város közigazgatási bizottságának fogymli tanácsa felmentő ítéletet hozott. Gróf Széchenyi Emil főispán a határozat ellen a belügyminiszterhez fellebbezett.

§§ A rabhelyettes. Tavaly télen az ujjpesti rendőrség testi épség elleni kihatás miatt elűlté Scherl Sándor mérszároslegény 60 korona pénzbüntetésre, nem fizetés esetén három napi elzárásra. Az ítélet jogerőre emelkedett, de Scherl Sándor se nem fizetett, se nem jelentkezett a büntetés leülésére. Mikor már nagyon szorongatták e miatt, barátja, Kreisl Mária azt a tanácsot adta neki, hogy kérje meg barátját, Pollák Henrik mérszároslegényt, az majd leül helyette a három napot. Pollák erre a szivességre vállalkozott is öt koronáért. Elment a kapitányságra, ott Scherl Sándornak mondotta magát és szépen leülte a három napot. Talán örök titok maradt volna ez a rabhelyettesítés, ha Kreisl Mária nem lett volna beavatva a dologba. Nemsokára összevesszett Scherl Sándorral s a titkot felfedezte a kapitányság előtt. Így került a két jó barát a vádlottak padjára. Pollák töredelmesen bevallotta, hogy a kapitányságnál hamis adatokat mondott be személyéről, de hogy pénzért ülte le barátja helyett a három napot, az ellen tiltakozott. A törvényszék a két vádlottat fejenként — közökirathamisítás vétségéért — tizennyegynapi fogházra ítélte. Azonkívül kötelezte Scherlit, hogy a rendőrségnél is üljle le a három napot. A kir. ítélőtábla ma, Ráth Zsigmond bíró előadása alapján,

Scherk a közokirathamisítás vádjá alól felmentette, Pollák büntetését pedig nyolc napra leszállította.

§§ Felmentett férjgyilkos. A pécsi esküdtszék ma felmentette Steianovits Istvánné pécsi asszonyt, aki férjét, amikor bántalmazni akarta, sodróával agyonverte.

Nyilttér.

Nyilatkozat.

A Magyar Könyvkereskedői Utazók Országos Egyesülete című egyesülettel, amely e hó 12-én Magyar Irodalmi Utazók Egyesülete címen jelentkezett a nyilvánosság előtt, e helyütt nincs elintézni valóm. A művelt közönség tájékozása végett kijelentem, hogy cégeim már évek hosszú sora óta mint bejegyzett magyar cég nemcsak magyar könyvek terjesztésével, hanem a magyar irodalomnak díszítéséül, előkelő magyar díszművek kiadásával is foglalkozik. A Lampel Róbert-féle (Wodianer F. és fiai) es. és kir. udv. könyvkereskedés Remekírók Képes Könyvtára című kiadványát a kiadóval kötött szerződés alapján jogosan és törvényszéki bejegyzés alapján terjesztem Remekírók Képes Könyvtára Terjesztési Vállalata cím alatt.

Mivel a művelt magyar közönség a lapok nyilttérben napok óta folyó szokatlan és izléstelen here-hurcából bizonyára már meggyőződött arról, hogy az egész csatározás mögött a konkurrencia erőködése rejtezik, helyénvalónak tartom, hogy a nagy közönség figyelmét felhívjam a Remekírók Képes Könyvtára című nagy-szabású vállalatra, amelynek sikeres terjesztésének érdeméből büszkén kérem én is a magam részét, mert e vállalatnak magyar nemzeti kulturális jelentősége van, s e helyütt is tudomására hozom a művelt magyar közönségnek, hogy e vállalat cégemnél (Budapest, Erzsébet-körút 17.) két koronás havi részletfizetésre megrendelhető.

Budapest, 1902. február 14.

Herzig Miksa

könyvkiadó
a Ferenc József-rend lovagja, a pápai
Plus-rend commandeurje, stb. stb.

JANINA

szivarkahüvelynek
számos megvezet-
tásig hasonlító
utánzata
van forgalomban.

Szíveskedjék csakis JANINÁT elfogadni.

Minden külön értesítés helyett.

Haraszi Emil, Josefa Haraszi Tivadarné, férje és gyermekeik Tivadar, Katinka, Károly, Mariska, — Sándor, neje Rosental Irén és gyermekeik Róza, Lujza és Sándor, — Oskár, neje Löffler Ilona és gyermekeik Erna és Magda, — Ilona, Sváb Lajosné, férje és gyermekeik Lujza, Lőrinc, Mária, Erna és Sándor, — Lujza Wellisch Hugóné, férje és gyermekeik Pista, Erna és Bandi, saját és az alatt irrott nevében mély szomorúsággal jelenik feledhetetlen jó apjuk, apóruk, nagypapjuk, illetve testvér és sógoruknak

Haraszi Mór

urnak

hosszu és fájdalmas betegség után 1902. február hó 14-én déli 12^{1/2} órakor, élte 73-ik évében történt gyászos elhunytát.

A megboldogult hült tetemei e hó 16-án, d. e. 10 órakor fognak az Andrássy-ut 21. szám alatti lakásból a kerépesi-úti izr. temetőben örök nyugalomra tétetni.

Budapest, 1902. február 14.

Áldás és béke hamvaival!

Üzv. Sváb Sándorné szül. Helleinger Lujza, Laura, Zeigmond, Mária és Gedeon testvérei.	Klein Laura Goldberger Zeigmond Klein Mór Flocher Zeigmond és Dr. Simon József sógorai és sógorónéi.
--	---

Csendes részvét kéri.

(Az e rovat alatt közöltöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

EGYESÜLETEK.

(A díjnokok közgyűlése) Az országos díjnokok egyület és nyugdíjintézet február 16-án vasárnap délután 2 órakor tartja a rendezévi közgyűlést Gyár-utca 2. szám alatt lévő hivatalos helyiségében. A közgyűlésen újra alakítják a tisztikart.

(A Maria Dorottya-Egyesület) tanítónői szakosztálya Sebestyenné Stetina Ilona elnöklésével holnap, szombaton, délután 5^{1/2} órakor az Erzsébet-nőiiskolában (Andrássy-ut 65.) ülést tart, amelyen a folyó ügyek tárgyalása előtt Dr. Ranschburg Pál előadást tart az elme ökonómiajáról. Vendégeket szívesen lát az egyesület.

TÁVIRATOK.

Bécs, február 14. Ó felsége báró Puthon felső-ausztriai helytartót saját kérelmére nyugalomba helyezte és egyuttal az urakháza életfogytiglan tagává nevezte ki. Felső-ausztriai helytartóvá gróf Bylandt Rheidt Arthur közigazgatási bírósági tanácselnököt nevezték ki.

Vihar a bécsi községtanácsban.

Bécs, február 14. A községtanács mai ülésén Nechansky községtanácsos interpellációjának felolvasásánál, amely interpelláció a Lueger polgármesternek a Reichsrathban beterveztett és a haladópartí válaszával alaggyújtásról szóló interpellációjára vonatkozott, rendkívül viharos jelenetek fordultak elő, amelyek később a napirendre való áttéréskor ismétlődtek. Dr. Mittler községtanácsost amiért az elnöknek ezt kiáltotta: *Elnöki nevelatlenség*, — az összehívott legyeimi bizottság a mai és a legközelebbi két ülésből kizárta, mire az ellenzék majdnem teljes számban kivonult a teremből.

A cukor-kérdés.

Bécs, február 14. A *Newe Freie Presse* szerint az osztrák kormány és a német kormány képviselői között biztosítva van a teljes egyetértés a cukor-kérdésben. A szerzett információk szerint az intenciók oda irányulnak, hogy Anglia követeléseivel szemben előzékeny magatartást tanúsítsanak. E szerint a cukor-prémiumokat, ha a brüsszeli konferencia létrejön, a szerződő államok megállapodásával megszüntetik, továbbá Anglia álláspontjának részleges figyelembevételével a cukorvámoknak körülbelül a prémiumok összegével való mérséklését igyják javasolni. Ausztria-Magyarországra nézve ez a cukorvámok 11 aranyforintra 9-re való leszállítását jelentené.

Bécs, február 14. Ma délután a cukorkérdésben több képviselő és a cukoripar és a mezőgazdaság képviselői értekezletet tartottak, amelyen a jelenlévők egyhangúlag akként nyilatkoztak, hogy a statuskvótó egy a prémiumok, mint az adók tekintetében is az egész monarchiában fenn kell tartani mert különben a cukoripar és az azáltal érdekelte mezőgazdaság jóva nem tenedő károkat szenvedne. Ebben az értelemben tesznek jelentést a mai képviselői értekezletnek is.

Bécs, február 14. Ma este a képviselőház tagjai közül sokan egybegyűltek a cukorkérdés tárgyalására. *Bü-enreiter* elnök hosszabb tárgyalagos fejtegetésben kifejtette az Angliának illetőleg Franciaországnak a cukorprémiummal szemben tanúsított magatartásából fenyegető veszedelmet és hangsúlyozta a német és osztrák érdekek fontosságát ebben a kérdésben, mely érdekek a mai állapot feltétlen fenntartása mellett szólnak. Hogy azonban a kormányok már megegyeztek valamely közös eljárásban, azt már azért sem lehet konstatálni, mert a tárgyalások még nincsenek befejezve. Hosszabb vita után, amelyben hangsúlyozták annak szükségét, hogy a kormány ebben a kérdésben határozottsággal járjon el, 24 tagú bizottságot választottak és megbízták azt, hogy az e kérdés körül szóbanforgó gazdasági érdekeket óvja meg és lépjen érintkezésbe a kormányval és az érdekeltekkel.

Összekapás a vámtarifán.

Berlin, február 14. A vámtarifa-bizottság mai ülésén gróf *Posadowski* államtitkár a vámtarifa-törvény 12. §-ának tárgyalása folyamán még egyszer hangsúlyozta, hogy a kormány a tarifa megállapításánál nem egyoldalúan a nagybirtokosok érdekeit vette figyelembe, mint a politikai érdekek, *Kardorff*, a bizottság elnöke közli, hogy ő Bismarck herceggel hosszabb beszélgetést folytatott, melynek folyamán ez kifejezetten kimutatta, hogy mily végzetes dolog az ha gazdasági előnyök veszélyeztetésével vásárlunk politikai szövetségeseket.

Posadowski államtitkár fenntartja nézetét és azt mondja, hogy a Bismarck emléke iránt tartozó köteget ellenére a mai államiérőnknek sok részben számolnia kell a változott gazdasági viszonyokkal. A világ összes parlamenti ma első sorban a gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, ami ezeknek nagy jelentőségét bizonyítja.

Mintán elfogadták *Spahn* indítványát, *viharos jelenetek* lejárdtek ki. Midőn az elnök Müller (Fulda) javaslatára, hogy *Gotheim* az anketékre vonatkozó javaslatát vegyék le a napirendről, el akarta rendelni a szavazást, *Gotheim* élénken tiltakozott ez ellen és *Singer* azt kiáltotta: Diktatura! Terrorizmus! Az elnök azt kiáltotta, hogy a szociáldemokratáknak hogy *panaszolják be őt a plénumnál*. Időközben Müller indítványát elvetették. Általános nyugtalanság, zajos kiáltások és a szociáldemokraták zajongása közt *Kardorff* elnök kijelenti, hogy az elnökségről lemond. A bizottság általános igazoltságát között oszolt el szét.

Róma, február 14. A hivatalos lap királyi rendeletet közöl, melylyel a XXI. törvényhozási ciklus második ülészakára a szenátus elnökevé Saracco és alelnökeivé Cahnzaro, Finali, Canonico és Mezzacampo neveztetnek ki.

A délafrikai szabadságharó.

Berlin, február 14. A boerokat gyalomlító egyesület elhatározta, hogy azonnal 300.000 márkát szavaz meg a boerok számára. Az összeg egyik feléért árukat vesznek, a másik felét a bizottság bizalmi emberei készpénzben juttatják rendeltetési helyére.

London február 14. Az angol kormány 1899 október 1-től kezdve 1901 december 31-ig a következő lóvásárlásokat eszközölte: Angliában 59.800 lovat, Dél-Amerikában 25.872, az Egyesült-Államokban 77.101, Kanadában 11.804, Magyarországon 23.936, Ausztráliában 20.015, Dél-Afrikában 228.000 lovat és öszvért.

Miss Stone váltásdíja.

Konstantinápoly, február 14. Ide érkezett hírek szerint a Miss Stone elrabló által követelt váltásdíjat lelették.

A szkupstina új palotája.

Belgrád, február 14. A szkupstina elfogadott egy javaslatot, mely szerint Belgrádban új parlamenti épületet emelnek. E célra évenként 100.000 frankot vesznek fel a költségvetésbe.

A törköly-pör.

Cassel, február 14. A törkölyszárító-részvénytársaság pörét ma befejezték. Háromnegyed órai tanácskozás után az elnök kihirdette az ítéletet, amely szerint a *vá-lottak* a 314. § ba ütköző vétségben *bü-nőseknek* mondatnak ki és következőleg ítéltetnek el: *Sumpf* Herman 7 havi fogságra és 10.000 márká pénzbüntetésre, *Schlegel* 5 havi fogságra és 5000 márká pénzbüntetésre, *Otto* 6 havi fogságra és 5000 márká pénzbüntetésre, *Delvick* és *Sumpf* Arnold 3-3 havi fogságra és 5000 márká pénzbüntetésre, *Sumpf* Hermann, *Schlegel*nek és *Ottónak* négy hónapot beszámítanak a vizsgálati fogságból, *Delvick* és *Sumpf* Arnold büntetése a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vétetett és szabadlábra helyezték őket. A pénzbüntetés helyébe behajthatatlanság esetén fogságbüntetés lép-meg pedig mindent 15 márká után egy nap, de legfeljebb egy év.

Kölgazdasági távirat.

Bécs, február 14. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Arra a hírre, hogy a budapesti piacon nagy mennyiségű román buza került forgalomba, realizációs vásárlások fordultak elő s az irányzat lanyha lett.

Buza tavaszra 9.68—9.69—9.64—9.66, rozstavaszra 8.04—8.05, zab tavaszra 7.92—7.90—7.93, tengeri május—júniusra 5.66, buza május—júniusra 9.64—9.66, repce augusztus—szeptemberre 12.85—13 korona.

Záratkor: buza tavaszra 9.59, buza május—júniusra 9.58, zab tavaszra 7.92, rozs tavaszra 8.80 korona.

New-York, február 14. (Terménytesede.) (Zárlat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 8^{1/2} (8^{1/2}), febr-ra 8.58 (8.54). Májusra 8.51 (8.52). New-Orleansban helyben 8^{1/2} (8^{1/2}), — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.80 (8.80). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — *Zsír*: Western steam 9.65 (9.70). Rohe és Brothers 9.85 (9.85). — *Tengeri* irányzata tartott. — Májusra 67.— (67^{1/2}), Júliusra 66^{1/2} (66^{1/2}). — Szept-re 65^{1/2} (65^{1/2}). *Buza* irányzata tartott. Piros ószi helyben 88^{1/2} (88^{1/2}). Máriusra 84^{1/2} (84^{1/2}). Májusra 84.— (84^{1/2}). Júliusra 83^{1/2} (84^{1/2}). Szept-re —.— (—.—). — *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1^{1/2} (1^{1/2}). — *Káv*: fair Rio 7. sz. 5^{1/2} (5^{1/2}), Febr-ra 5.25 (5.25). Májusra 5.50 (5.55). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — *Cukor*: 3^{1/2} (3^{1/2}). — *Óm*: 24.92 (24.60). — *Rés*: 12^{1/2} (12^{1/2}). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, febr. 14. (Terménytesede.) (Zárlat.) *Buza* irányzata tartott Májusra 78^{1/2} (78^{1/2}), Júliusra 78^{1/2} (78^{1/2}). — *Tengeri* irányzata állandó — Májusra 61^{1/2} (62^{1/2}). — *Zsír*: Februára 9.22 (9.30). — Májusra 9.40 (9.47). — *Szalonna* short clear 8.80 (8.85). — *Serlisus*: Februára 15.62 (15.65). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Eljöttél...

Eljöttél. Elhozott a szerelem.
Szíved verése csupa lélelem.
A ködül arcod nyirkos és hideg,
Oly szomorú vagy! én meg oly beteg.

Ólelj! az ajtó zárva biztosan,
Homály borong körülünk titkosan.
Az ablakon fűg már az alkonyat:
Add vissza lázas első csókomat!

Légy áldott! sírva-ríva köszönöm,
Könyvekre kész a repedés örm:
Hogy eljöttél! hogy melléd ülhetek!
Hogy karjaidba menekülhetek!

Lásd! engem annyi bánat üldözött,
Inség, hű vágy, zaklatás között,
Amennyit hosszú élet sem szerez:
Dídó! az első boldog percem ez!...

Zempléni Árpád.

+ **Tolsztoj a könyvelő kitiltásáról.** A haldokló orosz író, *Tolsztoj*, ez a levelet amelyet alább leközölünk 1896-ban írta, amikor könyveit kitiltották Oroszországból. Barátait, akiknek könyveit elküldötte vagy akik másoknak elküldözték azokat, kíméletlenül üldözte a hatalom. Ekkor írta *Tolsztoj* az orosz belügy- és igazságügyminiszternek az alábbi szép levelet amely nyomtatásban eddig még nem jelent meg sehol. A levélben *Tolsztoj* igen szigorú ítéletet mond az államhatalom intézkedéseiről, baje azonban még sem esett. Barátainak üldözése azonban csak annál kegyetlenebbül folyt.

A belügy- és igazságügyminiszternek.

1866. április havában.

Uram!

Ugy fordulok önhöz, mint férfi a férfinak, azzal a tisztelettel és becsüléssel, amellyel bízhatok én is olvasni fogja ezt az irasmat. Megállapodás és kölcsönös megértés ezek nélkül nem képzelhető.

Ezután felpanaszolja *Tolsztoj*, hogy barátait kegyetlenül üldözi a hatalom, amiért elküldözik az ő műveit. Részletesen kitér egyik barátjára, N. asszony esetére. Egy ismeretlen iparosember levelet írt egyszer *Tolsztoj*-nak és kérte, küldjen meg „Az én hitvallásom” című munkáját. *Tolsztoj*-nek éppen nem volt belőle példányuk, azért megkérte N. asszonyt, adná kölcsön az iparosnak az ő példányát. N. asszony odaadta a könyvet, mire a hatalom üldözőbe fogta, házkutatásokkal zakarta, vizsgálati fogságba vetette, el is ítélte fogságbüntetésre, holott N. asszony már hajlott koru, idegébajos nő, aki a herce-hurca súlyos betegé lett.

Majd így folytatja *Tolsztoj*:

— Az ilyen eljárás, nézetem szerint, ész nélkül való, haszontalan, kegyetlen és mindennél inkább

igazságtalan. Ész nélkül való, mert minek éppen N... asszonyt üldözni, amikor sok más ezer ember megteszi ugyanazt, amit ő; haszontalan, mivel célt nem érnek vele: műveimet a köztudatból kiirtani csak annál kevésbé sikerül; kegyetlen, mert olyan beteges teremtések, amint például N... asszony is, belehalhatnak a törvénrendelő meghurcolások következtetésébe; igazságtalan pedig főként azért, mivel nem az ellen irányul, aki forrás annak, amit a kormány rossznak gondol. Jelen esetben az a forrás én vagyok: én vagyok az, aki levelemben és társalkodásaim közben terjesztém a károsnak bélyegzett eszméket. Ha tehát a kormány a baj terjedésének útját akarja állni, reám kellene kiterjesztenie mindezeket a rendszabályokat, amelyekkel artianokat sújt. Már csak azért is így kellene eljárnia a kormánynak, mivel én nem hogy titkolnám működésemet, de sőt ebben a levélben is kijelentem, hogy irtam és terjesztettem olyan könyveket, melyeket a kormány ártalmasoknak jelzett és hogy ezután is meg fogom írni és terjesztetni fogom azokat az eszméket, amelyek tilos könyvekben fejtetem. Azoknak az eszméknek az a lényegük, hogy az embereknek föltétedet egy isteni törvény, amely magasabb és külön minden emberi törvényenél s amely azt parancsolja, hogy felebarátunkat ne gyűlöljük és ellene soha erőszakosságot el ne kövessünk, de sőt inkább legyünk segítségére. Ezeket a gondolatokat a belőük folyó következtetésekkel egyetemben tölem tehetetlenül igyekeztem kifejteni könyveimben; most azon fáradozom, hogy világosabban fogalmazzam meg őket olyan világosan, hogy mindenkihez hozzáférjenek. Munkáimnak, amelyen most dolgozom ez a tárgya. Ugyanezt mondom beszélgetés közben és leveleimben s ezt erősítek most is ebben a levélben, amikor rámutatok az isteni törvényre, mely nem férő kegyetlenségekre és erőszakosságokra, amelyek az önkönkömiseriumának tisztviselői elkövetnek. Pedig hát ha hamisak a tanításaim, maguktól el fognak enyhészni, ha azonban az istenségnek megnyilatkozásai, nincsen akkor külső hatalom, mely terjedésüket meg tudná akasztani. Ha a kormány nem állja útját terjedésüknek, akkor lassan-lassan, nyomról-nyomra fognak elterjedni, de ha a kormány üldözi őket, amit teszi is, a féltékeny, a gyöngék és a tévovetők között talán megszűnik terjedésük, de több hivat fog hódítani az erősek, a bátrak és a meggyőzöttek között. Akármilyen módon is viselkedjek tehát a kormány, az igazság terjedése meg nem szűnik, még csak nem is késik. Nézetem szerint ilyen az igazság haladásának egyetemes és megváltozhatatlan törvénye. Ha azonban a kormány föltételeket cselekedni, büntetni, tenyegíteni kíván és ki akarja irtani azt, amit ártalmasnak itél, a legkevésbé esztelen, a legkevésbé igazságtalan, amit tehet, az hogy forrásra szigorúságát elismerni. Ellenem, akit a baj forrásának néz, még pedig annál jogosabban mivel most im előre kijelentem, hogy halálomig meg fogom azt tenni, amit a kormány ártalmasnak hisz s amit én Isten iránt való szent kötelességnek itélek. És kérem, ne hogy azt higgye, ha kiterjesztené rám ugyanazokat a rendszabályokat, amelyeknek most barátaim az áldozatai, ne higye, hogy azoknak végrebajtása talán bajjal járna, hogy népszerűségem és társadalmi rangom megvédje a házkutatástól, vizsgálati fogságtól, száműzetéstől, fogságtól, sőt talán még kegyetlenebb erőszakoktól. Nemcsak hogy nem hiszek ebben, de meg vagyok róla győződve, ha a kormány határozottan lépne fel ellenem, nem hogy méltatlankodásra

ragadtatná magát a tömeg, de sőt a közvélemény tulajdonos része helyesein az eljárást s hangoztatná, hogy előbb kellett volna már így elbánni velem. Isten a tanom hogy a mikor ezt a levelet megírom, nem azért teszem, mintha dacoim akarnék a hatalommal, vagy mintha a teitűntés kerésném. Egyszerűen annak az erkölcsi parancsoknak engedelmeskedem amely megköveteli hogy artalan emberek kivonjak olyan eslekedetekért való felelősség alól, amelyeket magam követek el, főként pedig, hogy megmutassam a kormány embereinek s közöttük önmek is, minő kegyetlenül és tapintatlanul működnek.

Tolsztoj Léd.

+ **Németországi némanotipáló.** Berlinben most tartotta meg az első nyilvános közgyűlést a nők szavazati jogának kivívása céljából alakult egyesület. A közgyűlést dr. juris Augsburg Anna kisasszony nyitotta meg egy rendkívül harcias hangon tartott és roppantul hosszúra nyújtott programbeszédrel. A jogász bőbeszédűségét megcsokszorozta a nőnek nyelvűvésze. Rövidebben és komolyabban szökött Cauer asszony, aki iparüggyekkel legóttá foglalkozik s a nevelési rendszerbe akarja bevétni azt a törekvést, hogy a nő az egyéni függetlenségre kiképeztesse. Esetelte hogy a külföld mennyire haladt s azt bizonyította, hogy Németország ezen a téren elmaradt úgy az angolok, mint a franciák mögött. A harmadik szónok egy férfi volt. Munkel birodalmi képviselő fejezte ki úgy a maga, mint elvtársai nevében a hódolatát az uttörők előtt s biztosította a közgyűlést, hogy a férfiak körében is mindinkább hódít a nőemancipációnak, illetőleg a nők szavazati jogának gondolata. A gondolat terjedni fog mindinkább s végül testő fog válni az ige. A birodalmi képviselő szerint a nő jelenléte emelni fogja a parlamenti tanácskozásokat — élénkséget. Azt hisszük, hogy ezt még azok sem vonják kétségbe, akik a nő politikai jogának nem barátai. Azután ismét egy hölgy lépett a szónokúra, dr. Schirmacher Katalin urnó, aki nem csupán a nő szavazati jogával, hanem a női munka bérvizonyait is igen szakszerűen és okosan foglalkozott. Utána Heymann asszony tárgyalta a férjezett nő szavazati jogának kérdését s a problema eme részének beható megbeszélését sürgette. Az ezt követő felszólalások után a közgyűlés a következő határozatban állapodott meg. A közgyűlés kimondja, hogy a nő szavazati jogának életbeléptetését ethikai, gazdasági, politikai és társadalmi szempontokból föltétlenül kívánatosnak. sőt szükségesnek tartja s a legközelebbi választások alkalmával arra kell kényszeríteni a képviselőjelölteket, hogy ezt a pontot programjukba kötelező formában fölvegyék.

+ **A pápa osekke.** A szentatya naponkint 22 ezer levelet kap álag a világ minden részéből. Az ő kézírását azonban vajmi ritkán látja halandó szeme s egy-egy pápai autogramm nagy pénzt megér. Bejáratos a Vatikánba egy Donahuc Péter nevű gazdag

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta; SIENKIEWICZ HENRIK.

(168)

Ó maga mondotta nekem: most nem viszek levelet és nem tudnám magamat igazolni. Ha rájönnek, hogy ki vagyok, nemcsak a nemesség apritana darabokra, de bármelyik vezér az első fára felkötötte, minden teketória nélkül. Emlékszem, hogy mikor ezt mondotta, én így feleltem: jó tudom, hogy bármelyik parancsnok felakaszthat téged. Ő pedig ezt kérdezte: Miért? Tudod azért, mondtam, hogy óvatos legyek és senkinek se szóljak — mert szolgálatodra akarok lenni. Csak most kezdte igazán készönni a barátságomat és biztosított, hogy a jutalmam nem fog elmaradni. Pénzem most nincs, szőlőt, de a mi ékszer nálam van, néked adom, később pedig elhalmozlak arannyal is, csak járj a kedvemben.

— De most már halljunk valamit a hercegéről is! — szólt közbe Wolodyjovskij.

— Ugy van, uram! Mindent rendben fogok elmondani. Mikor tehát azt mondotta, hogy nincs pénze, teljesen kihalt bennem az iránta való részvét és így gondolkodtam: no várj csak, majd szolgálók én néked! Egyszer aztán így szólt: beteg vagyok, nincs erőm az utazáshoz. Hosszu, veszedelmes ut, azt kell pedig megtennem! Ha eljutok Wolhyniába — ami nincs innen messze — akkor az enyém között vagyok, de már a Dnyeszterig nem tudok elvergődni, mert nincsen meg a hozzá való erőm. Ellenséges földön, erős várak és csapatok között kellene utaznom, menj hát te helyettem. En pedig azt kérdeztem: Hova menjek? Ő így felelt: Raskowba, mert ott rejtettem el őt Donice nővérénél, Horpynánál, a boszorkánynál. En azt kérdeztem

tőle, hogy ki az az ő? A hercegnő? Igen, mondtotta Bohun. Ugy elrejtettem, hogy emberi szem fel nem fedezi! Ott jó dolga van és úgy alszik bibormentyöztes ágyán, akár a Wisniowiecki herceg asszonya.

— Beszélj hát gyorsabban, az Isten szerelmére, — kiáltott Sagloba.

— Lassan járv, tovább érsz! — felelt Rzendzian. — Mikor ezt hallottam, igen megörültem, de nem mutattam az örömet, hanem csak ennyit mondtam: Csakugyan ott van? Már régen lehetett, mikor odavittél! Biztosított róla, hogy Horpyna hű hozzá, akár egy kutya, hogy akár tíz évig is előznie a visszatérteig és hogy oly biztonságban van ott, aminthogy egy isten van az égben s hogy oda se lengyelek, se tatárok, se kozákok el nem jutnak, mert Horpyna a parancsainak föltétlenül engedelmeskedik.

Mialatt Rzendzian beszélt, Sagloba úgy remegett, mintha a hideg lelné. A kis lovak megelégedetten bólogattak a fejével, Longinus pedig az égre nézett.

— Hogy ott van, ez tehát már bizonyos! — folytatta a legény. — A legnagyobb biztonság az, hogy engem hozzá küldött. Jól vigyáztam, hogy gyanu ne keltsék és azt kérdeztem: Miért menjek én oda? Így felelt: Mert én nem tudok. Ha élve jutok el Wlodawából Wolhyniába, Kiewbe vitetem magamat, mert ott mindenütt a mieink, a kozákok az urak. Te pedig lovagolj Horpynához és parancsold meg neki, hogy a hercegnőt az Isten szüzyánjának kolostorába vigye.

— Micsoda? Hát nem a Szent Miklós-zárdába vitték? — tört ki Sagloba. — Rögton megmondtam, hogy Icolies csak képzeldött vagy hazudott.

— Az Isten szüzy anyja zárdájába, úgy bizony! — folytatta Rzendzian. — Ezt a gyürüt, — így szólt Bohun, — átadom neked, meg ezt a levelet és kést, hogy Horpyna megismerjen téged és megtudja így, hogy a legjobb barátom vagy. Horpyna már tudja, hogy ez mit jelent, mert megbeszéltem vele! Téged igazán az Isten kül-

dött! Együtt menjetek, a kozákoktól ne félj, de jól vigyázz a tatárookra; kerüld el őket, mert ők nem méltányolják a menlevelet. A szakadékbán egy helyen pénzt is ástam el, csupa arany, azt vidd mindenesetre magaddal. Utközben mindenütt mondd azt, hogy a Bohun feleségét kíséred, és akkor nem fog bajod történni. Különben — mondtotta — az a boszorkány majd ellát jótanácsokkal, ha látja, hogy tölem jössz. Kit más küldhetnék én szerencsétlen, kibizom idegen földön az ellenség közepette? Könyvzapor között könyörgött és utóljára meg is eskegett az a vadállat, hogy oda fogok lovagolni. En ugyan megesküdtem, de magamban utána mondtam: a gazdammal együtt. Nagyon megörült, ideadta a menlevelet, a gyürüt, a kést és minden ékszerét. Elfogadtam, mert úgy gondoltam, hogy jobb helye van mindezeknek nálam, mint annál a rablógylkosnál. A bucsuzásnál azután megmagyarázta, hogy melyik szakadékbán van a rejtékely, hogy merre lovagoljak és kibez forduljak, mindezt úgy tüzetesen, hogy be-kötött szemmel is odatalálnék, amiről az urak is meg-fognak győződni, ha, amint hiszem, azonnal elindulunk.

— Majd csak holnap! — szólt Wolodyjovskij.

— Mit holnap! Ma hajnahasadáskor nyergelve legyenek a lovak, tombolt Sagloba.

Általános lön az öröm, hangos hálaimadásokat mondtak mindannyian és ragyogott az aruk. A három lovak Rzendziant újabb és újabb kérdésekkel ostromolta, ő pedig a szokott rendetlen nyugalommal felelgetett.

— Ezt aztán már valami! — szólt Sagloba. — Te ugyancsak lelkes embere vagy Skrzetuskinak.

— Hát ez olyan nagy érdem? — kérdezte Rzendzian.

— Bizonyosan aranya foglaltatna! — Azt is megköszönöm, ha megjutalmaz, de e nélkül is híven szolgálom a gazdám.

(Folytatása következik.)

amerikai, aki, mint mondják, nagy kegyelmében van 6 szentségének. Ennek a yankeenek rég ideje íjái már a Ioga egy kis pápai autogramra, de akár-hogyan is ügyeskedett, s-hogyssem tudott szert tenni reá. Végre ravasz cselhez folyamodott. Kiállított egy csekket a pápa nevére. A csekknek megjéjött összeget azonban úgy vehette föl a tulajdonos, ha előbb maga is aláírta. O szentsége a csekkre tényleg ráírta nevét. A csekket visszaszerezni azután már gyerekjáték számba ment Donahuc-nek. S most boldogan mutatgatta a pápa írását, amely igen apró, kerek betűs, nagyon szabályos írás és feltűnően hasonlít Thakeray-nek, a híres angol írónak kez-írásához.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Kamatlábelszállítás. Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár és a Magyar Országos Központi Takarékpénztár a betétkamatlábát 4 százalékról 3 1/2 százalékra szállította le. Ez az intézkedés a takarékpénztári könyvecskére elhelyezett betéteknek harmadik nap múlva a pénztári jegyeknél pedig március elsején lép életbe.

Az Országos Ipari egyesület végrehajló bizottsága elhatározta, hogy a clearing intélmény ismertetése és népszerűsítése céljából előadást tűz ki, amelynek megtartására Halász Sándort, a postatakarékpénztár aligazgatóját kéri fel. A dunabogdányi és visegrádi kőbányatulajdonosok felszólaltak a tanácsnak ama határozatra ellen, hogy a székesfővárosi községek bizottságára vonatkozó árlejtési hirdemény szerint a nevezett kőbányatulajdonosok a pályázatból kizárattak. Határozatban elött a bizottság szakértők véleményét fogja meghallgatni. Előadja a bizottság Havas Ernő ajánlatát Országos Telefonkönyv című művének felolvasásban való ismertetése iránt és felkéri az egyesület villamosági szakosztályát, hogy foglalkozzék legközelebb az újabb világitási szerkezetek bemutatásával, továbbá a telefonbajok kérdésével.

A Magyar Általános Hitelbank, mint értesülünk, holnap délelőtt teszi közzé mérlegét. A Magyar Leszámlító- és Pénzváltóbank vidéki fiókjainak számát eggyel szaporította, amennyiben Kassán fiókot nyitott, mely holnap kezdi meg működését.

A newyorki tőzsde. New-Yorkból jelentik február 13-iki kelettel: Az értéktőzsde nagyon szilárdan nyúlt meg. A Brooklyn-Rapid-Transit kötvények tervezett rendkívül nagy kiadása gyöngyöztette az itteni szállító vállalatok helyzetéről való kedvező illőfogást. Ezek a papírok ennél fogva gyöngyben állottak, úgy szintén az Amalgamated Cooper részvények. Ez azután lerontotta azt a kedvező hatást, amelyet egyes papírok árfolyamemelkedése az irányzatra gyakorolt. A nyereségrealizáció okozta általános gyöngyösgést később javulás váltotta föl, mert az árfolyamok alacsony állása vételekre ösztönözte a spekulációt, de az Amalgamated Cooper részvények hanyatlása megakadályozta az árfolyamok javulását. A tőzsde szabálytalanul zárult. Részvényforgalom 380.000 darab.

A borvizsgáló bizottság tagjai. A Budapesten és Kolozsvárt szervezett állandó borvizsgáló szakértő bizottságokhoz Hegedűs Sándor kereskedelmiügyi miniszter az 1902. évre a következő tagokat nevezte ki: A budapesti bizottsághoz először dr. Wartha Vince miniszteri tanácsos műegyetemi tanár; tagokul: Játics Géza borszaggykereskedő, egyuttal elnökhelyettesül is, Abalos Zsigmond borszaggykereskedő, Gundel János vendéglős, budapesti lakosokat, Paluyay József borszaggykereskedő és Schmidt Lóthár borszaggykereskedő pozsonyi lakosokat. A kolozsvári bizottsághoz először koltói gróf Teleki László; tagokul: Tuba Lajos, a kolozsvári királyi gazdasági intézet tanárát, egyuttal elnökhelyettesül is, Nagy Gábor vendéglős, D. Deák József, Farhas Samu borszaggykereskedő és Főry Tivadar erdélyi pince-együleti titkár, kolozsvári lakosokat. A titkári teendőket egyik részét ebben az évben is a budapesti bizottságnál dr. Csury Jenő miniszteri segéd-titkár, a kolozsvári bizottságnál pedig dr. Kuzsics Béla egyetemi asszisztens bizottsági titkárok végzik.

Fizetésektelenségek. A bécsi Ceditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Grünwald C. kézműveskereskedő Komárom, Schönfeld Testvérek cég Mindszent, Jelink Leib kereskedő Lemberg, Benussi András Pola, Reichmann Fülöp Olmütz.

Vidéki pénzüntézetek. A Sátoralya-Ujhelyi Polgári Takarékpénztár és Hitelegylet XXIX. évi jelentése szerint az intézet pénztári forgalma 14 225.827 99 koronát, a betétállománya 1 345.620 95 koronát, a váltótárája 1 707.243 81 koronát tett ki. Tiszta nyeresége 42.769 95 korona, amelyből 24 korona osztalékokat fizet részvényeinknek. Vezérigazgató Zinner N. — A Komádi Takarékpénztár X. üzemlévélről számol be. Pénztári forgalma 4 046.619 51 koronát, a váltótárája 459.781 koronát, a jelzálogkölesön-állománya 235.670 koronát, a betétállománya 496.421 84 koronát tett ki. Tiszta nyeresége 13.389 30 korona, amelyből 9% osztalékokat fizet. Vezérigazgató Solt Gábor. — A Monor Keresleti Takarékpénztár XXX. évi jelentése szerint az intézet pénztári forgalma 27 075.811 46 koronát, a betétállománya 836.475 91 koronát, a váltótárája 1 929.323 03 koronát tett ki. Tiszta nyeresége 64.289 48 korona, amelyből 40 korona osztalékokat fizet részvényeinknek. Vezérigazgató Gera József.

Szuszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben szeptember 29. — korona, áruban 39.50 korona. Bécsben a kontingentálit készáru 37.80 korona pénzben, 33.20 korona áruban.

Borjvásár. 1902. évi február hó 14-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényszerűsítéséről.) Felhajtás: Belföldi élő borjú 646 drb., leölt borjú — db., bécsi borjú — db., — db., nővendékmárha 9 darab, bárány élő 25 darab, leölt bárány 87 darab. Árjegyzések. — Belföldi élő borjú 11. reudli 78—86 l-ig, kivételes 90 — 11. reudli 64—76 l-ig, 1 kilónként, leölt borjú l. r. — l-ig, 11. r. — l-ol — l-ig, kivét. — l. r. — kilónként levonás nélkül. Rugott borjúkért 42—52 l-ig. Növendék marha — l-ol — l-ig, l. r. — l-ig, közepminőségű 35—40 l-ig, alárendelt — l-ig, 1 kilónként, Bárány élő — k., leölt bárány 8.—12.—k. kivételesen ár — k-ig páronként. — Dacára a nagy felhajtásnak, nagyobb szükséglet folytán, az irányzat élénk volt, az árak 3 fillérrel kg-kint javultak.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-akadonál lévő székesfővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1902. évi február 14-én. Készlet 372 darab. Erkezett 1547 darab. Összesen 1619 darab. Eladott 1200 darab. Maradt 319 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm súlyban 94—100 koronáig. 300—380 kgr. súlyban 94—100 K-ig. Öreg netéz páronként 400—500 kilós 88—92 koronáig. Malac 70—88 korona. Az irányzat élénk.

A budapesti gabonátőzsde.

Budapest, február 14.

Nyugodt hangulat mellett 11.000 métermázsza buza került a forgalomba változatlan árakkal.

Rozsban lanya volt az irányzat.

Eladott:

- Buza. Tiszavidéki: 300 mm. 80 k. 10 K. 05 f., 200 mm. 78 1/2 k. 9 K. 92 1/2 f., 100 mm. 78 k. 9 K. 80 f., 500 mm. 77 k. 9 K. 75 f., 100 mm. 77 k. 9 K. 70 f., 100 mm. 74 k. 9 K. 40 f.
Romániai: 100 mm. 78 1/2 k. 9 K. — f.
Mind három hónapra.
Rozs: 200 mm. 7 K. 90 f.
Zab: 100 mm. 7 K. 87 1/2 f., 100 mm. 7 K. 65 f.
Tengeri: 600 mm. 5 K. 37 1/2 f.
Készpénzfizetés mellett.
Tegnap délután eladott:
Écskát: 2400 mm. 76 k. 9 K. 67 1/2 f., 600 mm. 75 k. 9 K. 67 1/2 f.
Romániai: 3000 mm. 74 1/2 k. 9 K. 40 f.
Raktárúru: 1000 mm. 78 k. 10 K. — f.
Mind három hónapra.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonként.

Table with columns: B u z a, Kiló, 5 kilogramm ára, Kiló, 5 kilogramm ára. Rows include Tiszavidéki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bányási, Bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kiló, 5 kilogramm ára. Rows include Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Répce, Écske.

A határidőszűlt íojlamán a következő kötősek kőrtétek:
Áprilisi buza 1902. : 9.58—9.54—9.57—9.51—9.52
Októberi buza 1902. : 8.46—8.45—8.44
Áprilisi rozs 1902. : 7.92—7.91
Áprilisi zab 1902. : —
Májusi tengeri 1902. : 5.34—5.33—5.36—5.35
Augusztusi répce 1902. : —

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:
Áprilisi buza 1902. : 9.52 pénz 9.53 áru
Októberi buza 1902. : 8.41 " 8.45 "
Áprilisi rozs 1902. : 7.91 " 7.93 "
Áprilisi zab 1902. : 7.63 " 7.64 "
Májusi tengeri 1902. : 5.36 " 5.36 "
Augusztusi répce 1902. : 12.40 " 12.50 "

Délután fél 5 óraker zárul:
Buza áprilisra 1902. : 9.46—9.47
Buza októberre 1902. : 8.43—8.44
Áprilisi rozs 1902. : 7.88—7.89
Áprilisi zab 1902. : 7.59—7.60
Májusi tengeri 1902. : 5.35—5.36
Augusztusi répce 1902. : 12.50—12.60

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsde megieelő külföldi jegyzésekre barátságos irányzatot követett. Államvasut-részvényeket az arbitrage emelkedő áraknál kerestek.

Délelőtt a forgalom csekély volt; az árfolyamok alig mutatnak ily nagyobb változásokat. Koronajáradékok gyenge.

Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 694.50—697.50. Magyar hitelrészvény 725.50—728.—. Leszámlítóbank részvény 459.50—461.50. Jelzálogbank részvény 486.—486.—. Rimamurányi vasmű részvény 502.—503.50. Államvasuti részvény 684.50—689.50. Közúti vaspálya részvény 670.—671.— korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.—97.05%. Fővárosi kölcsön 93.60%. Regéleváltás 101.05—101.09%. Magyar hitelbank részvény 724.75—726.50. Jelzálogbank részvény 484.50.—. Leszámlítóbank részvény 461.—462.50. Osztrák hitelrészvény 694.50—696.—. Jég-és Viszontbiztosító részvény 253.—. Felsőmagyar bánya és kohó-részvény 248.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény-társaság 586.—588.—. Közúti vaspálya részvény 670.—671.—. Államvasuti részvény 687.—689.50 korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 695.75. Magyar hitelrészvény 724.60. Leszámlító 461.—. Rimamurányi vasmű-részvény 502.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 690.60. Közúti vasut részvény 689.—. Városi villamos vasut 328.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 45.—53.— korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bányási — korona, középszemű 47.—49.— korona, nagyszemű 50.—56.— korona. Disznózsír: budapesti 54.50—55.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 46.—46.50. korona, 3 darabos 49.—50.— korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona 120 darabos —, — korona. 100 darabos 16.—16.25 korona, 85 darabos 18.25—18.50 korona, azonnal szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50—14.— korona, 100 darabos 15.75—16.— korona, 85 darabos 18.—18.25 korona. Szilvaiz: sláviai 19.—19.50 korona, szerbiai 17.50—17.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde valamivel javult.

A déli tőzsdén szintén javulás volt észlelhető, kis forgalom mellett. Egy óra 30 percor csöndes tartott. Két óra 30 percor csöndes. Berinre szállard, Londonra valamivel gyöngébb.

Bécs, február 14. (Magyar értékek zárlata) 4% os aranyjárdék 120.10. Izsai és szegedi kölcsön sorsjegye 156.25. Magyar vasuti kölcsön ezútszen 1 0.85. Magyar keleti vasuti állam kötvény 119.75. Magyar teszmitoló-és pénzváltóbank 458.50. Rimamurányi vasműrészvény 499.—. Magyar koronajárdék 96.85. 4% os Magyar földtelehrm. kötvény 96.35. Magyar hitelbank részvény 724.—. Magyar nyeregemény kölcsön sorsjegye 190.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar keresk. bank —. Magyar cukoripar 1720.

Bécs, február 14. (Osztrák értékek zárlata) 4 1/2 % os papírjárdék 101.25. 4% os osztr. aranyjárdék 121.30. 1890-os sorsjegye 152.—. Osztrák hitelsorsjegye 411.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegysorsjegy 465.—. Osztrák-magyar bank 16.35. Déli vasut 75.50. Dunagőzhajózási részvény 864.—. Dohányrészvény 299.—. Császári és királyi arany 11.34. Német bankváltók 117.22. 4 1/2 % os ezüst járdék 101.65. Osztrák koronajárdék 96.35. 1864-iki sorsjegy 240.—. Osztrák hitelintézeti részvény 695.50. Unionbank 570.50. Osztrák Lánderbank 437.50. Osztrák-magyar államvasut 689.—. Elhavölgyi vasut 475.—. Alpesi bányarészvény 389.—. 20 frank. arany 10.55. Londoni váltóár 239.65. Bécsi Tramway Litt B. 282.75. Bécsi. Tramway Litt A. 286.25. Lápó kohó 388.—. Az irányzat tartott

Bécs, február 14. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 696.50. Magyar hitelrészvény 726.—. Angol-Osztrák bank 279.—. Bécsi bank-egyesület 468.—. Union bank 571.50. Lánderbank 438.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 690.50. Déli vasut 76.50. Elhavölgyi vasut 478.—. Északnyugati vasut részvény 475.—. Dohányrészvény 300.—. Rimamurányi vasmű 502.50. Alpesi bányarészvény 390.50. Májusi járdék 101.25. Magyar korona járdék 96.85. Török sorsjegyek 111.50. Német birodalmi márká 117.28. Napoleon d'or 19.08.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, február 14. (Tőzsdés tudósítás.) A tőzsde eleinte realizációra hajlott, de amit a bányáértékek emelkedtek arra a hírre, hogy egy német bengerműkértel létesül, az irányzat az egész vonalon megszilárdult. Kohórészvényekre kedvezően hatott továbbá az a jelentés, hogy a rudvarkartell az áraknak 10 márkával való emelését fogja elhatározni, ugyanínt az amerikai vaspacioró szóló kedvező jelentés. Belföldi járdékok szilárdak. A második tőzsdéorában az árfolyamok emelkedése tartotta magát. Magánkamatláb 17/8%.

Berlin, február 14. (Zárlat.) 4 1/2 % os papírjárdék —. 4% os osztrák aranyjárdék 103.10. Elhavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 97.60. Osztrák-magyar államvasut 147.25. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.50. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 194.75. Általános villamosági Edison 198.—. Gelsenkircheni 173.75. Laura-kohó 209.90. 4 1/2 % os ezüstjárdék 101.30. 4% os magyar arany járdék 101.40. Osztrák hitelrészvény 219.20. Déli vasut

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szombat, 1902. február hó 15-én.
W. Kramer Teréz assz. első fellépéssel.

Bánk bán.
Eredeti nagy opera 3 felvonásban. Zenéjét szerzerzte Erkel Ferencz. Szövegét írta Egressy Béni.

Személyek:
II. Endre Beek Petur bán Ney D.
Gertrud Plattné Bibersach Szendrői
Otó Kertész Sólom mester Minályi
Bánk bán Broulik Udvarmester Kornai
Melinda Kramer Tiborc Takáts

Kézlete 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szombat, 1902. február hó 15-én.

Másodszor:
A rejtély.
Színmű 2 felvonásban. Irta Paul Herrién. Fordította Ambrus Zoltán.

Személyek:
Raymond Ivánfi Marquis Náday
Gizella Hegyesi Vivarce Császár
Gerard Mihályfi Laurent Hetényi
Leonora Márkus Szolga Faludi

Utána:
A betörő.
Vígjáték 1 felvonásban. Irta Labiche és Méslesville. Fordította: Hevesi Sándor.

Személyek:
Valory Dezső Vasilin Iványi
De Brééné Lányci Coralie Boros F.
Chabriac Rózsahegy

Kézlete 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szombat, 1902. február hó 15-én.

Lotti ezredesei.
Énekes bohózat 2 felvonásban. Irta Rudvard Stone. Fordította Faragó Odón. A dalok verszövegét írta Mérei Adolf.

Személyek:
Ton Dawentry Sziklai Barley Szilágyi
Harriet Sziklainé Mister Morvay Iványi
Jean Dickson Boross Mister Bibb Kalocsay
Kitty Turcsányi Miss Kate Selő
Ramajannah Ráthonyi Esmeralda Iványiné
Lotti Sziklai Sz. Elsie Almási

Kézlete 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kapatok és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.
Szombat, 1902. február hó 15-én.

Délután 3 óraker mérsékelt helyekkel.
A Vigaszínház színésziskolája növendékeinek előadása.

A boldogtalnok.
Regény 4 képbén. Irta Csiki N. Döme.

Este:
A Gyurkovics-lányok.
Vígjáték 4 felvonásban. Irta Horczeg Ferenc.

Személyek:
Radványi Hegedüs Klári Halász
Horkay Feri Góth Sándorffy Fenyvesi
Mici Csillag K. Terka Balogh
Katalin Csillag T. Gida Tanay
Ella Pécsi P. Sára Kalmár
Liza Révész Gyurkovicsné Rostagny

Kézlete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Szombat, 1902. február hó 15-én.

Katalin.
Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Irta dr. Béli Izor. Zenéjét szerzerzte Fejér Jenő.

Személyek:
II. Katalin Hegyi Mária Nyíri
Gr. Gurackij Szirmai Olga Nyári
Buranov Iván Szabó Telémaque Németh
Trojkor Fedor Tollagi Duplessis Küry
Alekszej Nagy Anica Bojár
Sunderland Ujvári Gregor Kies M.
Dacskov Havasi Tiszt Szerdahelyi

Kézlete 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.
Szombat, 1902. február hó 15-én.

Nápoly.
Irta dr. Radó Antal.
Kézlete 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.
Szombat, 1902. február hó 15-én.

Pry Pál.
Vígjáték 5 felvonásban. Irta: John Poole. Fordította: Csiky Gergely.

Személyek:
Hardy Ujházi Willis Náday
Hardy Frank Pál Stanley Mészáros
Witherton Gabányi Pry Pál Vizvári
Eliz Ligeti Marianne Keczeri

Kézlete 7 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM
Nagymező-utca 17.

Nagy program:
Konorah, Kronau, Vindebona, Bartho, Farini, Strongfort,

Holnap két előadás.

Hétfőn, e hónap 17-én először lép föl a híres

Loie Fuller

A télikertben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

Somossy-Mulató
Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.

Csak néhány napig még!
Pont 11-kor:

Frizzó Fregoli

az olasz átváltozó színész vendégjátéka gyors átváltoztatásaiban.

Pont 8-kor:

a nagy Varieté-műsor

csakis elsőrangú művészekből.

Az emeleti kávéházban Dajna Balogh Eudí cigányzenekara játszik reggel 5 óráig.

KÖRÜTI FÜRDŐ GOZMOSO

Gőz- és porcelán-kádfürdők, fedett téliuszoda hidegvíz-gyógyintézet, villamos fürdők, izasztó és soványító-kurák.

Erzsébet-körút 51. A gőzmosda gyorsan és pontosan teljesít megbízásait.

Petánovits METROPOLE-SZALLÓJA

A télikertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvártól
kittinő zenekara játszik.

FLEISSIG SÁNDOR BANKHÁZ
BUDAPEST, Erzsébet-körút 2.

HUZAS Magyar vör. kor. sorsjegy már MARCIUS 1-én. BAZILIKA-SORSJEGY Főnyeremény 40.000 korona Kapható Főnyeremény 30.000 korona

24 havi részletfizetésre

Havi befizetés
1 darabra 1 kor. 50 fill. 1 darabra — kor. 97 fill.
2 " 3 " 40 " 2 " 1 " 94 "
3 " 40 " 3 " 1 " 80 "
4 " 40 " 4 " 1 " 80 "
5 " 40 " 5 " 1 " 80 "

Már az első részlet és 30 fill. ajánlati díj befizetése után megkaphatja a sorsjegy sorozat és azokat tartalmazó részletet azonnali juttatással.

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCA 4.

BÁLI UJDONSÁGOK

teljes választéka raktárra érkezett. Cégünk elve csakis „First Class” gyártmányok előruisítása. Cégünk az országban az egyedüli, mely Lyon és Páris legelső s leghíresebb gyároisaival közvetlen összeköttetésben áll; az általunk lekötött minták és minőségek kizárólag cégünknel szerezhethők be.

• Minden egyes árucikknek •

föltétlen szabott ára,
nyíltan, számokkal van jelölve, ennél fogva a tulbecsítés teljesen ki van zárva.

Minták a vidékre kívánatra bérmentve küldetnek.

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCA 4.

Báli ujdonságok választására külön helyiség egész nap villamosan van kivilágítva.

Legnagyobb budapesti BUTOR-áruház

A rendkívül rossz üzletmenet folytán és tulhalmozott raktárunk miatt, hogy családos munkásainknak állandó foglalkozást adhassunk, elhatároztuk, március végéig készítményeinket saját árainkban eladni a leggyorsabbtól a legutolsóig.

Több száz szoba dívtos asztalos és kárpitos butor, u. m.: barokk, angol, szezesszió, ó-német stb. stílusban a leggyorsabbtól a legmodernebb fazonban, a garnitúrák behuzása selyem, plüss, francia- és angolszövetekkel, késszen, raktáron kizárólag jó minőségben.

A tartósságról több évi kezességnyújtunk.

A legújabb butoralbumunkat több mint 400 képpel 50 fillér beküldése ellenében bérmentve küldjük. Bevásárlás esetén az 50 fillért visszadjuk.

Varga Mihály és Társai
magy. butoripar-társasága Budapest, IV. Koronaherceg-utca 2.

Nagyméltóságú

SZÉLL KÁLMÁN ur
Rátót-héraházi tiszta vérű

simmenthali tehenészete

20 drb fiatal tenyész bikát és 18 „ üszőt és tenyésztésre alkalmas tehenet fog 1902. évi március hó 3-án reggel 10 óraker a héraházai majorban árverés útján eladni.

Posta-, távirtda- és vasút-állomás; Kis-Unyom, Vas megye.

Árverési feltételek:

1. Az ígélet 10 korona minimális összeggel történhetik.
2. A megvett tenyészállat 8 napig a vevő veszélyére díjmentesen a majorban hagyható.
3. Vevő tartozik a bikák után 20 korona, az üszők után 10 korona istálló-pénzt fizetni.
4. Vevő minden tenyészállat szállításhoz tenyészállat-igazolványt kap a mérsékelt szállítási-díj elnyerhetése céljából.

Pintér Mihály,
számtartó.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar színház
d. n. Vasárnap este	Villars drago-nyosi	Tágra királyné A rejtély A betörő	A képviselő ur A régi világ	Betyár kondójo Egy görbe nap	Lotty ezredesei Lotty ezredesei

A legjobban ajánlt Széküldés a külföldre.

gyümölcsfa- és faiskolák

W. Klenert, Graz

(tulajd. Klenert Vilmos, ezelőtt Klenert és Geiger)

Állni: gyümölcsfákat minden nemben és formában, nemes gyümölcsöket, vadon-cókat és bogr. gyümölcsöket, sorfákat, harasztosokat, fülelveket és rózsákat, sövény-növényeket, spárganövényi stb.

Katalogus ingyen!

Minden lótulajdonos vegye a mi mindig étes szabd.

H. patkósarkainkat

(Koronálapés lehetetlen) az illó nyulák lóit védjéssel.

Utánzásokat utasítunk vissza, mert a helytelenül készült sáncok különleges árcéltől függ, melyet mi használunk.

Tessék legjobban illusztrált árjegyzéket kérni.

Leonhardt & Co.

Berlin-Schöneberg.

Egyedül elárult az osztrák-magyar monarchiában:

Karab és Breuer, csavargár Budapest, VI., Váci-körút 33.

Witzenmann Henrik Pforzheimban 10806. számú „Tetszőleges szelvényű fémszikokból sodrott tömlő vagy hajlékony tengely gyantán használható többszörös fémsző” című 1897. szeptemb. 22-ről kelt magy. szabadalmára **vevők vagy engedményesek kerestetnek.**

Szíves ajánlatok „W. L. 1021” alatt Mosse Rudolfhoz Bécs I., Seilerstätte 2. intéződik.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonarvos (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACSÝ,

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézet

IV. Kigý-utca 5. I. em. Klótild-palota (Átjáróház és lift-használat).

A legelhangyoltabb hgyesófolysókat, legu-lyosabb hgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, sypplit, az ónfórtiztetés utóbjait.

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legujobban olyaannira felka-rolt és hatásában páratlan sikort

Electro-Massage vagy Psychrophor

Által, magómléseket, nőknél férférfólyást befe-kenzés nékül, a legmakasabb bőrbetegségek-ke, valamint ifukori búnkó következtében be-állott ideg és ennek utókövetkezményeképp létre-jött háterőncbajokat gyógyít a legujobb hgy-ódmó szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőeknek ugy mint férfiaknak külön be- és kijarat. Külön váróterem.

Levelre díjtalanul azonnal választolítak; esle- leg gyógyeszeréről is gondoskodva lesz

Mulassunk Uraim!

Mielőtt azonban bába me-gyünk, ne feledkezzünk meg báli cipőt vásárolni, mely a legujobb próbarendelés, hgy mindenki meggyózdó-jék cipőim feltűnő ele-gáns párisi chikjérből és tarlósságról.

Minden csomagot teljesen portómentesen küldök. vagy minden vevő egy tégely általam feltalált és törvényileg védett „Guzi” kenőcsöt, mely a bőr vagy lack repedését meggátolja, kap ingyen, mely a ren-deelésnél megemlítendő. Mértéknek elegendő, ha harisnyában egy papírdarabra állva a lábtalp kör-vonalát lerajzolja. Képes árjegyzékem ingyen. Nem megfellelőért ezennel kötelezem magam kicserélni vagy a pénz minden levonás nékül visszadni.

Pérfi saloniack fűzős cipő	4.-
élegáns —————	4.-
Párisi div. box calt fűzős 4.50	4.50
Gallér lack gombos cipő 3.20	3.20
Régians vix fűzős —————	3.20
Sima erős vizbőr cipő — 3-	3-
Burgis csizma egy darab —	3-
ból, vizhatlan ónmolegít —	7.-
talpbőttel erős —————	7.-
Hálna csizma vizhatlan, maga	3.40
bőrtáncással, tördig erős,	3.40
ónmolegít talpbőttel, 6-	6-
prém szegélyivel —————	3.50
Oroszlak fűzős vagy cugos	3.50
cipő, meleg —————	3.50
Posztócipő vizbőrrel borítva,	3.50
erős —————	3.50
Női saloniack, elegáns, fűzős	3.50
vagy gombos —————	3.50
Párisi divat, box calt fűzős	4.-
vagy gombos —————	4.-
Oroszlak fűzős vagy cugos,	3.40
Bőrtáncással, tördig erős,	3.40
prém szegélyivel —————	3.50

AGULÁR IGNÁTZ

Budapest Deák-ter 6.

Kataphoresse

IDEG ÉS NEMI

BETEGSÉGEK

radikális gyógyítására legujobban ajánljuk

Dr. MITZGER

Íkváló gyógyhatásairól elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán hono-rárium teljes gyógyulás után fizethető.

PEZSGŐ

ESCHÉSTÁRSÁ

POZSONY

!!Nélkülözhetetlen minden sérvhajosnak!!

„POLITZER” által feltalált és legujobban ismét megjavított or. és kir. kiskar. szab. gummielőkötő, mert az eddig sérvtőlók összes hányat pótolja és eny-hűlést meg nyugalmat szerez. A legu-nyesőbb orvosi tekintélyek a sérvtőlók a legujobbnak ismerék el és számos bel-és külföldi közönség írat bizonyítja cél-szerőségét. A tiszta gummból készült sérvtőlók elgátol, hgy tellesen elfódi a sérvságot nem csuszlik, nem okoz kellemetlen nyomást és úgy éjel, mint nappal hordható.

Arak: egyoldalu 7 és 10 frt., kétoldalu 10 és 16 frt.

Megrendeléseket pontosan a legu-nyobb titoktartás mellett eszközöl

Pollitzer Mór és Fia

or. és kir. szab. kóztársaságok

Budapest, V., Deák Ferenc-utca 10/h.

Legujobb cég a szakmában a fő-városban.

Alapították 1858-ban.

Arjegyzék kívánságra zárt és fóltáncólók borítékban bérmentre küldetik.

MŰVÉSZET SZERKESZTI

LYKA KÁROLY.

A „MŰVÉSZET” minden ízében a magyar művészetet szolgálja, bemutatja festőink, szobrászaink, építészeink legszebb, legérdekesebb műveit. A modern sokszorosítás különféle eszközeivel bevizi a magyar művészetet a magyar házba. A szerkesztőség és a kiadótulajdonos ebben az első magyar művészeti revueben hű képét akarja mutatni a mi művészetünk állapotának.

„MŰVÉSZET”-et az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat minden tagja illetményül kapja. A Társulat tagja lehet bárki, a ki a Társulathoz (Városliget, Múcsarnok) alanti nyilatkozatot kitöltve beküldi.*

„MŰVÉSZET” azonkívül előfizetés útján is megszerezhető. Évenként hat füzet jelenik meg 8—10 ivnyi terjedelemben, az előfizetési ár egész évre 18 korona, félévre 9 korona. Füzetenként 3 korona.

Előfizetni minden könyvkereskedésben lehet, épügy a kiadóhivatalban is.

Aki előfizetni akar, a „MŰVÉSZET”-re, vágja le ezt a kitöltvén, adja postára alanti címre.

*Az O. M. K. T. a következő illetményekben részesíti tagjait: Szabadon látogathatják a Társulat összes kiállításait; kapnak öt belépőjegyet a család tagjai számára; díj nékül vesznek részt a Társulat sorsjátékában, a melyen 20—30,000 korona értékű kép s szobor kerül kisorso-lásra évenként és megkapják a „MŰVÉSZET” című folyó-iratot is.

Aki be akar lépni az O. M. K. T. (Budapest, Városliget, Múcsar-nok) tagjai közé, kérjük, vágja le ezt, és kitöltvén, adja postára.

Alulrott az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendes tagjai sorába lépek és a Társu-lati alapszabályok 11., 12. és 13. §§-al értelmében, kötelezem magamat az 1902. évtől számított legalább három éven át, évenként 20 koronát, Budapestben, a Társulat pénztárába befizetni. Kikötöm magamnak vi-szont mindazokat az előnyöket és jogokat, a melyek ugyanazon alapszabályok szerint a Társulat rendes tagjait megilletik.

Hely és kelet: _____

Aldírs: _____ B. N.

MOST JELENT MEG:

Egy gazdátlan csónak története.

REGÉNY

Írta: MOLNÁR FERENC KAPRATÓ A

„BUDAPESTI NAPLÓ”

Kiadóhivatalában.

Ára 2 korona.

Aki előfizetni akar, a „MŰVÉSZET”-re, vágja le ezt a kitöltvén, adja postára alanti címre.

A „MŰVÉSZET”

————— BUDAPEST

kiadóhivatalának Andrassy-út 10. sz.

Alulrott ezennel megrendelem a „MŰVÉSZET” című folyóiratot. Az évi 18 korona előfizetési díjat az első füzet átadásánál egyszerre kifizetem, vagy fél-évenként 9 koronával. Vidékről az előfizetési díj postal utalványon küldendő be.

Hely és kelet: _____

Aldírs: _____

Aki előfizetni akar, a „MŰVÉSZET”-re, vágja le ezt a kitöltvén, adja postára alanti címre.

*Az O. M. K. T. a következő illetményekben részesíti tagjait: Szabadon látogathatják a Társulat összes kiállításait; kapnak öt belépőjegyet a család tagjai számára; díj nékül vesznek részt a Társulat sorsjátékában, a melyen 20—30,000 korona értékű kép s szobor kerül kisorso-lásra évenként és megkapják a „MŰVÉSZET” című folyó-iratot is.

Aki be akar lépni az O. M. K. T. (Budapest, Városliget, Múcsar-nok) tagjai közé, kérjük, vágja le ezt, és kitöltvén, adja postára.

Alulrott az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendes tagjai sorába lépek és a Társu-lati alapszabályok 11., 12. és 13. §§-al értelmében, kötelezem magamat az 1902. évtől számított legalább három éven át, évenként 20 koronát, Budapestben, a Társulat pénztárába befizetni. Kikötöm magamnak vi-szont mindazokat az előnyöket és jogokat, a melyek ugyanazon alapszabályok szerint a Társulat rendes tagjait megilletik.

Hely és kelet: _____

Aldírs: _____ B. N.

Aki előfizetni akar, a „MŰVÉSZET”-re, vágja le ezt a kitöltvén, adja postára alanti címre.

*Az O. M. K. T. a következő illetményekben részesíti tagjait: Szabadon látogathatják a Társulat összes kiállításait; kapnak öt belépőjegyet a család tagjai számára; díj nékül vesznek részt a Társulat sorsjátékában, a melyen 20—30,000 korona értékű kép s szobor kerül kisorso-lásra évenként és megkapják a „MŰVÉSZET” című folyó-iratot is.

Aki be akar lépni az O. M. K. T. (Budapest, Városliget, Múcsar-nok) tagjai közé, kérjük, vágja le ezt, és kitöltvén, adja postára.

Alulrott az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendes tagjai sorába lépek és a Társu-lati alapszabályok 11., 12. és 13. §§-al értelmében, kötelezem magamat az 1902. évtől számított legalább három éven át, évenként 20 koronát, Budapestben, a Társulat pénztárába befizetni. Kikötöm magamnak vi-szont mindazokat az előnyöket és jogokat, a melyek ugyanazon alapszabályok szerint a Társulat rendes tagjait megilletik.

Hely és kelet: _____

Aldírs: _____ B. N.

